

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
BIZNESĀ, VADĪBAS UN EKONOMIKAS FAKULTĀTE
VADĪBZINĀTNES NODAĻA

Latvijas banku nozares analīze un attīstības tendences
Analysis and development trends of the banking sector in
Latvia

BAKALĀURA DARBS

Vadības zinību bakalaura studiju programma

Vides un uzņēmējdarbības vadības apakšprogramma

Autors: **Sabīne Grāvīte**

Studenta apliecības Nr.: sg14019

Darba vadītājs: lektors Mārtiņš Danusēvičs

RĪGA 2018

ANOTĀCIJA

Bakalaura darba tēma ir „Latvijas banku nozares analīze un attīstības tendences”.

Darba mērķis ir veikt Latvijas banku nozares analīzi un prognozēt tās attīstības tendences līdz 2023. gadam.

Lai sasniegtu izvirzīto mērķi tika izpētīta teorētiskā informācija par banku nozari un tās raksturojošiem rādītājiem un darbā izmantotajām prognozēšanas metodēm. Tika Izpētīts un analizēts Latvijas banku nozares pašreizējais stāvoklis un 8 lielākās Latvijas teritorijā darbojošās bankas. Kā arī veiktas nozares galveno attīstības rādītāju prognozes.

Darbs sastāv no 79 lapām un tajā ir iekļautas 7 formulas, 7 attēli, 8 shēmas, 39 tabulas un 4 pielikumi.

Atslēgas vārdi: komercbankas, banku nozare, finanšu tirgus, prognozēšana, nozares attīstība

ANNOTATION

The subject of the bachelor thesis is „Analysis and development trends of the banking sector in Latvia”.

The thesis was developed with an aim to analyze the banking sector in Latvia and to forecast development trends until 2023.

In order to achieve the objective, the theoretical information on the banking sector and the characteristics of it, and the forecasting methods used in the work were researched. The present state of the banking sector in Latvia and the 8 largest banks operating in Latvia were explored and analyzed. The forecasts of the main development indicators of the sector were carried out.

Thesis consists of 79 pages, 7 formulas, 7 pictures, 8 schemes, 39 graphs and 4 attachments.

Key words: commercial bank, banking sector, financial market, forecasting, market development

SATURS

Anotācija	2
Annotation.....	3
Ievads	5
1. Banku nozares Analīzes teorētiskie aspekti	7
1.1. Banku nozares darbība.....	7
1.2. Banku darbības rādītāju prognozēšanā izmantotās metodes	16
1.2.1. Statistiskās prognozēšanas metodes	17
1.2.2. Kvalitātes rādītāji.....	20
1.2.3. Ekspertmetodes	20
2. Latvijas banku nozares raksturojums	23
2.1. Latvijas banku nozares apraksts	23
2.2. Banku nozares attīstības rādītāju analīze	26
2.3. Nozares daļībnieku analīze	33
3. Bankas nozares rādītāju prognozēšana	57
Secinājumi	66
Priekšlikumi	68
Izmantotā literatūra un avoti	70
Pielikumi	73
1. <i>pielikums</i> Latvijas banku nozares kopējā aktīvu apjoma prognozēšana	73
2. <i>pielikums</i> Latvijas banku nozares kredītportfeļa prognozēšana	74
3. <i>pielikums</i> Latvijas banku nozares kopējo aktīvu apjoma prognozēšana	74
4. <i>pielikums</i> Ekspertaptaujas paraugs	76

IEVADS

Katras valsts tautsaimniecības attīstībai, stabilitātei un darbošanās spējai ļoti liela nozīme ir banku sektoram. Bankas ir galvenais finansēšanas avots gan mājsaimniecībām, gan uzņēmumiem un pārējiem tautsaimniecības dalībniekiem. Bankas rada veidu kā cilvēki efektīvi un droši spēj norēķināties savā starpā, uzkrāt noguldījumus un veikt dažādas citas piedāvātās funkcijas.

Kopējā banku nozares attīstība un pilnveidošanās, spēj virzīt valsts tautsaimniecību uz lielāku izaugsmi, kas savukārt uzlabos valsts iedzīvotāju, kā arī pārējo tautsaimniecības dalībnieku labklājību. Protams, aprakstītais process iedarbojas arī pretēji. Respektīvi, ja banku sektora attīstība nav tik laba un tajā nav redzama virzība uz priekšu un izaugsmi, tas spēj negatīvi ietekmēt tautsaimniecības attīstību un cilvēku labklājību kopumā.

Nemot vērā, ka ekonomikas dzīves cikls, nevar konstanti virzīties uz priekšu, un vienā brīdī iestāsies ekonomiskā krīze, ir nepieciešams pētīt un prognozēt gan banku nozares attīstību, gan tautsaimniecības kopējo stāvokli, pēc dažādiem raksturojošiem faktoriem. Kā arī ir nepieciešams apskatīt banku nozares raksturojošo un ekonomisko attīstību raksturojošo rādītāju kopsakarības, lai spētu laicīgi pamanīt rādītāju pasliktināšanos un spētu reaģēt atbilstoši situācijai, lai mazinātu ekonomikas negatīvā virziena ietekmi uz cilvēku labklājību.

Darba mērķis ir veikt Latvijas banku nozares analīzi un prognozēt tās attīstības tendences līdz 2023. gadam.

Lai sasniegtu to, tiks veikti šādi **uzdevumi**:

1. Izpētīt teorētisko informāciju par banku nozari un tās raksturojošajiem rādītājiem;
2. Izpētīt teorētisko literatūru saistībā ar darbā izmantotajām prognozēšanas metodēm;
3. Izpētīt un analizēt Latvijas banku nozares pašreizējo stāvokli;
4. Izpētīt un analizēt 8 lielākās Latvijas teritorijā darbojošās bankas;
5. Veikt nozares galveno attīstības rādītāju prognozi;
6. Veikt ekspertaptaujas banku nozares ietvaros;

Darba struktūra sastāv no 6 daļām: ievada, lai pamatotu aktualitāti un nepieciešamību pēc šāda pētījuma; teorijas apraksta, lai izprastu ar tēmu saistītos jēdzienus un atbilstošās teorijas, kas turpmāk palīdzēs pētījuma veikšanā; nozares analīzes, lai izprastu kopējo situāciju Latvijas banku nozarē un konkrētāk lielākajās nozares bankās; attīstības tendenču prognozes, kas parādīs nākotnes iespējamās situācijas banku nozarē; secinājumiem un priekšlikumiem, lai darba autore spētu novērtēt nozares pašreizējo situāciju un attīstības

tendences un sniegtu ieteikumus nozares veiksmīgai attīstībai; izmantotās literatūras un avotu saraksts.

Darbā izmantotās **pētījumu metodes**:

1. ARIMA trenda modelēšana
2. Nelineāro trendu modelēšana
3. Ekspertaptaujas

Darba gaitā aplūkotais **pētījuma periods** ir laika posms no 2007. līdz 2017. gadam, kurā tiks aplūkota informācija par dažādām Latvijas banku nozares attīstības stadijām, kas palīdzēs salīdzināt kāda ir situācija šobrīd atšķirība no pagātnes, kas ir mainījies, un, kā bankas darbojas šobrīd.

Tā kā banku nozari ir iespējas analizēt no dažādām pozīcijām, bakalaura darbā tiks aplūkota informācija tieši par Latvijas banku nozari, pētot gan kopējos nozares, gan atsevišķu banku aktīvus un pasīvus, kredītportfeli. Tiks pētīti noguldījumu apjomi un to sadalījums pa rezidentu un nerezidentu veidotajiem noguldījumiem. Darba gaitā tiks apskatītas banku ieviestās inovācijas pēdējo gadu laikā.

Noslēguma darba rakstīšanā tiks izmantota a vispārējā un speciālā literatūra, Latvijas Republikas likumi, interneta resursi. Tiks izmantoti banku sniegtā publiskā informācija un dažādos reģistros un datubāzēs iegūstamie dati par banku nozares rādītājiem un tās attīstību.

1. BANKU NOZARES ANALĪZES TEORĒTISKIE ASPEKTI

1.1. Banku nozares darbība

Pirmajā nodaļā tiks aprakstīti banku nozares un tās analīzes teorētiskie aspekti, kā arī darba autore pieskarsies finanšu tirgum kā tādām, lai skaidrāk uzsvērtu banku lomu katras valsts ekonomiskajā un finanšu darbībā un attīstībā. Tiks apskatīta teorētiskā informācija par darbā izmantotajām prognozēšanas metodēm, lai spētu tās turpmāk izmantot darba gaitā.

Finanšu tirgus ir ekonomisko attiecību kopums, kur darījumi notiek ar dažādiem finanšu instrumentiem, kas ir vienošanās, kas vienlaicīgi vienai personai rada finanšu aktīvu, bet otrai personai rada finanšu saistības vai kapitāla vērtspapīrus, atbilstoši tirgū esošajam pieprasījumam un piedāvājumam.¹

Finanšu tirgus dalībnieki ir kredītiestādes un citas finanšu institūcijas, kas nav centrālās bankas, kredītiestādes vai monetārās finanšu institūcijas, bet kas veido ieguldījumu vai kredītešanas operācijas, vai sniedz ar šo operāciju veikšanu saistītus finanšu starpniecības pasākumus. Konkrētāk kredītiestādes skaitās bankas, kas pieņem noguldījumus un citus atmaksājamus līdzekļus no neierobežota klientu loka, savā vārdā izsniedz kredītus un sniedz citus finanšu pakalpojumus, un elektroniskās naudas institūcijas, kas emitē un apkalpo elektronisko naudu un kas nav banka.²

Bankas jeb komercbankas, kas veido banku nozari kopumā, ir patstāvīgi ekonomiskie subjekti, kas vadoties no izvirzītajiem mērķiem, pērk vai aizņemas finanšu resursus – noguldījumus, starpbanku kredītus – un pārdod vai aizdod aktīvus – kredītus, starpbanku kredītus, investīcijas -, ietekmējot ekonomisko vidi.³

Daudzās lomas, ko bankas spēlē finanšu sistēmā ir viens no pamatjautājumiem teorētiskajā ekonomikā un finansēs. Kopējai izaugsmei un vispārējai labklājībai ir izšķiroši, lai process, ar kuru uzkrājumi tiek novirzīti produktīvām darbībām, ir pēc iespējas efektīvāks. Bankas ir svarīga sastāvdaļa šajā procesā.⁴

Banku galvenais uzdevums ir būt finanšu starpniekiem, pārvietojot līdzekļus starp noguldītājiem un aizņēmējiem. Bankas pieņem noguldītāju naudas līdzekļus, un pretī tās izsniedz prasījumus pret sevi noguldījumu saistību veidā. Iegūtie līdzekļi no noguldītājiem

¹ S. Saksonova „Banku darbība”, Rīga, Latvijas Komercbanku asociācijas Konsultāciju un mācību centrs, 2006, 196. lpp. 5. lpp.

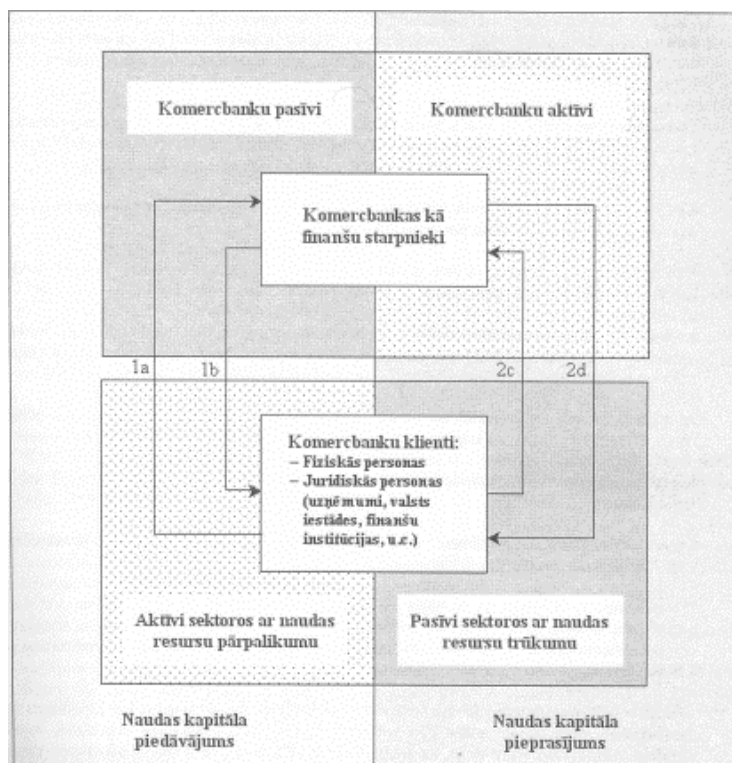
² Turpat, 10.-11. lpp.

³ Turpat, 13. lpp.

⁴ A. N. Berger, P. Molyneux, J. O. S. Wilson „The Oxford Handbook of Banking”, Great Britain, Oxford University press, 2010, 993. lpp. 37. lpp

tiek pārvērsti peļņas aktīvos, izmantojot bankas aizdevumu un ieguldījumu darbības, kas novirza līdzekļus aizņēmējiem apmaiņā pret prasījumiem pret tiem.⁵

Bankās kā finanšu starpnieki nodrošina naudas resursu pārdali starp nozarēm un reģioniem ne tikai nacionālā, bet arī starptautiskā līmenī. Šo funkciju var sekmīgi pildīt tikai attīstīta banku sistēma ar pietiekošu aktīvu potenciālu, pretējā gadījumā, ekonomiskās sistēmas nevar nodrošināt efektīvus resursu piesaistes kanālus, kas tālāk izraisa investīciju līdzekļu trūkumu tautsaimniecībā.⁶

Attēls 1.1. Banku kā finanšu starpnieku loma naudas kapitāla pārdalē tirgus ekonomikā

Attēls ņemt no grāmatas „Banku darbība” S. Saksonova

Banka naudas kapitāla plūsmas regulēšanas procesā ir kā starpnieki, apkalpojot sektorus gan ar naudas resursu pārpalikumu, gan ar naudas resursu trūkumu. Piesaistot naudas līdzekļus no dažādiem avotiem, komercbankas rada kapitāla piedāvājumu, ko pieprasa sektori – fiziskās un juridiskās personas -, kas ir komercbanku klienti, kuri jūt naudas resursu trūkumu, un tādējādi regulē naudas kapitāla plūsmu. Aplūkojot šo procesu, var izdalīt divus posmus, kuros notiek komercbanku pasīvu un aktīvu veidošana⁷:

⁵ T. Black, D. Daniel „Money and Banking Contemporary Practices, Policies, and Issues”, Buusiness Publications INC, Homewood, Third Edition, 1988, 552. lpp. 150. lpp

⁶ S. Saksonova „Banku darbība”, Rīga, Latvijas Komerčbanku asociācijas Konsultāciju un mācību centrs, 2006, 196. lpp. 13. lpp.

⁷ Turpat, 14. lpp.

- pirmajā posmā tiek veidoti komercbanku pasīvi – sektori ar naudas resursu pārpalikumu izveido savu aktīvus komercbankās (sk. *Attēls 1.1., 1a*) vienlaikus komercbankām veidojas pret klientiem saistības, kas ir bankas pasīvi (sk. *Attēls 1.1., 1b*).
- otrajā posmā komercbankas izvieto piesaistītos resursus – savus aktīvus – sektoros ar naudas resursu trūkumu pēc sektora pieprasījuma (sk. *Attēls 1.1., 2c*), vienlaikus bankām veidojas prasība pret minētajiem sektoriem, kuriem savukārt rodas saistības pret bankām (sk. *Attēls 1.1., 2d*).

Kā vēl vienu svarīgu bankas uzdevumu var minēt tieši kredītēšanu, jo ar tās palīdzību banka faktiski rada jaunu naudu jeb palielina kopējo naudas piedāvājumu. Tieši ar banku kredītēšanas operāciju paplašināšanu rodas lielākā daļa ekonomikā izmantojamās naudas.⁸

Kamēr aktīvi eksistē kā pārpalikumu rezerves, tie neenes bankai procentus, bet izvietojot aktīvus, bankām katru reizi ir jānovērtē aktīvu izmantošanas risks, jo visas aktīvās operācijas un ieņēmumi no tām tiek pakļauti riskiem. Kas ir par iemeslu banku tieksmei saskaņot ienesīgumu un piesardzību. Kad ir sasniegts šis saskaņošanas kompromiss, banka nosaka savu pieļaujamo aktīvu ienesīgumu un ienākumus nesošo un nenesošo aktīvu struktūru.⁹

Iemesls kāpēc banka spēj radīt jaunu naudu caur kredītēšanas procesu ir tas, ka mūsdienu banku sistēma ir daļējo rezervju sistēma, kurā eksistējošas obligātās rezerves, kuras bankām ir nepieciešamas glabāt Latvijas Bankā, ir mazākas par 100%. Ar obligātajām rezervēm tiek ierobežots naudas daudzums, ko bankas var radīt.¹⁰

Protams, šāda sistēma rada banku neaizsargātību pret dažādām problēmām. Problēmas var ietvert sevī noguldītāju līdzekļu izņemšanu no apgrozības, kas samazina obligātās rezerves, vai likviditātes sašaurināšanu īstermiņa kapitāla tirgos. Šīs problēmas var notikt divos veidos spontāni, kas precīzāk skaitīsies kā panika, vai no pamatcēloņiem, kas ir daļa no biznesa cikla.¹¹

Naudas radīšanas procesam pretstatā notiek arī naudas „iznīcināšanas” process. Aizdevuma atdošanas gadījumā naudas piedāvājums samazinās, respektīvi, nauda daudzums ekonomikā tiek samazināts.¹²

⁸ S. Saksonova „*Banku darbība*”, Rīga, Latvijas Komercbanku asociācijas Konsultāciju un mācību centrs, 2006, 196. lpp. 14. lpp.

⁹ Turpat.

¹⁰ S. Saksonova „*Latvijas komercbanku aktīvi – attīstība, struktūras pārvaldības iespējas*”, Rīga, Latvijas Zinātņu akadēmijas Ekonomikas institūts, 2003, 223. lpp. 22. lpp.

¹¹ A. N. Berger, P. Molyneux, J. O. S. Wilson „*The Oxford Handbook of Banking*”, Great Britain, Oxford University press, 2010, 993. lpp. 43. lpp.

¹² S. Saksonova „*Latvijas komercbanku aktīvi – attīstība, struktūras pārvaldības iespējas*”, Rīga, Latvijas Zinātņu akadēmijas Ekonomikas institūts, 2003, 223. lpp. 23. lpp.

Bankas ir ļoti nozīmīga ekonomikas sastāvdaļa, kas apmierina un veido naudas pieprasījumu un piedāvājumu, sadala naudu starp dažādiem sektoriem ne tikai nacionālā, bet arī starptautiskā līmenī un vispār kopumā palīdz uzturēt valsts ekonomiku augstākā līmenī. Līdz ar banku lomu finanšu sistēmā, dažādu faktoru, kas parāda nozares attīstību un darbības kvalitāti, raksturojums ir svarīgs. Faktori, kuru teorētiskos aspektus darba autore apskatīs, ir banku aktīvi un pasīvi.

Apskatot, kas vispārīgi ir aktīvi, var teikt, ka tiem nav viennozīmīgas definīcijas, kas derētu visiem uzņēmumu veidiem un nozarēm. Katras nozares uzskaitē piemīt sava specifika, ko nepieciešams apskatīt un ievērot analizējot aktīvus.

Vispārējā aktīvu definīcijā aktīvi skaitās resursi, kurus uzņēmums ir ieguvis savā rīcībā sakarā ar pagātnes notikumiem un no kuriem uzņēmuma nākotnē ir sagaidāms ekonomiskais labums. Taču tiek uzskatīts, ka šī definīcija nav pilnīga, aprakstot tikai aktīvu pamatīpašības un neatspoguļo uzņēmumu īpatnības. Kā rezultātā grāmatas „Latvijas komercbanku aktīvi – attīstība, struktūras pārvaldības iespējas” autore S. Saksonova piedāvā bankas aktīvu paplašinātu variantu. Respektīvi, par bankas aktīviem tiek atzīti tādi bankas līdzekļi, kurus bankas ieguvušas savā rīcībā sakarā ar pagātnes notikumiem starpniecisko pakalpojumu un piesaistīto resursu izmantošanas rezultātā, un no kuriem tagadnē un nākotnē ar lielu varbūtību ir sagaidāms ekonomiskais labums jeb pozitīvais efekts.¹³

Pamatā banku aktīvi sastāv no apmēram 12 pozīcijām, taču to skaits un īpatnības var atšķīries, dēļ noteikto aktīvu operāciju specifiku dažādās valstīs vai sakarā ar banku izvēlēto specifiku. Tālāk tiks raksturotas Latvijas bankās biežāk sastopamās pozīcijas.

Nauda kasē un noguldījumi Latvijas Bankā postenis, kas sevī ietver nacionālas un ārvalstu valūtu banknotes un monētas, tostarp naudas zīmes bankomātos, un prasības pret Latvijas Banku, kas var būt pieprasījuma noguldījumi, termiņnoguldījumi un prasības, kas radušās citos darījumos ar Latvijas Banku.¹⁴

Naudas līdzekļi ir absolūti likvidi aktīvi, jo ar šiem līdzekļiem var nekavējoties segt tekošās un īstermiņa saistības pret klientiem, kā arī mobilizēt līdzekļus kā maksāšanas līdzekli radušos parādu segšanai. Krīzes gadījumā, kad īstermiņa likviditāte ir izjaukta, banka veic visus pasākumus ātrākai naudas līdzekļu mobilizācijai un tādas situācijas novēršanai, kad tā nespēj nokārtot saistības.¹⁵

¹³ S. Saksonova „Latvijas komercbanku aktīvi – attīstība, struktūras pārvaldības iespējas”, Rīga, Latvijas Zinātņu akadēmijas Ekonomikas institūts, 2003, 223. lpp. 32. lpp.

¹⁴ S. Saksonova „Banku darbība”, Rīga, Latvijas Komercbanku asociācijas Konsultāciju un mācību centrs, 2006, 196. lpp. 46. lpp.

¹⁵ Turpat, 47. lpp.

Prasības pret kredītiestādēm un ārvalstu centrālajām bankām – prasības kas radušās darījumos ar kredītiestādēm un ārvalstu centrālajām bankām, tostarp, drošības iemaksas, kuras saskaņā ar līgumu paredzēts atmaksāt, neapgrozāmie kredītiestāžu un ārvalstu centrālo banku emitētie vērtspapīri, kuri nav brīvi pārdodami vai citādi emitējami.¹⁶

Abas augstāk minētās aktīvu pozīcijas ietilpst banku primārajās rezervēs, kurās tiek iekļauti tie aktīvi, kurus var nekavējoties izmantot, lai izmaksātu noguldījumus un apmierinātu pieprasījumus pēc kredītiem. Nepieciešamības gadījumā primārās rezerves tiek papildinātas, izmantojot citu banku vai Centrālās bankas kredītus, aktīvu pārvešanu uz pirmo grupu no citām grupām ar zemāku likviditāti.¹⁷

Vekseli un izsniegtie kredīti, ir prasības, kas radušās darījumos ar nebankām, tostarp aizdevumi, overdrafts jeb debeta atlikumi norēķinu kontos, prasības, kuras radušās finanšu līzings rezultātā, drošības iemaksas, kuras paredzēts atmaksāt, neapgrozāmie nebanku emitētie parāda vērtspapīri.¹⁸

Banku kredītportfelis rodas no kopējā banku izsniegtā kredītu apjoma. Kredītportfelī tiek apvienoti visi bankas iespējami sniegtie kredītu veidi, piemēram, patēriņa kredīti, aizdevumi, overdrafts, kredītlīnijas, līzings, faktoringa darījumi un citi kredītēšanas veidi.

Kredītēšana ir pati svarīgākā aktīvu operācija bankas panākumos un attīstībā. Izsniegto kredītu apjoms ir lielākais bankas ieņēmumu avots, taču kredītēšana rada arī lielākus riskus bankām kopumā. Lielākā daļa banku, kas nonāk bankrota stāvoklī, ir tādā situācijā dēļ slihta kredītportfeļa, kas rada aizdevumu zaudējumus.¹⁹

Nemot vērā, ka kredīti rada vislielāko risku bankās, īpaši riskantiem klientiem ir iespēja piesaistīt nodrošinājumus, piemēram, galvotāju, hipotēku, kredītķīlu, kas samazina kredītrisku, gadījumā, ja klients izlem vai kādu iemeslu dēļ nespēj turpināt kārtot saistības.²⁰

Parāda vērtspapīri (tostarp citi vērtspapīri ar fiksētu ienākumu) – apgrozāmie parāda vērtspapīri, tostarp parādzīmes, obligācijas, noguldījumu sertifikāti, hipotekārās ķīlu zīmes, vērtspapīri, kuru ienesīgums mainās saskaņā ar īpašiem nosacījumiem un kuri ir brīvi pārdodami vai citādi apgrozāmi. Pie citiem vērtspapīriem ar fiksētu ienākumu var skaitīt,

¹⁶ S. Saksonova „Banku darbība”, Rīga, Latvijas Komercbanku asociācijas Konsultāciju un mācību centrs, 2006, 196. lpp., 46. lpp.

¹⁷ Turpat, 47. lpp.

¹⁸ Turpat, 48. lpp.

¹⁹ T. Black, D. Daniel „Money and Banking Contemporary Practices, Policies, and Issues”, Homewood, Buusiness Publications INC, Third Edition, 1988, 552. lpp. 168. lpp

²⁰ A. Adam „Handbook of Asset and Liability Management”, England, Josh Wiley & Sons Ltd, 2007, 550. lpp. 139. lpp.

piemēram, priekšrocību akcijas ar fiksētu ienākumu, kuras negarantē tiesības piedalīties akciju sabiedrības atlikušās vērtības sadalē akciju sabiedrības likvidācijas gadījumā.²¹

Akcijas un citi vērtspapīri ar nefiksētu ienākumu ir aktīvu pozīcija, kurā attēlo bankas ieguldījumus kredītiestāžu, finanšu institūciju vai uzņēmumu pamatkapitālā, kuri nav jāuzrāda kā līdzdalība saistīto vai radniecīgo uzņēmumu pamatkapitālā. Šajā pozīcijā ietilpst arī priekšrocību akcijas, kuras garantē tiesības piedalīties akciju sabiedrības atlikušās vērtības sadalē likvidācijas gadījumā, un ieguldījumi Latvijas Republikas privatizācijas sertifikātos.²²

Ja vērtspapīri ir valsts vērtspapīri, kuriem ir zems procentu likmju risks, ātrs noieta tirgus un īss termiņš, tie saucas augsti likvidi vērtspapīri un tiek pieskaitīti pie sekundārajām rezervēm. Šis aktīvu veids papildina primāro likvido līdzekļu rezervi, gadījumā ja tās trūkst kādu sezonālu nepieciešamību pēc fondiem vai, ja īstermiņā pieaug kredītu pieprasījums. Investīciju rezerves, kuras sastāv no augstvērtīgiem vērtspapīriem, taču to dzēšanas termiņš ir salīdzinoši ilgs, var tikt ieskaitītas otrās pakāpes rezervēs un to dzēšanās termiņa beigām. Taču aizdevumu un pārējo vērtspapīru ieguldījumu citu uzņēmumu kapitālā, kā arī ēku un aizdevumu likviditāte ir zemāka.²³

Līdzdalība saistīto un radniecīgo uzņēmumu pamatkapitālā arī ir viens bankas aktīvu pozīcija, kur tiek iedalīti bankas ieguldījumi saistīto un radniecīgo uzņēmumu pamatkapitālā.

Atvasinātie līgumi ir atsevišķa finanšu aktīvu pozīcija, kas rodas, atvasinātos līgumus novērtējot to patiesajā vērtībā, respektīvi, katra atsevišķā atvasinātā līguma pozitīvā vērtība.²⁴

Nemateriālie aktīvi, kuros ietilpst atlikusī vērtība viesiem tālāk nosauktajiem aktīviem - koncesijas, patentu, licenču un tirdzniecības zīmju lietošanas tiesības, nomas tiesības, iegādāto saimniecisko vienību pozitīvā nemateriālā vērtība un dažādi citi par samaksu iegūtie aktīvi, kuriem nav materiālās formas, programmodoršinājumi, kas nav elektronisko iekārtu vai ierīču neatņemama sastāvdaļa.²⁵

Pamatlīdzekļi, kas ir bankai piederošie un finanšu līzings darījumu rezultātā iegūtie pamatlīdzekļi to atlikušajā vērtībā, iekļaujot šo pamatlīdzekļu rekonstrukcijas, atjaunošanas vai citas tāda veida izmaksas, kuras uzlabojušas pamatlīdzekļu ekonomiskos rādītājus.²⁶

Nemateriālie aktīvi un pamatlīdzekļi ir pieskaitīti pie imobilizētajiem aktīviem, kurus ir grūti vai neiespējami realizēt, ar zemu vai neesošu ienesīguma pakāpi, taču bez kuriem komercbankas nevar normāli strādāt.²⁷

²¹ S. Saksonova „Banku darbība”, Rīga, Latvijas Komerčbanku asociācijas Konsultāciju un mācību centrs, 2006, 196. lpp. 51. lpp.

²² Turpat, 51. lpp.

²³ Turpat, 52. lpp.

²⁴ Turpat.

²⁵ Turpat.

²⁶ Turpat.

Vēl ir tādas pozīcijas kā *pašu akcijas*, kurās ietilpst bankas pašu emitētās akcijas; *pārējie aktīvi*, kuri satur aktīvus, kas neatbilst nevienai citai aktīvu pozīcijai; *pārdošanai paredzētais kustamais un nekustamais īpašums*, kas pārņemts kā neatmaksāto aizdevumu un citu prasību nodrošinājums un citi pamatlīdzekļi, kurus kredītiestāde nelieto un plāno atsavināt; *nākamo periodu izdevumi un uzkrātie procenti*, kas ir bankas izdevumi, kas veikti šajā periodā, bet attiecas uz nākamajiem periodiem un uzkrātie procenti par iepriekšējiem un tekošajiem periodiem nesaņemtie ienākumi, kas jau ir aprēķināti, piemēram, komisijas maksas, nomas maksas, procentu ienākumi un citi posteņi, kas nav tik sastopami Latvijas banku nozarē.²⁸

Lai bankas spētu sekmīgi pārvaldīt likviditāti, ārzemju praksē ir izstrādātas prasības aktīvu struktūrai. Ir uzstādītas sekojošas atsevišķu aktīvu normas, lai bankas nodrošinātu stabilu maksātspēju un likviditāti²⁹:

- primārās rezerves – ne mazāk par 5-10 % pret noguldījumu apmēru;
- sekundārās rezerves – ne mazāk par 10-15 % pret noguldījumu apmēru;
- aizdevumi – no vairāk par 65 % pret kopējiem aktīviem.

Likviditātes rādītājs, kas izriet no augstāk noteiktajām normām ir rādītājs, kas parāda aktīvu likviditāti. Tas lielākoties ir īstermiņa rādītājs – līdz vienam gadam, kas tiek izmantots tikai naudas tirgus ietvaros. Lielākajā daļā gadījumu un pozitīvas ienesīguma vides, šim rādītājam vajadzētu būt virs 100 %, taču tas ir mazāk sastopams ļoti īsā laika periodā, jo vidējais aktīvu īpatsvars ir lielāks par vidējo pasīvu īpatsvaru. Respektīvi, laika periodā no viena līdz trīs mēnešiem, iespējams pat līdz sešu mēnešu periodam, rādītājs varētu būt zem 100 % robežas, kam par iemeslu ir tas, ka ilgtermiņa aktīvi tiek finansēti no īstermiņa aizņēmumiem.³⁰

Rādītājam esot zem 100 %, parādās ne efektivitātē no kapitāla atdeves viedokļa. Lai to pārvaldītu, bankām būtu nepieciešams ieguldīt vairāk līdzekļus ļoti īsā laikā, taču tas rad vēl citas problēmas, jo šo aktīvu atdeve varētu nebūt pietiekama. Riskantāka pieeja būtu finansēt īstermiņa aktīvus no ilgtermiņa aizņēmumiem, taču šis radītu problēmas, jo tas padarītu ilgtermiņa aizņēmumus relatīvi dārgākus salīdzinot ar peļņu no īstermiņa aktīviem. Ir saskatāms arī likviditātes risks aktīvus biežāk pārveidojot salīdzinājumā ar pasīviem.³¹

²⁷ S. Saksonova „Banku darbība”, Rīga, Latvijas Komerčbanku asociācijas Konsultāciju un mācību centrs, 2006, 196. lpp., 52. lpp.

²⁸ Turpat, 52.-53. lpp.

²⁹ Turpat, 52. lpp.

³⁰ M. Choudhy „Bank Asset and Liability Management Strategu, Tading, Analysis”, Singapore, , Josh Wiley & Sons Ltd, 2007, 1415. lpp. 224.-225. lpp.

³¹ Turpat.

Apskatot kopējo ainu, var spriest, ka lai uzturētu likviditātes rādītāju labā līmenī, tas var radīt bankai izdevumus.

Taču, lai apskatītu kopējo likviditāti, nepieciešams apskatīt kā tiek iedalīti un no kādām pozīcijām sastāv banku pasīvi.

Ar pasīvo operāciju palīdzību banka veido savus resursus. Pirms paris gadiem pasīvu operācijām netika pievērta īpaša uzmanība salīdzinoši ar aktīvajām operācijām, ņemot vērā, ka tika uzskatīts, ka bankas nevar ietekmēt piesaistīto resursu veidošanu, kā rezultātā radās priekšstats, ka tas ir objekts, kuru efektīvai pārvaldīšanai nav pamata. Respektīvi, tika uzskatīts, ka bankas noguldījumu apjomi ir pilnībā atkarīgi no bankas klientu vajadzībām un iniciatīvas, un banka nav spējīga to ietekmēt.³²

Šobrīd šāds uzskats ir mainījies, jautājumi par resursu potenciāla pieaugumu un to stabilitātes nodrošināšanu ar efektīvu pasīvu pārvaldīšanas palīdzību kļūst īpaši aktuāls. Bankas savus aktīvus un pasīvus uztver kā vienotu kopumu, kas nosaka bankas kopējā portfeļa nozīmi kā galveno mērķu sasniegšanā, respektīvi lielāka peļņa un pieņemama riska pakāpe. Aktīvu un pasīvu kopējā pārvaldīšana dod iespēju bankai aizsargāt noguldījumus un aizdevumus no biznesa aktivitātes ciklu svārstību un sezonālo svārstību ietekmes, turklāt dod bankai resursus aktīvu portfeļu veidošanai, kas sekmē bankas mērķu sasniegšanu.³³

Konkrētāk banku pasīvi ir pašu kapitāls un piesaistītie fizisko un juridisko personu līdzekļi, kuri piesaistīti uz atmaksāšanās pamata ar pasīvo operāciju palīdzību un paredzēti aktīvo operāciju veikšanai. Pašu kapitāls bankai pieder pašai tās darbības laikā, taču piesaistītajiem resursiem ir pagaidu raksturs. Pašu kapitālu banka veido emitējot akcijas un pelnot peļņu, kamēr piesaistītie resursi rodas no noguldījumiem bankā, saņemtajiem kredītiem no citām bankām, veicot savu parāda vērtspapīru emisiju.³⁴

Kapitāls un rezerves ir viena no pozīcijām, no kā sastāv pasīvi. Šajā pozīcijā ietilpst visi akcionāriem piederošie līdzekļi, kuri ieguldīti bankas pamatkapitālā, un uzkrāti vai zaudēti bankas darbības rezultātā. Precīzāk šajā postenī ietilpst statūtu kapitāls, rezerves fondi, nesadalītā peļņa un citi pašu avoti. Pašu kapitāls kalpo par nodrošinājumu neparedzētu zaudējumu gadījumā.³⁵

Saistības pret Latvijas banku, kas izveidojušās dažāda veida darījumos ar Latvijas banku. Vēl viens saistību postenis ir *saistības pret kredītiestādēm un ārvalstu centrālajām*

³² S. Saksonova „Banku darbība”, Rīga, Latvijas Komerčbanku asociācijas Konsultāciju un mācību centrs, 2006, 196. lpp. 53. lpp.

³³ Turpat.

³⁴ Turpat.

³⁵ Turpat.

bankām, kas radušās darījumos ar tām, tostarp pieprasījuma noguldījumi, termiņnoguldījumi un dažādi citi veiktie darījumi.

Noguldījumi ir svarīga pozīcija banku pasīvu struktūrā, tās ir saistības pret nebankām. Tas ir bankas galvenais resurss no kā tā finansē klientus, kuriem naudas resurss ir nepietiekams. Šajā kategorijā ietilpst, tādi noguldījumi kā pieprasījuma noguldījumi, termiņnoguldījumi, kuriem var būt ierobežots izgums, kas var būt no dažiem mēnešiem līdz vairākiem gadiem, par kuru agrāku izņemšanu ir noteiktas būtiskas sankcijas.³⁶

Pasīvi papildus sastāv no tādām pozīcijām, kā *emitētie parāda vērtspapīri*, kas izriet no parādzīmju, noguldījuma sertifikātu, hipotekāro ķīlu zīmju emisijas, izsniegtajiem apgrozāmajiem parastajiem vekseliem un pašu akceptiem; *atvasinātie līgumi*, kas rodas, atvasinātos līgumus novērtējot to patiesajā vērtībā; *pārējās saistības*, kuru prasības neatbilst pārējām pasīvu pozīcijām; *nākamo periodu ienākumi un uzkrātie izdevumi*, kas ir ienākumi, kuri attiecas uz nākamajiem periodiem, bet saņemti jau iepriekš un iegādāto saimniecisko vienību negatīvā materiālā vērtība; *uzkrājumi parādiem un saistībām*, kas ir uzkrājumi nedrošajiem parādiem, uzkrātajiem ienākumiem un ārpusbilances saistībām.³⁷

Kopumā apskatot banku pasīvu struktūru, tas ar ko tā atšķiras no visiem pārējiem uzņēmumiem, ir ka pasīvu struktūras lielāko daļu ieņem nevis pašu kapitāls, bet gan piesaistītie līdzekļi. Banku pašu kapitāla īpatsvars ir līdz 20 % no kopējiem pasīviem, kamēr pārējo daļu sastāda piesaistītie līdzekļi, kamēr standarta gadījumā komercuzņēmumiem pašu kapitāls sastāda 50 - 60 % no kopējiem pasīviem. Šis ir izskaidrojams ar to, ka bankas, pildot finanšu starpnieka lomu, rīkojas pārsvarā nevis ar pašu resursiem, bet ar piesaistītiem resursiem. Resursu piesaiste bankām izmaksā lētāk, nekā operācijas, kas saistītas ar pašu kapitāla palielināšanu.³⁸

Bankas pasīvi un aktīvi ir ļoti nozīmīga un liela banku darbības daļa. Tiem ir jābūt kontrolētiem un plānotiem, lai priekš bankas vai visas nozares nerastos pārlietu liels risks, kas kļūdas vai negatīvas situācijas rezultātā, varētu ietekmēt banku nozares un visas valsts finanšu ekonomikas attīstību.

Lai arī šis standarta banku nozari raksturojošie rādītāji augstāk minētās lietas ir svarīgas, mūsdienās ļoti svarīgi nozarē ir inovācijas un tehnoloģijas attīstība. Mūsdienās nekas nav iedomājams bez tehnoloģijām un lielākoties viss pāriet uz neklātienes komunikāciju, un inovācijas ir veids kā šīs lietas attīstās un aug.

³⁶ F. S. Mishkin „*The economics of Money, Banking and Financial Markets*”, ASV, Pearson Education Inc, 2006, 660. lpp. 221. lpp.

³⁷ S. Saksonova „*Banku darbība*”, Rīga, Latvijas Komercbanku asociācijas Konsultāciju un mācību centrs, 2006, 196. lpp. 54.-56. lpp.

³⁸ Turpat, 54. lpp.

Komerciālā banku nozare pēdējo 35 gadu laikā ir dramatiski mainījusies, lielā mērā pateicoties tieši tehnoloģiju attīstībai. Telekomunikāciju attīstība, informācijas tehnoloģijas un finanšu teorija un prakse kopīgi ir pārveidojusi daudzus vakardienas un tiešu sadarbību vērstus starpniekus šodienas intensīvā datu pārvaldības operācijās. Saistībā ar šo daudzas komercbankas, kas ir iekļautas globālo finanšu institūciju sastāvā, nodarbojas ar ļoti plašu finanšu darbību klāstu.³⁹

Tehnoloģiskās izmaiņas, kas saistītas ar telekomunikāciju un datu apstrādi, ir veicinājušas finanšu inovācijas, kas ir mainījušas banku produktus, pakalpojumus un apkalpošanas procesus. Spēja efektīvi izmantot statistiku ir ievērojami mainījusi finanšu starpniecības procesu. Neliela finansējuma pieteikumi tiek izskatīti un regulēti izmantojot kredītpunktu vērtēšanas rīkus, tā vietā lai izmantotu cilvēku vērtējumus, kas palīdz vieglāk noteikt dažādus riskus. Statistiski pamatoti riska novērtēšanas rīki tiek izmantoti pastāvīgi visa portfeļa apmērā gan kredītrisku, gan procentu likmju risku un citu risku novērtēšanā un pārvaldībā.⁴⁰

Šie gan nav vienīgās inovācijas un attīstības kas ir notikušas banku nozarē pēdējo 35 gadu laikā. Šajā sarakstā var minēt tādas lietas kā debeta kartes, internetbankas, automatizētie klīringi un daudzas citas inovācijas.⁴¹

Augstāk nosauktās un vēl daudzas citas inovācijas ir veids, kā banku nozare ir sekojusi līdzi un attīstījusies līdzi mūsdienu attīstības tendencēm, ejot uz tehnoloģijām bagātāku un priekš klienta ērtāku finanšu ēru.

1.2. Banku darbības rādītāju prognozēšanā izmantotās metodes

Lai noteiktu kuri no visiem rādītājiem, kas raksturoti nodaļā augstāk, vislabāk parādītu Latvijas banku nozares attīstības tendences un izaugsmi pēdējo desmit gadu laikā, darba autore pētīja dažādus Latvijas Bankas, Finanšu un kapitāla tirgus komisijas (turpmāk darbā FKTK) un Latvijas Komerčbanku asociācijas gan ikgadējos, gan dažādus citus pētījumus, kas raksturo un apraksta nozari. Tika secināts, ka rādītāji pēc kuriem tiek apskatīta un analizēta banku nozare ir tās aktīvu apjoms, kredītportfelis jeb izsniegto kredītu apjoms, un noguldījumu apjoms.

Šie rādītāji ir kā pamata lietas, kas parāda nozares pašreizējo stāvokli, jo aktīvi kopumā ir tie finanšu līdzekļi no kā banka gūst savu peļņu, izsniegtie kredīti ir lielākā aktīvu un peļņas

³⁹ A. N. Berger, P. Molyneux, J. O. S. Wilson „*The Oxford Handbook of Banking*”, Great Britain, Oxford University press, 2010, 993. lpp. 486.-487. lpp.

⁴⁰ Turpat., 487. lpp.

⁴¹ Turpat., 487.-495. lpp.

gūšanas daļa, ko atkal bez klientu noguldījumiem nebūtu iespējams izsniegt, par cik bankas lielākoties izmanto nevis pašu kapitālu, bet piesaistītos līdzekļus, kas arī ir iepriekš minētie klientu noguldījumi. Respektīvi šie ir rādītāji, kas parāda banku spēju darīt savu tiešo uzdevumu kā finanšu starpniekiem un spēju augt, izmantojot piesaistītos līdzekļus kredītēšanā un peļņas gūšanā.

Šo rādītāju pētīšanai tiks izmantotas gan statistiskās prognozēšanas metodes, gan ekspertmetodes, kas tiks apvienotas veidojot kombinēto prognozēšanas metodi un padarīs rādītāju kopējo prognozi ticamāku.

1.2.1. Statistiskās prognozēšanas metodes

Statistiskās prognozēšanas metodes ir metodes, kuras tiek izmantotas, kad ir pieejami pagātnes dati, kuri ir kvantitatīvi nosakāmi, par pētāmo rādītāju un var pieņemt, ka pagātnes datu tendence turpināsies un ir attiecināma arī uz nākotni.⁴²

Laika sērijas analīzes, kas ir metode, ko izmanto tieši pagātnes datu pētīšanai, mērķis ir atrast tendenci pagātnes datos un tad ekstrapolēt nākotnes datus, pie noteikuma, ka līdzšinējā tendence saglabāsies.⁴³

Laika sērijas analīzi var izmantot daudzās biznesa lietojumprogrammās, lai prognozētu daudzumu nākotnē un izskaidrotu tā vēsturiskos modeļus. Daži iespējamie izmantošanas piemēri ir – sezonālā rakstura izskaidrojums pārdošanā, paredzamais ienākošo vai mainīgo klientu skaits, novērtēt jauna produkta ietekmi uz pārdoto vienību skaitu, neierastu notikumu ievērošana un to iedarbības apjoma novērtēšana.⁴⁴

Viens no šādas analīzes veidiem ir *ARIMA modelis*. ARIMA ir populāra un elastīga prognozēšanas modeļa klase, kas izmanto vēsturisko informāciju, lai veiktu prognozes. Šāda veida modelis ir pamata prognozēšanas metode, ko var izmantot kā pamatu sarežģītākiem modeļiem.⁴⁵

ARIMA apzīmē automātiski regresīvu integrētu kustīgu vidējo un tiek apzīmēta ar trīs parametriem: p – automātiski regresīvais parametrs, kas norāda modelī izmantoto novecošanās gadījumu skaitu; d – apzīmē integrētās komponentes atšķirības pakāpi; q – kustīgais vidējais parametrs attēlo modeļa kļūdu kā iepriekšējo rādītāju kļūdu kombinācija.

⁴² D. R. Anderson, D. J. Sweeney, T. A. Williams „Statistics for bussines and economics”, Sixth edition USA, 1998, 876.lpp, 701. lpp.

⁴³ Turpat.

⁴⁴ R. Dalinina „Introduction to Forecasting with ARIMA in R”, 01.10.2017 Pieejams: <https://www.datascience.com/blog/introduction-to-forecasting-with-arima-in-r-learn-data-science-tutorials> [Skatīts: 09.05.2018]

⁴⁵ Turpat.

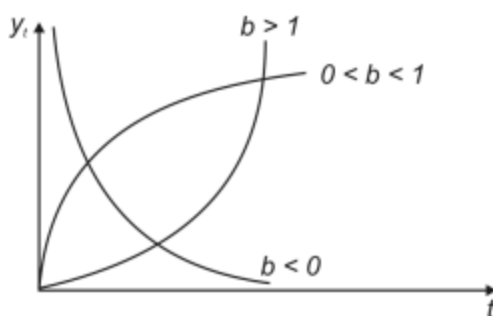
ARIAM metodi dažkārt dēvē par Box-Jenkins metodi, jo to 1970. gados popularizēja statistiķi Dž. Box un G. Jenkins.⁴⁶

ARIMA modeļi ir ļoti elastīgi, satur dažus parametrus un var tikt izmantoti sezonāliem datiem. Gadījumā, ja modelis tiek izmantots sezonālītes noteikšanai, tam nāk klāt papildus parametrs m , kas parāda sezonālīti.⁴⁷

Protams šai metodoloģijai ir savi ierobežojumi. ARIMA modelis pamatā balstās uz pagātnes vērtībām, kā rezultātā tas vislabāk darbojas garās un stabilās datu sērijās. Datim esot nestabiliem šis datu modelis var nedarboties un izdot nekorektus un nederīgus datus. Tāpēc jāņem vērā, ka ARIMA vienkārši absorbē vēsturiskos modeļus un tās mērķis nav izskaidrot pamatā esošā datu mehānisma struktūru.⁴⁸

Kopumā ARIMA modelis ir populāra un prognozēšanas metode ar kuras palīdzību, balstoties uz pagātnes datiem iespējams noteikt nākotnes vērtības, ja dati nav pārāk svārtīgi un neprognozējami bijuši pagātnē.

Pakāpes trenda modelis. Modeli raksturo monotomi augošu attīstību ar absolūto pieaugumu palielināšanos ($b > 1$) vai samazināšanos ($0 < b < 1$) jeb monotomi dilstošu attīstību ($b < 0$) (skatīt Attēls 1.2.).⁴⁹

Attēls 1.2. Pakāpes trenda modelis

Attēls ņemts no grāmatas „Prognozēšanas metodes. Otrais izdevums” E. Vesermanis, D. Šķiltere, J. Krasts

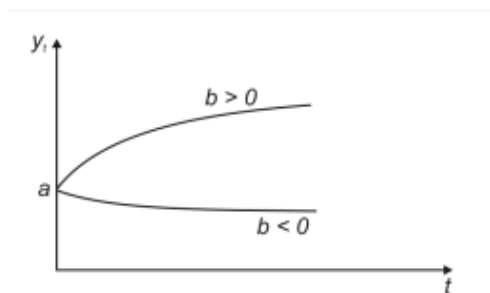
⁴⁶ R. Dalinina „Introduction to Forecasting with ARIMA in R”, 01.10.2017 Pieejams: <https://www.datascience.com/blog/introduction-to-forecasting-with-arima-in-r-learn-data-science-tutorials> [Skatīts: 09.05.2018]

⁴⁷ T. H. Naylor, T. G. Seaks, D. W. Wichern „Box-Jenkins Methods: An Alternative to Econometric Models”, Vol. 40, No. 2 (Aug., 1972), pp. 123-137. 125. lpp.

⁴⁸ R. Dalinina „Introduction to Forecasting with ARIMA in R”, 01.10.2017 Pieejams: <https://www.datascience.com/blog/introduction-to-forecasting-with-arima-in-r-learn-data-science-tutorials> [Skatīts: 09.05.2018]

⁴⁹ E. Vesermanis, D. Šķiltere, J. Krasts „Prognozēšanas metodes. Otrais izdevums”, Rīga, Latvijas Universitāte, 2003, 41. lpp.

Puslogaritmiskais trenda modelis. Tas ir viens no populārākajiem un noderīgākajiem modeļiem. Trends domāts ja datu izmaiņas tempi sākumā ir diezgan nesamērīgi, taču pēc tam izlīdzināt. Šis ir lēnais trends, kas nav sevišķi elastīgs.⁵⁰

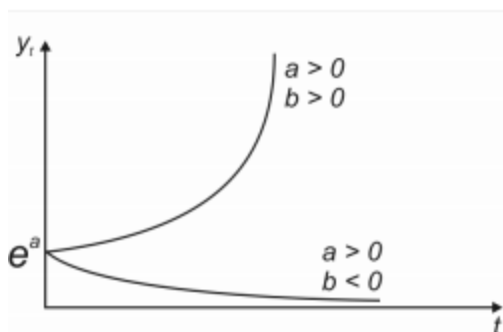
Attēls 1.3. Puslogaritmiskā trenda modelis

Attēls ņemts no grāmatas „Prognozēšanas metodes.

Otrais izdevums” E. Vesermanis, D. Šķiltere, J. Krasts

Modelis apraksta monotoni augošu attīstību, samazinoties absolūtajiem pieaugumiem. Grafiks, kas to raksturo redzams augstāk redzamajā attēlā. (skat. Attēls 1.3.)

Eksponenciālais trenda modelis. Šim modelim ir dažādi veidi, taču vispārīgi trenda modelis apraksta monotoni augošu ($a > 0, b > 0$) jeb dilstošu ($a > 0, b < 0$) attīstību (skat. Attēls 1.4.)⁵¹.

Attēls 1.4. Eksponenciālais trenda modelis

Attēls ņemts no grāmatas „Prognozēšanas metodes.

Otrais izdevums” E. Vesermanis, D. Šķiltere, J. Krasts

Aprakstītie trendu modeļi ir statistiskās prognozēšanas modeļi, kas palīdz pagātnes kvantitatīvajos datos atrast tendenci, ar kuras palīdzību iespējams veikt prognozi nākotnes datiem, ar nosacījumu, ka šī tendence nemainās.

⁵⁰ **Choosing the best trendline for your data** Pieejams: <https://support.office.com/en-us/article/choosing-the-best-trendline-for-your-data-1bb3c9e7-0280-45b5-9ab0-d0c93161daa8> [skatīts: 09.05.2018]

⁵¹ **E. Vesermanis, D. Šķiltere, J. Krasts** „Prognozēšanas metodes. Otrais izdevums”, Rīga, Latvijas Universitāte, 2003, 129. lpp. 41. lpp

1.2.2. Kvalitātes rādītāji

Neviens modelis nenodrošina pilnīgu teorētisko vērtību \tilde{y}_t sakrītību ar dinamikas rindu līmeņiem y_t , nepareizi būtu arī tādu mērķi izvirzīt, jo modelējot, nav jānodrošina dinamiskās rindas matemātiska interpretācija, bet jāatrod galvenās attīstības tendence, pamatotas periodiskās svārstības vai arī to summa, kā rezultātā pēc modeļa parametru novērtēšanas analizē novirzes ε_t .⁵²

Vērtē šo noviržu absolūtās vērtības, vērtē to dispersiju kā arī to, vai šīm novirzēm ir patiesi gadījuma raksturs, tajās atspoguļojas tikai regulāras un nejaušas svārstības ap teorētiskajām vērtībām, kuras saistītas ar nebūtisku faktoru iedarbību, vai arī tajās papildus ir būtiskas novirzes, kuru pamatā ir modeļa izvēles un parametru vērtēšanas kļūdas vai neprecizitātes. Skaitliskie raksturotāji, pēc kuriem apspriež par modeli un tā parametriem, par to kvalitāti ir standartnovirze no modeļa ($S_{\tilde{y}}$), standartnovirze no vidējā ($S_{\bar{y}}$) un korelācijas attiecība (r).⁵³

Šie rādītāji parāda cik kvalitatīva ir prognoze, parādot to cik liela kļūda ir iespējama uz vienu rādītāju, gan skatoties no modeļa, gan vidējiem rādītājiem, un parāda cik liela atbilstība reālajiem datiem ir ar izvēlēto trendu.

1.2.3. Ekspertmetodes

Sociāli ekonomisko procesu prognozēšanā arvien plašāk pielieto ekspertmetodes. Eksperts ir kvalificēts speciālists, kurš izsaka savu viedokli prognozēšanas plānošanas vai lēmumu pieņemšanas procesā. Eksperts var dot savus prognožu variantus, novērtēt jau izstrādātas prognozes, noteikt svarīgākos mērķus, labākos to sasniegšanas veidus un iespējamākos tos izpildes termiņus, noteikt nozīmīgākos faktorus, kuri ietekmē pētāmā procesa attīstību vai kāda mērķa realizāciju utt.⁵⁴

Ekspertu līdzdalībai lēmumu pieņemšanas procesā piemīt daudzi pozitīvi aspekti, piemēram, ekspertīzes laikā iespējams papildināt prognožu variantu pamatojumus, lēmumu iespējamās sekas, kā arī iegūt un sistematizēt jaunu informāciju par pētāmo objektu.⁵⁵

Atkarībā no ekspertīzes mērķa un uzdevumiem, izvēlētās ekspertmetodes ietvaros ir nepieciešams noteikt grupas aptaujas formu. Tās iedala individuālajās un grupveida, klātienēs

⁵² E. Vesermanis, D. Šķiltēre, J. Krasts „Prognozēšanas metodes. Otrais izdevums”, Rīga, Latvijas Universitāte, 2003, 129. lpp., 41. lpp

⁵³, Turpat, 52.lpp

⁵⁴ Turpat, 14. lpp.

⁵⁵ Turpat, 15. lpp.

un neklātienēs. Aptaujas forma nosaka palīginformācijas raksturu un apjomu, kas ir nepieciešama, lai eksperti labāk varētu iepazīties ar problēmas būtību.⁵⁶

Pēc anketas izveidošanas, ekspertu izvēles un rezultātu ieguves, iegūtos ekspertvērtējumus ir iespējams statistiski apstrādāt, ja tie ir ballēs, pētāmā rādītāja līmeņos, intervālos vai citās skaitliskās formās.

Ja ekspertvērtējumi doti ballēs, iespējams veikt plašu statistisko analīzi. Tajā tiek aprēķināti sekojoši rādītāji⁵⁷:

1. ekspertvērtējumu summa

$$\sum_{i=1}^k v_{ij}, \quad (2.1.)$$

kur v_{ij} – i -tā ($i=\overline{1,m}$) eksperta j -tās ($j=\overline{1,m}$) problēmas vērtējums

k – ekspertu skaits

2. vidējais ekspertvērtējums

$$\bar{y}_j = \frac{\sum_{i=1}^k v_{ij}}{k}; \quad (2.2.)$$

3. normētais vidējais ekspertvērtējums

$$\bar{v}_{j(n)} = \frac{\sum_{i=1}^k v_{ij}}{\sum_{i=1}^k \sum_{j=1}^m v_{ij}}; \quad (2.3.)$$

4. mediāna Me , ko atrod ekspertvērtējumus sakārtojot augošā kārtībā un tā atrodas sakārtotās rindas vidū, ja vērtību skaits ir nepāra vai divu pa visu stāvošo vērtību vidējais, ja rindā ir pāra skaita vērtības

5. moda Mo , kura raksturo visbiežāk sastopamo ekspertvērtējumu.⁵⁸

Ekspertvērtējumu variāciju raksturo:

1. variāciju amplitūda

$$R_v = v_{max} - v_{min}, \quad (2.4.)$$

kur v_{max} – ekspertvērtējumu maksimālā vērtība

v_{min} – ekspertvērtējumu minimālā vērtība

⁵⁶ E. Vesermanis, D. Šķiltēre, J. Krasts „Prognozēšanas metodes. Otrais izdevums”, Rīga, Latvijas Universitāte, 2003, 129. lpp, 18. lpp.

⁵⁷. Turpat 19.-20. lpp.

⁵⁸ E. Vesermanis, D. Šķiltēre, J. Krasts „Prognozēšanas metodes. Otrais izdevums”, Rīga, Latvijas Universitāte, 2003, 129. lpp., 19.-20. lpp.

2. standartnovirze

$$S_{v_j} = \sqrt{\frac{\sum_{i=1}^k (v_{ij} - \bar{v}_j)^2}{k}}; \quad (2.5.)$$

3. variāciju koeficients

$$V_{v_j} = \frac{S_{v_j}}{\bar{v}_j} * 100 \quad (2.6.)$$

Jo mazāka standartnovirzes un variācijas koeficienta vērtība, jo augstāka ir ekspertvērtējumu saskaņotība. Atšķirībā no standartnovirzes variācijas koeficients ļauj salīdzināt dažāda rakstura jautājumu atbildes.⁵⁹

Ja ekspertvērtējumi ir rangu veidā, respektīvi, eksperts pats sakārto objektus, ir iespējams noteikt katras problēmas svaru un ekspertvērtējumu saskaņotības pakāpi. Nozīmīgums tiek aprēķināts ar formulu⁶⁰:

$$\beta_j = \frac{R_j}{\sum_{j=1}^m R_j} \quad (2.7)$$

kur R_j - rangu summas pa ekspertiem

Ekspertvērtējumu saskaņotības pakāpi raksturo konkordinācijas koeficients K_K , kurš ir robežās: $0 < K_K < 1$. Jo K_K ir tuvāk vienam, jo lielāka saskaņotība starp ekspertvērtējumiem.⁶¹

Kopumā ekspertmetodes ir veids kā uzlabot – padarīt spēcīgākas savas prognozes ar papildus informāciju no nozares vai uzņēmuma eksperta, kuram ir iespējams padziļinātas zināšanas par attiecīgo problēmu.

⁵⁹ E. Vesermanis, D. Šķiltēre, J. Krasts „Prognozēšanas metodes. Otrais izdevums”, Rīga, Latvijas Universitāte, 2003, 129. lpp., 19.-20. lpp.

⁶⁰ Turpat, .23. lpp.

⁶¹ Turpat.

2. LATVIJAS BANKU NOZARES RAKSTUROJUMS

2.1. Latvijas banku nozares apraksts

2. nodaļā tiks raksturota Latvijas banku nozare, kas tālāk tiks analizēta pēc darba autores izvirzītajiem kritērijiem, kas ir aktīvu un pasīvu apjoms, kredītportfelis tā sadalījums un kvalitāte, noguldījumu apjoms un sadalījums un banku ieviestās inovācijas laika posmā no 2007. līdz 2017. gadam. Šie kritēriji tiks apskatīti gan kā nozarei kopā, gan atsevišķi 8 lielākajām Latvijā strādājošajām bankām, kas tiks skatītas pēc to aktīvu apjoma. Tiks arī aplūkota situācija 2018. gada sākumā, saistībā ar nozares nestabilitāti un kā nozares dalībniekiem nāksies mainīties turpinot darboties nozarē.

Laika gaitā Latvijas banku nozare ir izgājusi cauri dažādiem kritumiem un kāpumiem. Līdz ar Latvijas iestāšanos Eiropas savienībā 2004. gadā, tik piesaistīts liels apjoms ārvalstu investoru dēļ zemajām nodokļu likmēm, darbaspēka izmaksām un citiem faktoriem, kas laika gaitā ļāva Latvijai kļūt atpazīstamai kā starptautisko finanšu centru Baltijas valstīs. Taču no 2007. gada otrās puses, mazinoties valsts ekonomiskās attīstības tempam un bankām īstenojot arvien piesardzīgāku kredītēšanas politiku, Latvijas banku sektorā sākās kredītēšanas tempu pakāpeniska samazināšanās un, 2008. gadā sākoties globālai finanšu krīzei, problēmas ar finanšu resursu piesaisti tikai palielinājās. Līdz ar iepriekš minētajām problēmām Latvijas finanšu tirgus sastapās ar nepieredzētu gadījumu, kad, lai nepieļautu valdošas kredītiestādes maksātnespēju, tika pieņemts lēmums, ka Latvijas valsts ar Hipotēku un zemes bankas starpniecību pārņēma Parex banku, tādā veidā stiprinot Latvijas finanšu sistēmu.⁶²

Vēl vienu satricinājumu nozare guva 2009. gadā, kad bankas visā pasaulē zaudēja lielāko daļu no pēdējā desmitgadē gūtās peļņas. Galvenais zaudējumu cēlonis bija uzkrājumi nedrošajiem kredītiem, kuru īpatsvars strauji palielinājās. Latvijā kredītu apjoms ar maksājumu kavējumu ilgāk par trim mēnešiem 2009. gadā sasniedza 16,4% no kopējā kredītportfeļa. Sākot ar 2011. gadu, pēc divu gadu pārtraukuma, banku sektors atsāka darboties ar peļņu un kopš tā brīža arī turpina darbību ar pozitīviem rādītājiem.⁶³

2018. gada sākumā Latvijas banku nozare saņēma satricinājumu, kad ASV Finanšu ministrijas Finanšu noziegumu apkarošanas institūcija apsūdzēja un rosināja piemērot sankcijas Latvijā esošai komercbankai *ABLV Bank* par naudas apmazgāšanas shēmu organizēšanu, kuras palīdzējušas finansēt Ziemeļkorejas ballistisko raķešu programmu un arī liela apjoma nelegālās aktivitātes Azerbaidžānā, Krievijā un Ukrainā. Šis gan nav pirmais

⁶² **Bankas 1990-2011** Pieejams: <https://www.letonika.lv/groups/?title=Bankas/32614> [skatīts:22.4.2018]

⁶³ Turpat.

gadījuma kad *ABLV Bank* ir sodīta par pārkāpumiem, kas saistīti ar konstatētajiem pārkāpumiem bankas iekšējās kontroles sistēmas darbībā, kas saistīti, piemēram, ar aizdomīgu darījumu vai netipiski lielu darījumu uzraudzību. 2016. gadā Finanšu un kapitāla tirgus komisija piemēroja bankai soda naudu 3.17 miljonu EUR apmērā.⁶⁴

Šīs jaunās apsūdzības aizsāka izmeklēšanu un radīja bankai lielas problēmas, kuru rezultātā bankas akcionāru pilnsapulcē tika pieņemts lēmums par pašlikvidācijas procesa uzsākšanu, lai maksimāli aizsargātu klientu un kreditoru intereses.⁶⁵

Kopumā šī situācija nodarīja kaitējumu visiem finanšu tirgus dalībniekiem. Tika ietekmētas Latvijas finanšu iestāžu reputācija. Latvijas vārds izskanēja saistībā ar korupciju un naudas atmazgāšanu, kas var likt investoriem padomāt par to vai sadarboties ar kādu no Latvijas banku sektorā strādājošajām iestādēm.

Saistībā ar šo notikumu valdība vēlas pieņemt Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas (turpmāk darbā NILLTFN) likuma grozījumus, kuros tiks liegta sadarbība ar uzņēmumiem, kas vienlaikus atbilst divām no trīs čaulas kompāniju veidojumu pazīmēm. Pazīmes, kas raksturo čaulas kompāniju ir⁶⁶:

- uzņēmums neveic saimniecisko darbību un neveido ekonomisko vērtību;
- uzņēmums reģistrēts valstī, kurā nav jāiesniedz finanšu pārskati;
- uzņēmumam tā reģistrācijas valstī nav saimnieciskās darbības veikšanas telpas.

Aizliegums attieksies uz augstāk minētajām pirmajām divām pazīmēm, jo tieši tās raksturo nozīmīgākos naudas atmazgāšanas riskus. Finanšu ministre ir minējusi, ka šis solis nav vienīgais, kas tiks veikts, lai mazinātu riskus Latvijas banku nozarē. Ir izveidots 22 pasākumu plāns, kas tiks īstenots, lai pēc iespējas vairāk mazinātu ar naudas atmazgāšanu saistītos riskus banku nozarē.⁶⁷

Sākot no šī gada 13. februāra, kad ASV publicēja ziņojumu ar ierosinājumu vērst sankcijas pret "ABLV Bank" par iesaistīšanos naudas atmazgāšanā un starptautisko sankciju pārkāpumos, kopējais noguldījumu apmērs Latvijas bankās samazinājies par 2,52 miljardiem

⁶⁴ **I. Nagle**, *ASV par naudas atmazgāšanu vērsas pret Latvijas «ABLV Bank»*, 13.02.2018 Pieejams: <https://www.lsm.lv/raksts/zinas/ekonomika/asv-par-naudas-atmazgassanu-versas-pret-latvijas-ablv-bank.a267768/> [skatīts: 22.04.2018]

⁶⁵ **Lsm.lv ziņu redakcija** *Klientu un kreditoru interešu aizstāvībai «ABLV Bank» nolemj pašlikvidēties* 26.02.2018 Pieejams: <https://www.lsm.lv/raksts/zinas/ekonomika/klientu-un-kreditoru-interesu-aizstavibai-ablv-bank-nolemj-paslikvideties.a269478/> [skatīts: 22.04.2018]

⁶⁶ **K. Žukova, A. Ādamsons**, *Bankas nedrīkstēs apkalpot īpaši riskantus čaulas veidojumus, nolemj valdība*, 10.04.2018 Pieejams: http://www.delfi.lv/business/bankas_un_finanses/bankas-nedrikstes-apkalpot-ipasi-riskantus-caulas-veidojumus-nolemj-valdiba.d?id=49923419 [skatīts: 22.04.2018]

⁶⁷ Turpat.

eiro jeb par 12,3%. Šis skaitlis ieviešot jaunus NILTFN likuma grozījumus, noteikti turpinās samazināties.⁶⁸

Pēc vispārējās situācijas apraksta, tiks konkrētāk apskatīti galvenie indikatori, kas raksturo Latvijas banku nozari un pēdējo gadu inovācijas, kas ir ļāvušas konkrētāk bankām atšķirties ar savu piedāvājumu citu komercbanku vidū.

2017. gadā Latvijas banku nozarē darbojās 21 kredītiestāde, no kurām 16 ir bankas un 5 ir dalībvalstu banku filiāles. Skatoties uz kopējo banku investoru struktūru, var teikt, ka 54 % no bankām Latvijā pieder Zviedrijai, 19 % no bankām pieder Latvijas investoriem, kas ir otrais lielākais investoru apjoms. Pārējie 27 % investoru ir no ASV, Lielbritānijas, Ukrainas, Maltas, Šveices, Krievijas un citām valstīm, kas sīkāk nav izdalītas.⁶⁹

Investoru struktūra un nozares dalībnieku skaits laika gaitā kopš 2007. gadā, kad Latvijas Republikā darbojās 21 banka un 4 ārvalstu banku filiāles, ir mainījies diezgan pamanāmi. 2007. gadā lielākā daļa banku apmaksātā pamatkapitāla bija no Igaunijas, sastādot 46 % no kopējā apmaksātā pamatkapitāla, nākamā lielākā investoru daļa bija Latvijas apmaksātais pamatkapitāls – 22%. Atlikušie 32 % pamatkapitāla bija apmaksāti no tādām valstīm kā Dānijas, Austrijas, Zviedrijas, Vācijas un citām valstīm, kas sīkāk nebija izdalītas.⁷⁰

Salīdzinot šīs abas struktūras var redzēt, ka pēdējo desmit gadu laikā Latvijas banku nozarē ir notikušas daudz izmaiņas, gan strukturāli skatoties uz investoru sadalījumu, gan vienkārši salīdzinot banku nozares dalībnieku skaitu un sadalījumu. Kā arī var teikt, ka abos gadījumos ļoti nozīmīga ir ārvalstu kapitāla klātbūtne, ņemot vērā, ka lielāko kopējo kapitāla daļu sastāda ārvalstu kapitāls.

Lielākās izmaiņas, kas ir notikušas, ir , ka Zviedrijas investoru apjoms ir būtiski audzis pieaugot no 4,5 % 2007. gadā līdz 54,0 % 2017. gadā, un sastādot lielāko investoru apjomu. Straujās izmaiņas Zviedrijas investoru apjomā notika 2011. gadā, kad gada laikā to apmaksātā kapitāla daļa pieauga par 632,2 %.

Pēdējā laika lielākās banku nozares izmaiņas, skatoties uz banku apvienošanu un saplūšanu ir Nordea Bank AB Latvijas filiāles un DNB bankas darbības apvienošanās Baltijas valstīs, 2017. gada 1. oktobrī. Jauni veidota banka „Luminor Bank” kļuva par otro lielāko banku Latvijā pēc aktīvu, kapitāla un noguldījumu vērtības, kā arī lielāko banku pēc izsniegto

⁶⁸ A. Ādamsons, *Noguldījumu apmērs bankās divos mēnešos samazinājies par 2,5 miljardiem eiro*, 13.04.2018. Pieejams: http://www.delfi.lv/business/bankas_un_finanses/noguldijumu-apmers-bankas-divos-menesos-samazinajies-par-2-5-miljardiem-eiro.d?id=49936443 [Skatīts: 22.04.2018]

⁶⁹ **Banku darbība Latvijā 2017. gadā**. Pieejams: http://www.fktk.lv/attachments/article/6970/FINAL_Infografika_Banku_rezult%C4%81ti_2017_28-03.pdf [Skatīts: 21.04.2018]

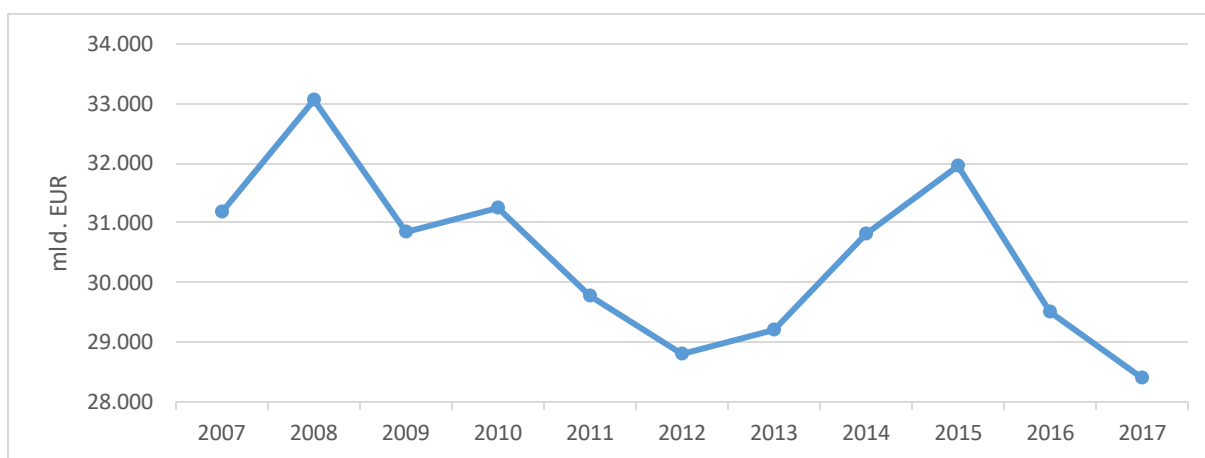
⁷⁰ FKTK dokuments – Banku darbība vispārīgā informācija 2009. gads.

kredītu vērtības.⁷¹ Šīs izmaiņas ir diezgan būtiskas, ņemot vērā jaunās bankas augstos rādītājus un jau stabilo vietu tirgū, jo tas parējām komercbankām radīja divu mazāku konkurentu vietā, vienu lielu un spēcīgu nozares dalībnieku, kas spēs konkurēt un darboties daudz labāk un efektīvāk.

2.2. Banku nozares attīstības rādītāju analīze

Lai saprastu kā ir attīstījusies un ar kādām problēmām ir saskaršies nozares dalībnieki, turpmāk tiks detalizētāk skatītas un analizētas Latvijas banku nozares rādītāju izmaiņas pēdējo desmit gadu laikā. Analizētie dati tika ņemti no FKTK banku nozares pārskatiem.

Pēdējo desmit gadu laikā kopējie banku nozares aktīvi ir bijuši diezgan svārstīgi. Vislielākie tie bija 2008. gadā sasniedzot 33,07 miljardus EUR, un kopš tā laika, šāds aktīvu apjoms nav sasniegts. Viens no zemākajiem pēdējo gadu laikā tas bija 2012. gadā, kad kopējais aktīvu skaits nokritās līdz 28,78 miljardiem EUR. Pēc šī krituma aktīvu apjoms atkal kāpa, taču kopš 2015. gada, kad tas bija sasniedzis 31,94 miljardus EUR, aktīvi ir katru gadu kritušies. Uz 2017. gada beigām aktīvu kopējais apjoms ir 28,40 miljardi EUR. (skat. Attēls 2.1.)

Attēls 2.1. Latvijas banku nozares kopējo aktīvu apjoms

Datu avots: autores veidots, izmantojot FKTK datus

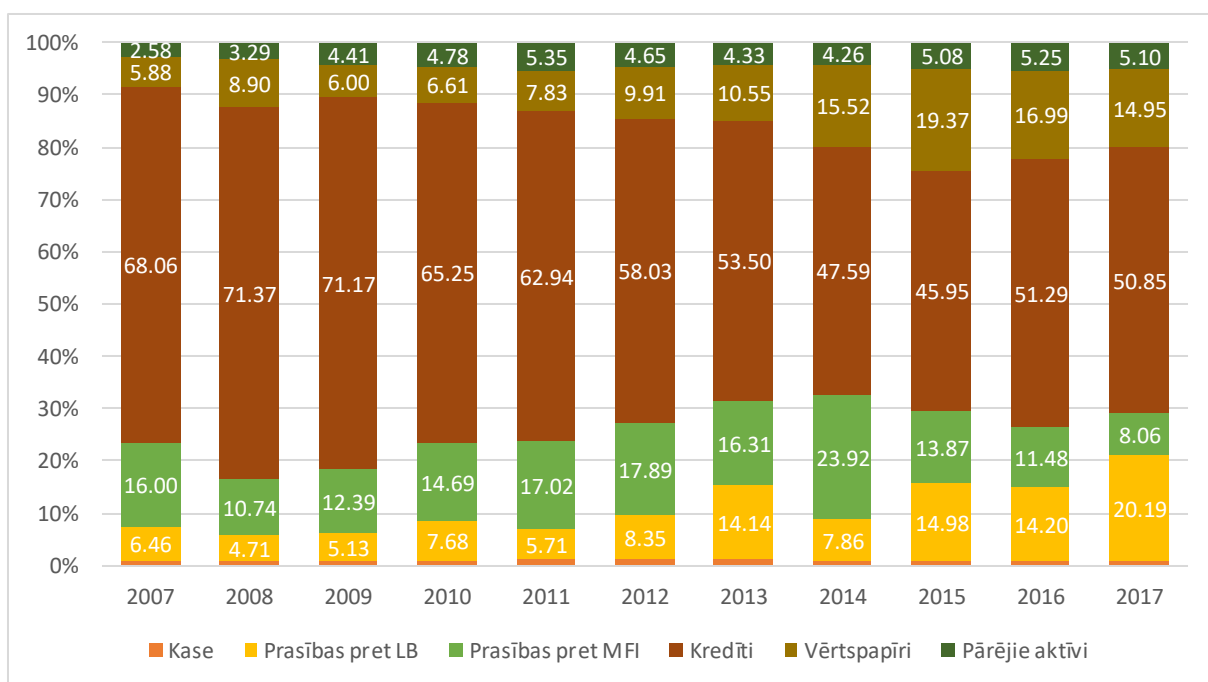
⁷¹ Latvijas komercbanku darbības rezultāti 2017. gada 4. ceturkšņa kopsavilkums Pieejams: <https://www.lka.org.lv/nozares-dati/> [Skatīts: 23.04.2018]

Apskatot sīkās aktīvu struktūru, var secināt, ka lielāko daļu aktīvu sastāda izsniegtie kredīti, lielāko daļu tie sastādīja 2008. gadā – 71,37%, no viesiem kopējiem aktīviem. Taču, laika gaitā, to struktūras daļa ir samazinājusies, 2017. gadā sastādot 50,85% no kopējiem aktīviem.

Izsniegto kredītu sadaļai samazinoties, ir palielinājusies citu sadaļu nozīme kopējos aktīvos. Piemēram, kopējais vērtspapīru apjoms 2007. gadā sastādīja 5,88 % no kopējiem aktīviem, taču uz 2017. gada beigām vērtspapīri sastādīja 14,95 % kopējo aktīvu. Uz 2017. gada beigām lielu daļu – 20,19 % nozares aktīvu sastāda prasības pret Latvijas Banku, kurās ietilps konkrēti pieprasījuma noguldījumi. Pēdējo desmit gadu laikā pieaugusi arī vērtspapīru apjoms komercbankās, lielākais tas bija 2015. gadā – 19,37 %, taču līdz 2017. gadam sarucis līdz 14,95 % no kopējā aktīvu apjoma.

Kā vēl viena svarīga daļa, kas sastāda kopējos banku nozares aktīvus ir prasības pret monetārajām finanšu iestādēm (MFI), kas ir diezgan svārstīgas pēdējo desmit gadu laikā. 2014. gadā tās sastādīja 23,92 % no kopējiem aktīviem, kas ir lielākais apjoms pēdējo desmit gadu laikā. Kopš tā laika prasību procentuālais apjoms ir samazinājies un 2017. gada beigās tas ir sarucis līdz 8,06 % no kopējā aktīvu apjoma.

Pie pārējiem aktīviem, ko autore nedala atsevišķi un kas sastāda mazliet virs vai zem 5 % no kopējiem aktīviem tiek ieskaitīti atsavinātie finanšu instrumenti, līdzdalība sabiedrību pamatkapitālā, nemateriālie aktīvi un pamatlīdzekļi, nākamo periodu izmaksas un uzkrātie ienākumi un vēl citi aktīvi, kas netiek izdalīti pēc FKTK finanšu pārskatiem.

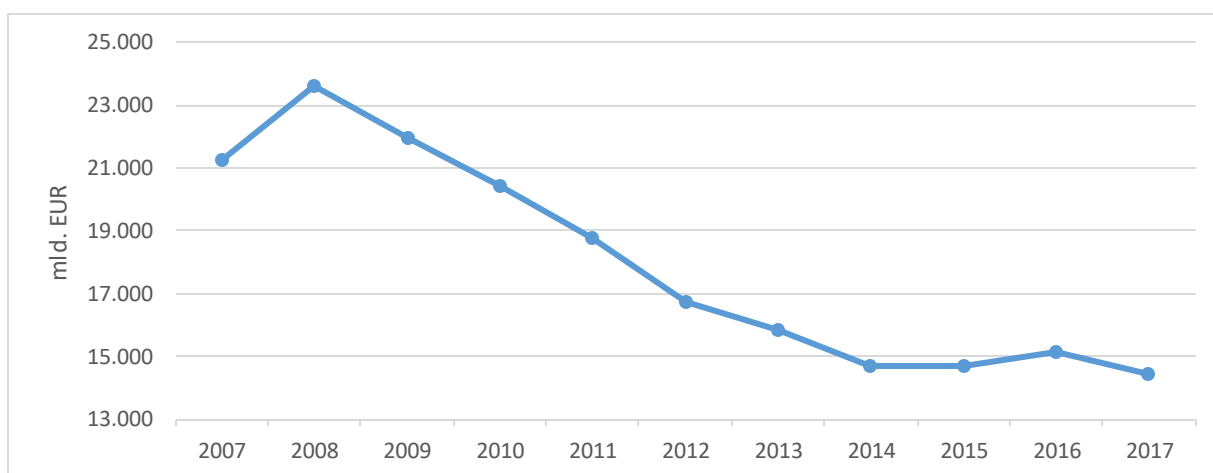
Attēls 2.2. Latvijas banku nozares kopējo aktīvu struktūras sadalījums

Datu avots: autores veidots, izmantojot FKTK datus

Vismazāko aktīvo daļu sastāda kases operācijas, katru gadu tie ir apmēram viens vai zem viena procenta no kopējiem aktīviem, pēc kā var secināt, ka skaidras naudas darījumi, kas ietilpst šajā sadaļā, banku nozarē ir ļoti maz salīdzinoši ar pārējo aktīvu daļu.

Attēlā 2.2. var apskatīt kā ir mainījusies banku nozares kopējo aktīvu struktūra laika posmā no 2007. gada līdz 2017. gadam. Var redzēt, ka kopējo aktīvu struktūra ir diezgan mainīga, it īpaši pēdējos gados.

Apskatot tuvāk banku nozares kredītportfeļa jeb izsniegto kredītu apjoma izmaiņas pa gadiem, var redzēt, ka, kopš izsniegto kredītu apjoms 2008. gadā sasniedza savu visu laiku augstāko punktu pēdējo desmit gadu laikā, kas bija 23,62 miljardi EUR, izsniegto kredītu apjoms katru gadu ir samazinājies līdz 2014. gadā tas sasniedza 14,67 miljardus EUR. Nākamajos divos gados kredītportfelis mazliet pieauga, taču 2017. gadā, tas atkal kritās, sasniedzot pēdējo desmit gadu mazāko apjomu – 14,44 miljardi EUR. (skat. Attēls 2.3.) Neskatoties uz šo izsniegto kredītu apjoma kritumu 2017. gadā, tas vērtējams kā stabils kopš 2014. gada, apjomam svārstoties galvenokārt 14,4 – 15,0 miljardu EUR robežās.⁷²

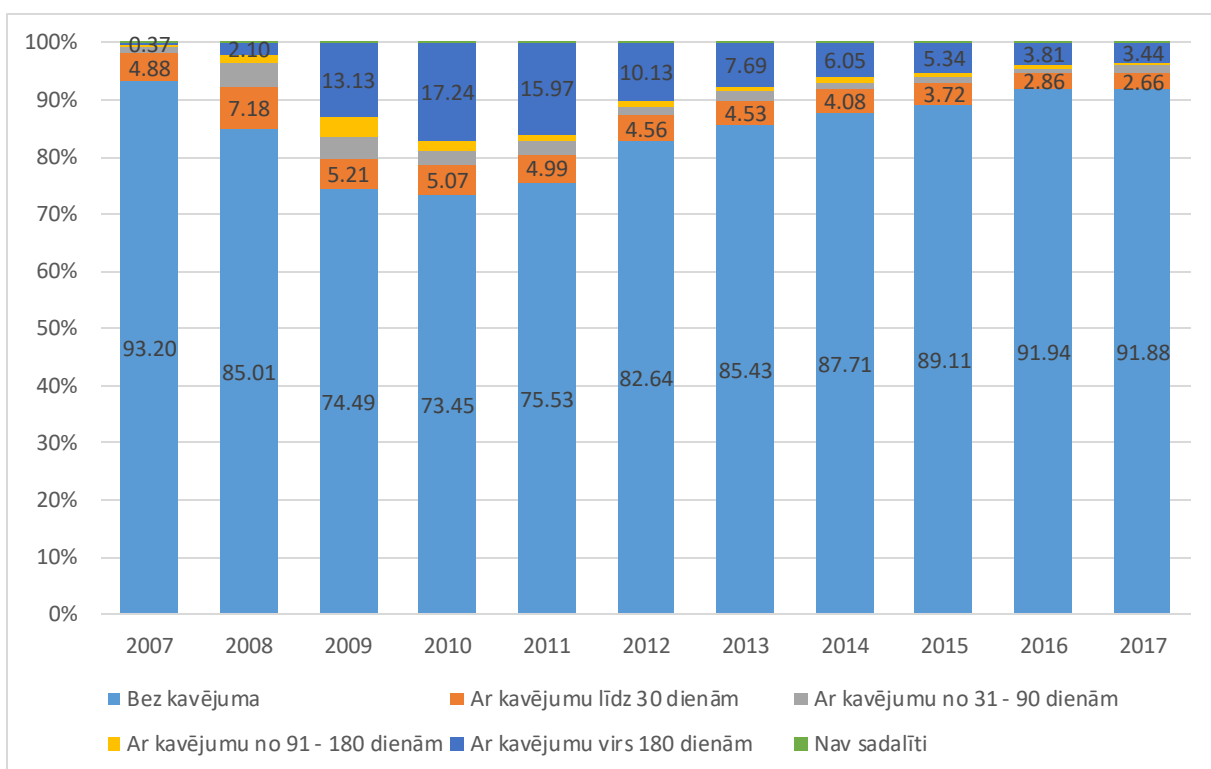

Attēls 2.3. Latvijas banku nozares kopējā kredītportfelis

Datu avots: autores veidots, izmantojot FKTK datus

⁷² Latvijas komercbanku darbības rezultāti 2017. gada 4. ceturkšņa kopsavilkums Pieejams: <https://www.lka.org.lv/nozares-dati/> [skatīts: 01.05.2018]

Analizējot kredītportfeļa kvalitāti pēc tā cik liels apjoms kredītu maksājumu tiek kavēti, var secināt, ka 2007. gadā, kredītportfeļa kvalitāte bija ļoti laba – 93,20 % no izsniegto kredītu apjoma tika apmaksāti bez kavējumiem. Taču nākot pasaules krīze ir ievērojams, ka kavējumu skaits procentuāli pieauga, it īpaši pieauga kavējumi virs 180 dienām. Vislielāko procentu kavējumi virs 180 dienām sastādīja 2010. gadā – 17,24 %. Kopš šī gada, katru gadu kopējais kavējumu apjoms ir samazinājies un gandrīz nonācis 2007. gada līmenī, 2017. gadā kredīta maksājumi bez kavējumiem sastādīja 91,88 % no kopēja kredītportfeļa apjoma. (skat. Attēls 2.4.)

Attēls 2.4. Kredītportfeļa kvalitātes strukturālais sadalījums pēc kavējumu apjoma

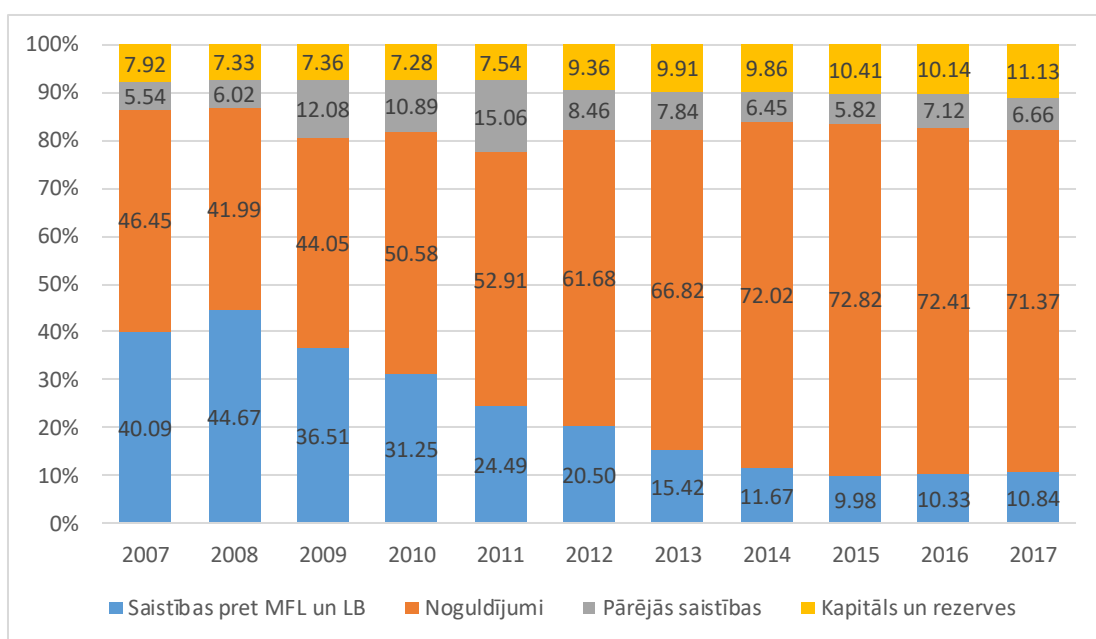
Datu avots: autore veidots, izmantojot FKTK datus

Apskatot kopējos pasīvu banku nozarē, var redzēt, ka to apjoms ir mainījies tieši tā pat kā aktīvi, visaugstāko punktu sasniedzot 2008. gadā un zemāko 2017. gada beigās. Tā kā kopējais apjoms pasīviem un aktīviem ir vienāds, darba autore pievērsīsies un dziļāk raksturo pasīvu struktūru, kas tos lielākoties sastāda un kā šī struktūras sadalījums mainās.

Pasīvu apjomu pēdējo desmit gadu laikā lielākoties sastāda noguldījumi. 2007. gadā tie sastādīja 46,45 % no kopējā pasīvu apjoma, taču desmit gadu laikā noguldījumu procentuālais apjoms ir pieaudzis līdz 71,37 %, ko var novērtot 2017. gada beigās. Vienīgais gads, kad noguldījumi nesastādīja procentuāli lielāko daļu pasīvu, bija 2008., kad lielāko kopējo pasīvu sastādīja saistības pret monetārajām finanšu iestādēm un Latvijas Banku – 44,67 %, kamēr noguldījumi sastādīja 41,99 %. Saistības pret monetārajām finanšu iestādēm un Latvijas

Banku sākotnēji sastādīja diezgan lielu daļu no kopējiem pasīviem. Taču kopš 2008. gada tās pakāpeniski samazinājās un 2017. gadā sastādīja vairs 10,84 % no kopējā pasīvu apjoma.

Kā vēl viena pasīvu daļa ir kapitāls un rezerves. 2007. gadā tā sastādīja 7,92 % no kopējiem pasīviem un desmit gadu laikā kapitāla un rezervju procentuālā daļa ir pieaugusi līdz 11,13 %, kas arī ir lielākais sastādītais apjoms pēdējo desmit gadu laikā. Atlikušo pasīvu daļu sastāda pārējie pasīvu, kuros ietilpst emitētie parāda vērtspapīri, atvasinātie finanšu instrumenti, nākamo periodu ienākumi un uzkrātie izdevumi, uzkrātie parādi un saistības un citas pēc FKTK finanšu pārskata neizdalītas saistības. Dēļ uzkrātajiem parādiem un saistībām pēc krīzes gados šī pārējo saistību procentuāla daļa palielinājās 2011. gadā sasniedzot 15,06% no kopējā pasīvu apjoma.

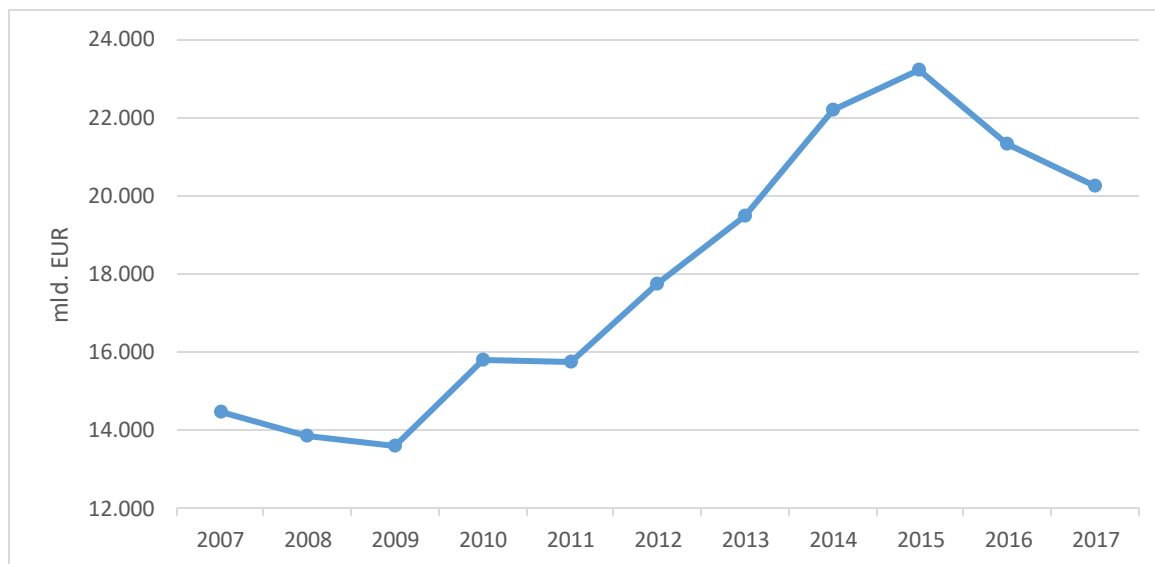

Attēls 2.5. Latvijas banku nozares pasīvu strukturālais sadalījums

Datu avots: autore veidots, izmantojot FKTK datus

Grafikā (skat. Attēls 2.5.) ir redzams nozares kopējo pasīvu apjoma struktūras izmaiņas, izdalītas pa lielākajām un nozīmīgākajām daļām, kas sastāda kopējos pasīvus.

Detalizētāk apskatot noguldījumu apjomus var teikt, ka laika posmā no 2009. gada, kad noguldījumu apjoms bija vismazākais pēdējo desmit gadu laikā – 13,59 miljardi EUR, līdz 2015. gadam lielākoties pakāpeniski palielinājušies, sasniedzot 23,26 miljardus EUR. Taču kopš tā brīža noguldījumu apjoms ir samazinājies un turpina samazināties. (*skat. Attēls 2.6.*)

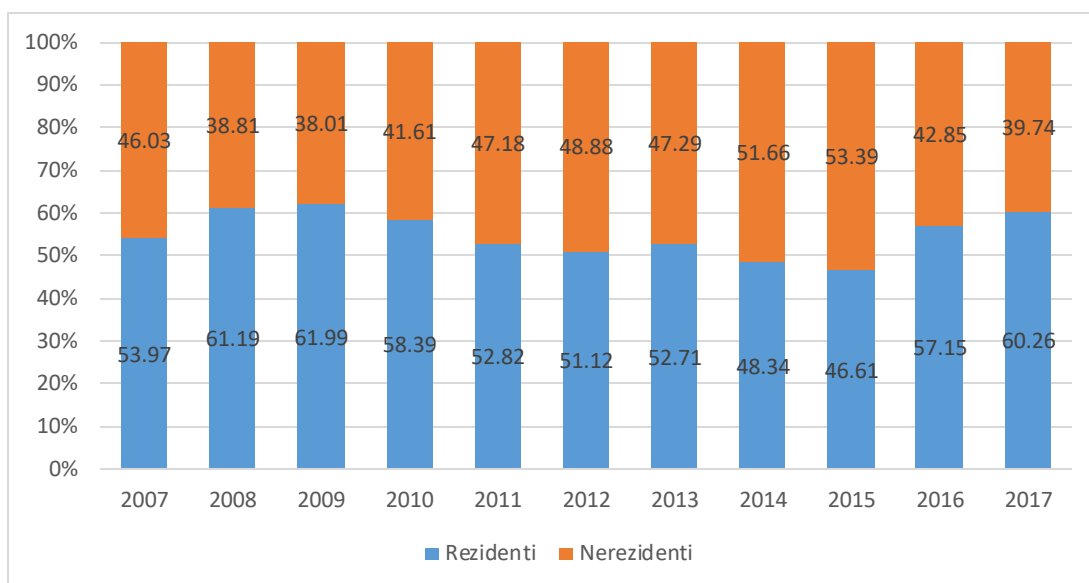
Attēls 2.6. Latvijas banku nozares kopējo noguldījumu apjoms

Datu avots: autore veidots, izmantojot FKTK datus

Šī tendence noguldījumu apjomam samazināties vēl pastiprinātāk turpinās arī 2018. gada 1. ceturksnī, dēļ notikumiem saistībā ar ASV izvirzītajām sankcijām pret „ABLV Bank” un notikumiem, kas sekoja šīm apsūdzībām. Laika posmā no 13. februāra līdz 12. aprīlim noguldījumu kopapjoms banku nozarē samazinājies par 2,52 miljardiem EUR jeb par 12,3 %. Šo samazinājumu precīzāk ir veicinājusi naudas aizplūšana no "ABLV Bank" pēc 13. februārī ASV publicētā ziņojuma un pirms maksājumu ierobežojumu noteikšanas bankai, 480 miljonu eiro nodošana Noguldījumu garantiju fondam, lai izmaksātu garantētās atbildības "ABLV Bank" noguldītājiem, kā arī noguldījumu aizplūde no citām ar ārvalstu klientiem strādājošām bankām.⁷³

Analizējot noguldījumu kopapjomu pēc tā vai tie ir rezidentu vai nerezidentu, var spriest, ka lielākoties vismaz 50 % no noguldījumu apmēra ir rezidentu. Vienīgie gadi, kad nerezidentu noguldījumu apmērs pārsniedza rezidentu noguldījumus ir 2014. (51,66%) un 2015. (53,39 %) gads, taču kopš tā laika nerezidentu noguldījumu apjoms ir samazinājies un, saistībā ar jauno NILLTFN likuma grozījumus ieviešanu, tas turpinās sarukt. (*skat. Attēls 2.7.*)

⁷³ **A. Ādamsons**, *Noguldījumu apmērs bankās divos mēnešos samazinājies par 2,5 miljardiem eiro*, 13.04.2018. Pieejams: http://www.delfi.lv/business/bankas_un_finanses/noguldijumu-apmers-bankas-divos-menesos-samazinajies-par-2-5-miljardiem-eiro.d?id=49936443 [Skatīts: 02.05.2018]

Attēls 2.7. Latvijas banku nozares kopējo noguldījumu procentuālais sadalījums

Datu avots: autore veidots, izmantojot FKTK datus

Kopumā banku nozare pēdējo desmit gadu laikā ir piedzīvojusi daudz izmaiņas un satricinājumus, taču neskatoties uz to nozare ir spējusi mainīties līdzī situācijai, lai spētu apkalpot klientus pēc iespējas kvalitatīvāk un tie būtu droši gan par saviem noguldījumiem, gan saistībām. Šobrīd nozare var gaidīt dažādas izmaiņas un stingrākus nolikumus saistībā ar nerezidentu apkalpošanu, kas liks pamainīt darbības plānu visiem nozares dalībniekiem.

Lai banku nozare un vispār finanšu nozare kopumā spētu attīstīties vienmēr mainīgajā mūsdienu pasaulē, nozares dalībniekiem ir jāspēj rast inovācijas, kas spētu uzlabot un paātrināt klientu apkalpošanu.

Latvijā visi finanšu sektora dalībnieki ir atvērti savstarpējai sadarbībai, lai veidotu stabili, drošu un starptautiski konkurētspējīgu vidi, kurā visiem tirgus dalībniekiem ir iespēja piedāvāt inovatīvus finanšu pakalpojumus. Inovācijas šajā pakalpojumu tirgū sniedz ieguvumus ne tikai sabiedrībai kopumā, bet arī pašiem tirgus dalībniekiem. Tiek uzlabota finanšu pakalpojumu pieejamība un tiek nodrošināta efektivitāte dēļ pakalpojumu un darbības digitalizācijas.⁷⁴

Galvenās inovācijas, ko ir ieviešas Latvijas banku nozarē strādājošās bankas ir saistītas ar ātruma un mobilitātes uzlabošanu, kas veicina un attīsta finanšu pakalpojumu attīstību, caur digitalizāciju. Dažas no galvenajām inovācijām tiks aprakstītas tālāk.

Ņemot vērā, ka lielākais vairums Latvijas banku klientu ikdienas finanšu pakalpojumus izvēlas izmantot attālināti, tiek atbalstīta bezskaidras naudas plašāka izmantošana un

⁷⁴ L. Frinberga-Tuklere „Finanšu nozares sasniegumi digitālās transformācijas jomā un inovatīvu risinājumu ieviešanā”, 25.08.2017 Pieejams: <http://www.investeriga.lv/finansu-nozares-sasniegumi-digitalas-transformācijas-joma-un-inovativu-risinajumu-ieviesana/> [skatīts:16.05.2018]

inovatīvu maksājumu instrumentu attīstība. Saistībā ar ko Latvijas Banka 2017. gada augustā ieviesa infrastruktūru ātro maksājumu nodrošināšanai starp Latvijas Bankas maksājumu sistēmas (LB EKS) dalībniekiem, kā rezultātā Latvija kļuva par pirmo eirozonas valsti, kurā ir pieejami SEPA ātro maksājumu shēmai atbilstoši ātrie maksājumi. Tāpat pieaugot banku mobilo lietotņu izmantošanas skaitam, bankas paplašina un pilnveido mobilās lietotnes, kas arī pilnveido attālināto finanšu pakalpojumu pieejamību. Kā arī tiek pilnveidotas un ieviestas bezkontakta maksājumu karšu tehnoloģijas, kas uz 2017. gadu veidoja 7 % no kopējā izsniegto karšu skaita, kas priekš inovācijas ir daudz.⁷⁵

Kā vēl viena inovācija, kas attīsta attālinātu pakalpojumu sniegšanu, ir klientu kredītspējas noteikšana pirms kredīta izsniegšanas, izmantojot analītikas rīkus un plašu datu masīvu, kas nodrošina iespēju dažu minūšu laikā izskatīt klienta kredīta pieteikumu un izsniegt kredītu. Šādā veidā tiek vērtēti virs 80% no privātpersonu nenodrošinātajiem kredītiem. Vienlaikus piedāvājot iespēju klientam pāris minūšu laikā noteikt savu kredītreitingu, pirms vērsties ar pieteikumu bankā par kredīta piešķiršanu.⁷⁶

Šīs ir tikai dažas inovācijas, kas ir ieviestas un pie kā tiek strādāts gan banku nozarē atsevišķi, gan visā finanšu nozarē. Lai arī turpmāk tiktu digitalizēta un attīstīta Latvijas finanšu nozare, kurā ir iekļauts banku sektors, ir izstrādāts „Finanšu sektora attīstības plāns 2017. – 2019. gadam”, kurā ir nostādīti finanšu tirgus politikas mērķi un pasākumi finanšu sektora turpmākai attīstībai, kā arī norādītas atbildīgās institūcijas, termiņi un plāna izpildes uzraudzības kārtība pasākumu izpildei.⁷⁷

Kopumā Latvijas banku nozarē tiek intensīvi strādāts pie dažādu inovāciju ieviešanas, kas palīdzētu attīstīt pakalpojumu digitalizāciju, kas attīstītu un uzlabotu klientu saskarsmi un pieredzi ar bankām.

2.3. Nozares dalībnieku analīze

2.3.1. Swedbank Latvija AS

Swedbank Latvija, kas ir Grupas mātes uzņēmums, ir lielākā banka Latvijā, pēc tās aktīvu apjoma, kura savu darbu uzsāka 2004. gadā. Kopumā visā Latvijā bankai ir aptuveni 50 bankas filiāles, kas apkalpo klientus, un 400 bankomāti. Bankai ir gandrīz viens miljons

⁷⁵ **Latvijas maksājumu statistika** Pieejams: <https://www.lsm.lv/raksts/zinas/ekonomika/pern-banku-sektors-sasaurinajies-pelna-samazinajusies-gandrizz-uz-pusi.a273111/> [skatīts: 17.05.2018]

⁷⁶ Turpat.

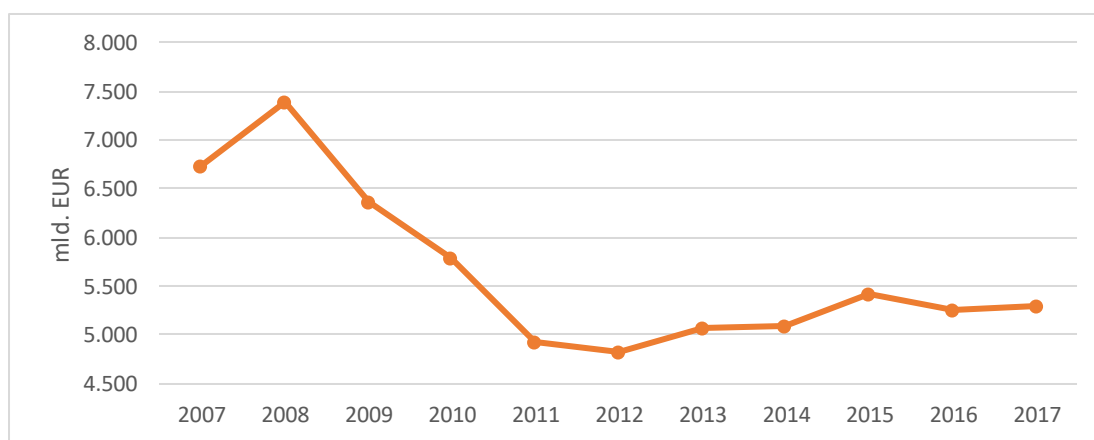
⁷⁷ **Par Finanšu sektora attīstības plānu 2017. – 2019. gadam** Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/289590-par-finansu-sektora-attistibas-planu-2017-2019-gadam> [skatīts: 16.02.2018]

klientu, kas ir fiziskās personas, un vairāk nekā 71 tūkstošis klientu, kas nodarbojas ar uzņēmējdarbību jeb ir juridiskās personas.⁷⁸

Swedbank Latvija ir uz klientu orientēta stratēģija, kas balstās uz četrām pamatnostādņēm: pieejama pilna servisa banka, uz klientu vajadzībām balstīts piedāvājums, augsta izmaksu efektivitāte un zems risks. Stratēģija ir balstīta uz uzņēmuma vīziju sniegt iedzīvotājiem, uzņēmumiem un sabiedrībai izaugsmes iespējas, tai pašā laikā veicinot sabalansētu un ilgtspējīgu finansiālo situāciju plašam mājāsaimniecību un uzņēmumu lokam.⁷⁹

Komerčbankas darbības mērķis ir sekmēt ilgtspējīgu labklājību plašam cilvēku un uzņēmumu lokam. Ikdienas darbs balstās trīs pamatvērtībās – vienkāršībā, atvērtībā un atbildībā.⁸⁰

Apskatot Swedbank Latvija aktīvu apjomu no 2007. līdz 2017. gadam, var teikt, ka visaugstākais tas ir bijis 2008. gadā, kad aktīvi bija 7.39 miljardi EUR apmērā. Kopš tā gada līdz 2012. gadam aktīvu apjoms krita, līdz sasniedza 4,82 miljardus EUR, kas notika pateicoties pasaules ekonomiskajai krīzei. Turpmākos gadus, izņemot 2016. gadu, tie ir auguši un 2017. gadā sasniedza 5,29 miljardus EUR. Šādā pat veidā bankai attiecīgo gadu laikā ir arī mainījies pasīvu apjoms. (skat. Attēls 2.8.)

Attēls 2.8. Swedbank Latvija aktīvu apjoms

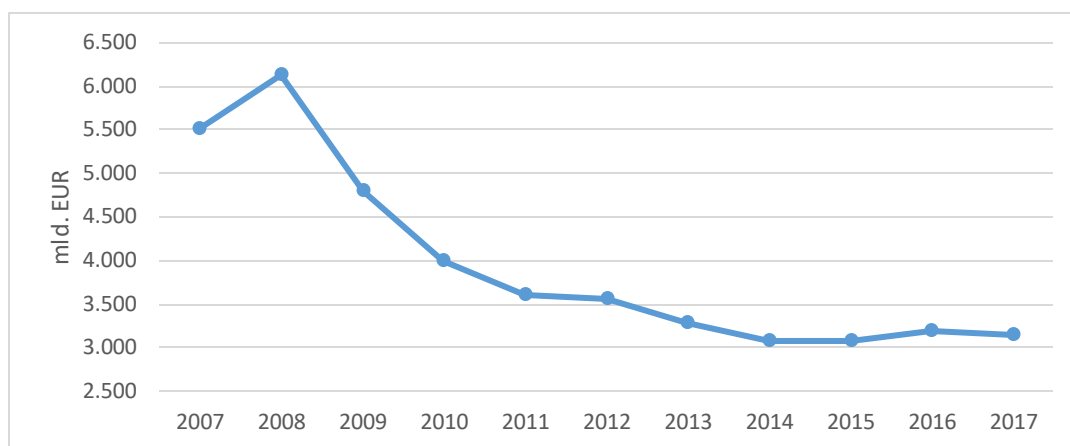
Datu avots: autores veidots, izmantojot Swedbank finanšu datus

⁷⁸ Swedbank Latvija Pieejams: <https://www.swedbank.lv/about/swedbank?language=LAT#> [skatītas: 14.05.2018]

⁷⁹ Swedbank AS Konsolidētais un Bankas pārskats par 2017. gadu. Pieejams: https://www.swedbank.lv/static/pdf/reports/annual/swedbank_gada_finansu_parskats_2017_LAT.pdf [skatītas: 14.05.2018]

⁸⁰ Swedbank Latvija Pieejams: <https://www.swedbank.lv/about/swedbank?language=LAT#> [skatītas: 14.05.2018]

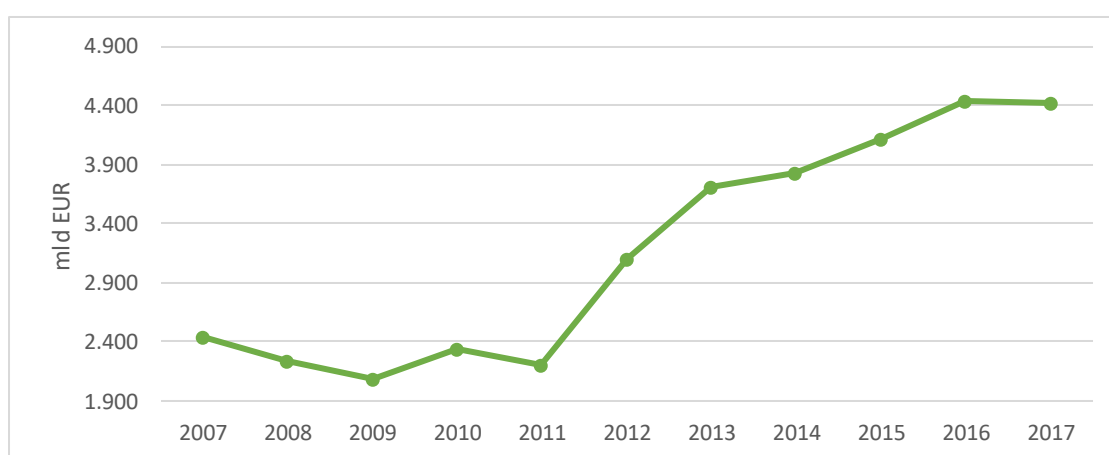
Pētot kā mainījies izsniegto kredītu apjoms jeb kredītportfelis var teikt, ka, tā pat kā aktīvu apjoms, izsniegto kredītu apjoms visaugstākais bija 2008. gadā – 6,13 miljardi EUR, kas tā arī nav līdz šim brīdim vairs sasniegts. Sākoties pasaules krīzei, kopējais kredītportfelis katru gadu samazinājās līdz 2016. gadam, kad tas mazliet pieauga, taču pagājušajā gadā atkal samazinājās (*skat. Attēls 2.9.*).

Attēls 2.9. Swedbank Latvija kredītportfelis

Datu avots: autores veidots, izmantojot Swedbank finanšu datus

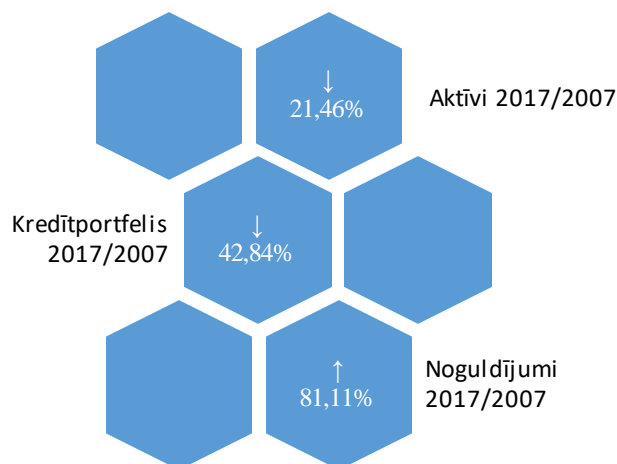
Attiecīgi apskatot arī noguldījumu apjomu, kas sastāda lielāko daļu bankas pasīvu, var redzēt, ka noguldījumu apjoms ir mainījies pretēji aktīviem un izsniegto kredītu apjomam, respektīvi tas gadu gaitā ir audzis. Neskaitot 2008., 2009. un 2011. gadu, kas tas kritās, Swedbank Latvija noguldījumu apjoms ir katru gadu audzis. Salīdzinot 2017. gada apjomu, kur noguldījumi sasniedza 4,42 miljardus EUR ar 2007. gada apjomu – 2,44 miljardi EUR, tas ir par 81,11 % lielāks. (*skat. Attēls 2.10.*)

Attēls 2.10. Swedbank Latvija noguldījumu apjoms

Datu avots: autores veidots, izmantojot Swedbank finanšu datus

Bankas likviditātes rādītājs 2017. gada beigās bija 45,95 %, kas attiecībā pret iepriekšējo gadu ir samazinājies par 1,08 %, kas ir salīdzinoši zems rādītājs.⁸¹ Tas parāda, ka banka noteiktā termiņā spētu nosegt tikai 45,95 % no bankas kopējā saistībām.

Attēls 2.11. Swedbank 2007. un 2017. gada finanšu rādītāju salīdzinājums

Datu avots: autores veidots, izmantojot Swedbank finanšu datus

Salīdzinot Swedbank finanšu rādītāju izmaiņas 2007. un 2017. gadam, ir redzams, ka aktīvu apjoms šajā laika posmā ir samazinājies par 21,46 %, kredītportfelis 2017. gadā attiecībā pret 2007. gadu ir samazinājies par 42,84 %, taču piesaistīto noguldījumu apjoms 2017. gadā attiecībā pret 2007. gadu ir palielinājies par 81,11 %. (skat. Attēls 2.11.)

2.3.2. Luminor Bank AS

2017. gada 1. oktobrī Zviedrijas banka Nordea Bank AB un DNB Bank ASA apvienoja savu darbību Baltijā, tām kopīgi piederošā bankā Luminor. Īstenojot uzņēmuma pārejas procesu Norde Bank AB Latvijas, Lietuvas un Igaunijas filiāles aktīvi un pasīvi tika nodotas Luminor Bank AB (iepriekš AB DNB bankas), Luminor Bank AS Latvijā (iepriekš AS DNB banka) un Luminor Bank AS Igaunijā (iepriekš Aktsiaselts DNB Pank).⁸²

Luminor Bank sevi pozicionē kā mūsdienīgu finanšu pakalpojumu sniedzēju Igaunijā, Latvijā un Lietuvā, kas apvieno zināšanas par vietējo tirgu un klientu vajadzībām. Uzņēmuma

⁸¹ **Swedbank AS Konsolidētais un Bankas pārskats par 2017. gadu.** Pieejams: https://www.swedbank.lv/static/pdf/reports/annual/swedbank_gada_finansu_parskats_2017_LAT.pdf [skatīts:14.05.2018]

⁸² **AS Luminor Bank Konsolidētais un Bankas gada pārskats par gadu, kas beidzās 2017. gada 31. decembrī** Pieejams: <https://www.luminor.lt/sites/default/files/documents/luminor-lv-annual-report-2017-lv.pdf> [skatīts: 14.05.2018]

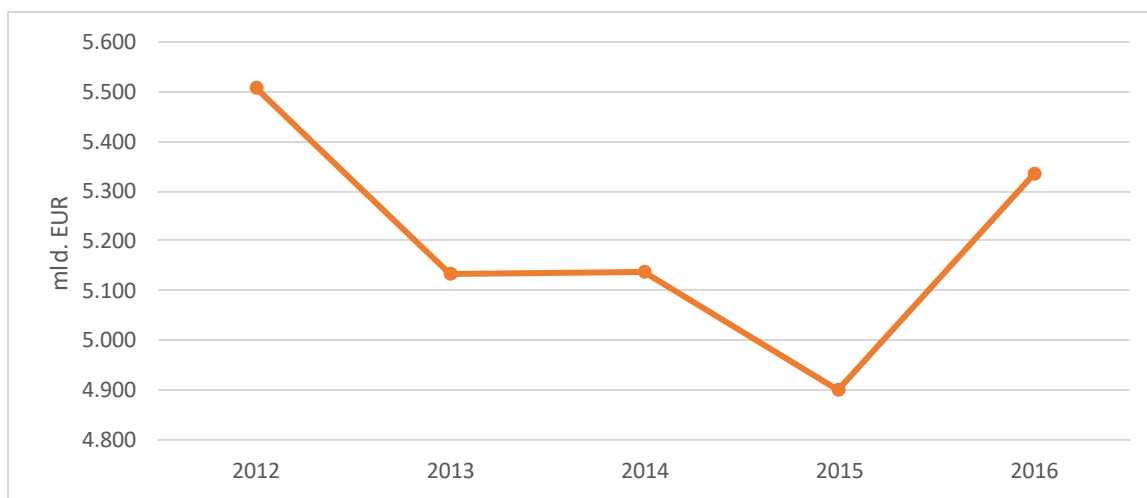
mērķis ir veidot spēcīgu un klientiem orientētu kultūru, kas atbilst mūsdienīga cilvēka un uzņēmuma vērtībām – zinātkāre, sadarbība un fokuss.⁸³

Jauni veidotā banka kļuva par otro lielāko banku Latvijā pēc aktīvu, kapitāla un noguldījumu vērtības, kamēr pēc izsniegto kredītu vērtības tā ir lielākā banka Latvijā.⁸⁴

Saistībā ar to, ka banka savu darbību uzsāka 2017. gadā, šī augstāk minētā apvienošanās atstāja ietekmi uz kopējiem finanšu rādītājiem. 2017. gada rezultātus Luminor Grupā veido 9 mēnešu DNB Grupas finanšu rezultāti un 3 mēnešu Luminor Grupas darbības rezultāti. Atskatoties uz pagātnes datiem uzņēmums kā pamatu ņem DNB Grupas finanšu pārskatus.⁸⁵

Bankas aktīvi beidzot 2017. finanšu gadu bija 4,75 miljardi EUR, izsniegto kredītu apjoms sasniedza 3,46 miljardus EUR un noguldījumu apjoms, kas bankai 2017. gada beigās bija ir 2,96 miljardi EUR.⁸⁶

Taču, lai apskatītu kā apvienojušās bankas darbojās un attīstījās līdz šim, darba autore apvienoja DNB Bank un Nordea Bank darbā analizētos rādītāju apjomus un veica to analīzi. Ņemot vērā datu ierobežotību un faktu, ka 2017. gads kā pārmaiņu gads neattēlo normālu tendenci, tika pētīti dati no 2012. līdz 2016. gadam. Šie dati tiks attiecināti kā Luminor Bank pagātnes dati.

Attēls 2.12. Luminor Bank aktīvu apjoms

Datu avots: autores veidots, izmantojot DNB Bank un Nordea Bank finanšu datus

Pēc autores iegūtajiem datiem periodā no 2012. gada, kad bankas aktīvi bija vislielākie – 5,51 miljards EUR – apskatītajā laika periodā, līdz 2015. gadam ir novērojama apjoma samazināšanās un arī attiecīgajā gadā tas bija mazākais aktīvu apjoms kopš 2012. gada. – 4,90

⁸³ Luminor stāsts Pieejams: <https://www.luminor.lv/lv/luminor-stasts> [skatīts: 14.05.2018]

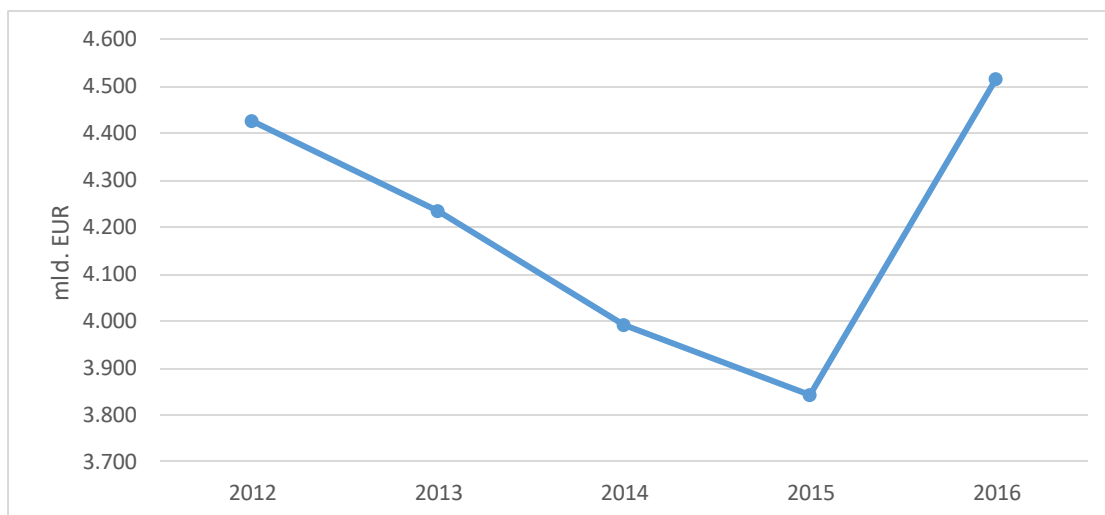
⁸⁴ Latvijas komercbanku darbības rezultāti 2017. gada 4. ceturkšņa kopsavilkums Pieejams: <https://www.lka.org.lv/nozares-dati/> [skatīts: 14.05.2017]

⁸⁵ AS Luminor Bank Konsolidētais un Bankas gada pārskats par gadu, kas beidzās 2017. gada 31. decembrī Pieejams: <https://www.luminor.lt/sites/default/files/documents/luminor-lv-annual-report-2017-lv.pdf> [skatīts: 14.05.2018]

⁸⁶ Turpat.

miljardi EUR, taču 2016. gadā tas atkal pieauga un gandrīz sasniedz 2015. gada līmeni. Šādā pat veidā bankai attiecīgo gadu laikā ir arī mainījies pasīvu apjoms. (skat. Attēls 2.12.)

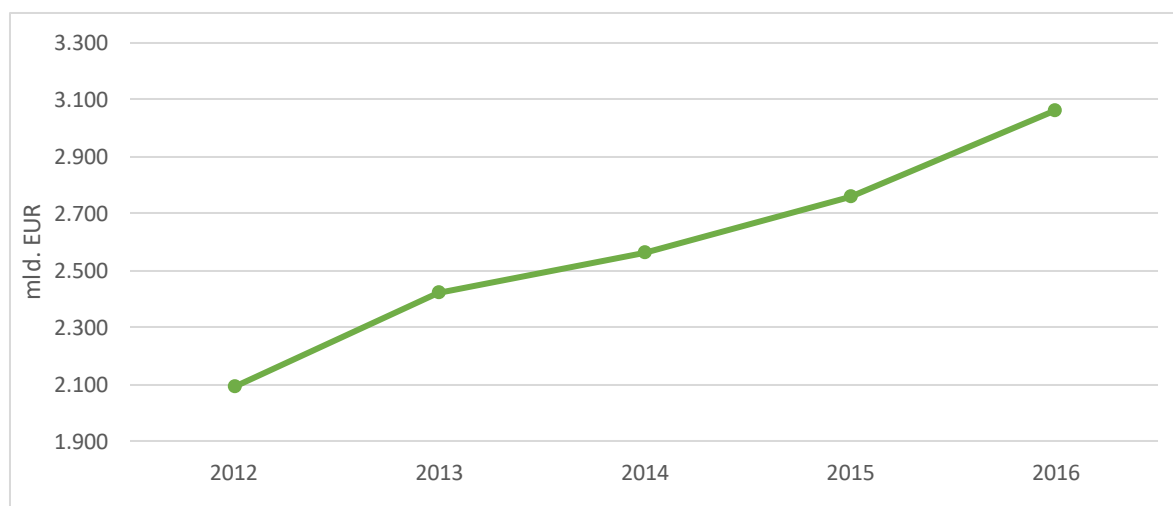
Kredītportfelim tāpat kā aktīvu aojomam ir novērojums klitums laika posmā no 2012. līdz 2015. gadam. Mazākais kredītportfelis bija 2015. gadā un tas bija 3,84 miljardi EUR. 2016. gada laikā šis rādītājs auga un sasniedza lielāko izsniegto kredītu apjomu attiecīgajā laika periodā. Šis apjoms bija 1,51 miljards EUR. (skat. Attēls 2.13.)

Attēls 2.13. Luminor Bank kredītportfelis

Datu avots: autores veidots, izmantojot DNB Bank un Nordea Bank finanšu datus

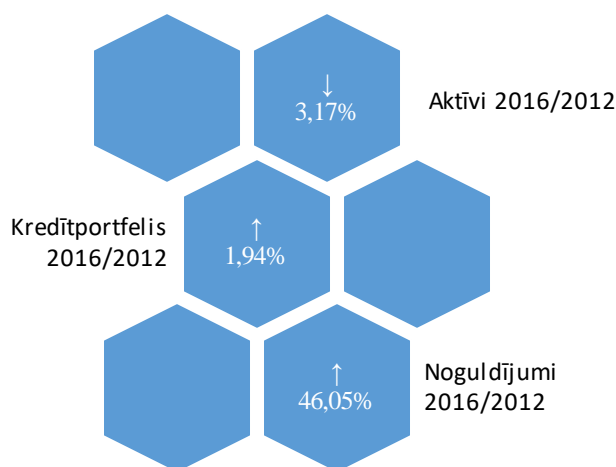
Atšķirībā no pārējiem diviem apskatītajiem rādītājiem, noguldījumu apjoms visus gadus ir konstanti audzis. 2012. gadā noguldījumu apjoms bija 2,09 miljardi EUR un četru gadu laikā tas pieauga līdz 3,06 miljardiem EUR. (skat. Attēls 2.14.)

Attēls 2.14. Luminor Bank noguldījumu apjoms

Datu avots: autores veidots, izmantojot DNB Bank un Nordea Bank finanšu datus

Apskatot bankas likviditātes rādītāju uz 2017. gada beigām, jāmin, ka tas pirmā darbības gada beigās ir 40,88 %. Tas parāda, ka jau pirmajā darbības gadā uzņēmums likviditātes gadījumā spētu segt 40,88 % no savām saistībām.⁸⁷

Attēls 2.15. Luminor Bank 2007. un 2017. gada finanšu rādītāju salīdzinājums

Datu avots: autores veidots, izmantojot DNB Bank un Nordea Bank finanšu datus

Salīdzinot Luminor Bank finanšu rādītāju izmaiņas 2012. un 2016. gadam, ir redzams, ka aktīvu apjoms šajā laika posmā ir samazinājies par 3,17 %, kredītportfelis attiecīgajā laika periodā ir palielinājies par 1,94 %, taču piesaistīto noguldījumu apjoms 2016. gadā attiecībā pret 2012. gadu ir palielinājies par 46,05 %. (*skat. Attēls 2.15.*)

Lai arī banka savu darbību uzsāka tikai 2017. gada otrajā pusē, tā sevi jau ir pozicionējusi kā stipru konkurentu citām nozarē strādājošajām komercbankām, kas tai palīdz nostiprināt klientu uzticēšanos jaunajai nozares dalībniekam.

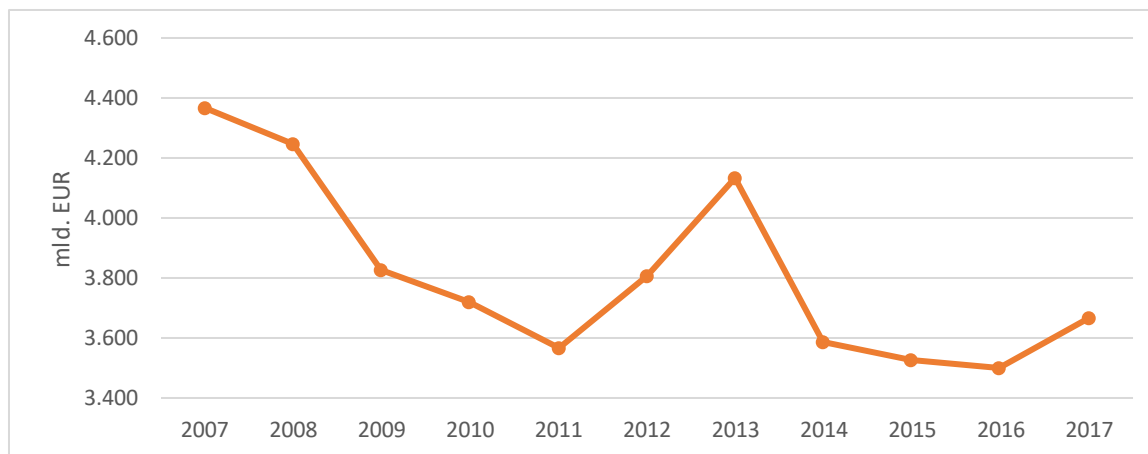
2.3.3. SEB Banka AS

AS „SEB banka” ir Latvijas Republikā reģistrēta akciju sabiedrība. Bankas mātes uzņēmums un koncerna galīgais mātes uzņēmums ir Zviedrijā reģistrēta banka Skandinaviska Enskilda Banken AB. Banka savu darbību sāka Latvijā 1993. gadā un sākumā bija zināma kā AS Latvijas universālā banka. Pašlaik bankai kopumā Latvijas teritorijā ir 26 filiāles un 212 bankomāti.⁸⁸

⁸⁷ **Finanšu rādītāji uz 31.12.2017** Pieejams: <https://www.lka.org.lv/wp-content/uploads/2018/03/Fin-rad-2017-Q4-LV.pdf> [skatīts: 15.05.2018]

⁸⁸ **AS „SEB Banka” 2017. gada pārskats** Pieejams: https://www.seb.lv/sites/default/files/web/files/webstorage/Parskati/2017_GADA_PARSKATS_latv.pdf [skatīts: 14.05.2017]

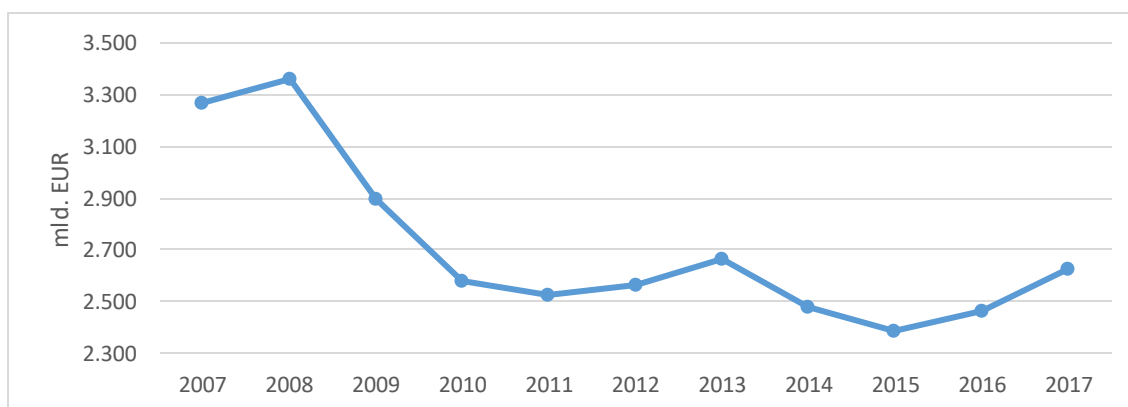
Banka realizē stratēģiju, kuras galvenā prioritāte ir cieša sadarbība ar klientiem, darbības, kas vērstas uz produktivitātes un kvalitātes uzlabošanu, SEB ciešā integrācija un mērķtiecīga attīstība izvēlētajās biznesa jomās, kas tiek veikta lai sasniegu bankas ilgtermiņa mērķus – kļūt par vadošo Ziemeļeiropas banku klientu apmierinātības jomā un finanšu rādītājos.⁸⁹

Attēls 2.16. SEB Banka aktīvu apjoms

Datu avots: autores veidots, izmantojot SEB Banka finanšu datus

SEB bankas aktīvu apjoms savu austāko punktu pēdējo desmit gadu laikā sasniedza 2007. gadā, sasniedzot 4,37 miljardus EUR. Līdz 2011. gadam aktīvu apjoms krita, tajā sasniedzot 3,57 miljardus EUR. 2012. un 2013. gadā tas atkal pakāpās, taču turpmākos 3 gadus tas atkal kritās, 2016. gadā sasniedzot zemāko apjomu 3,51 miljardu EUR. 2017. gadā tas atkal pakāpās par 4,72 % jeb pakāpās līdz 3,67 miljardiem EUR. Pasīvu apjoms attiecīgajā laika posmā ir audzis un samazinājies tādā pašā veidā.. (skat. Attēls 2.16.)

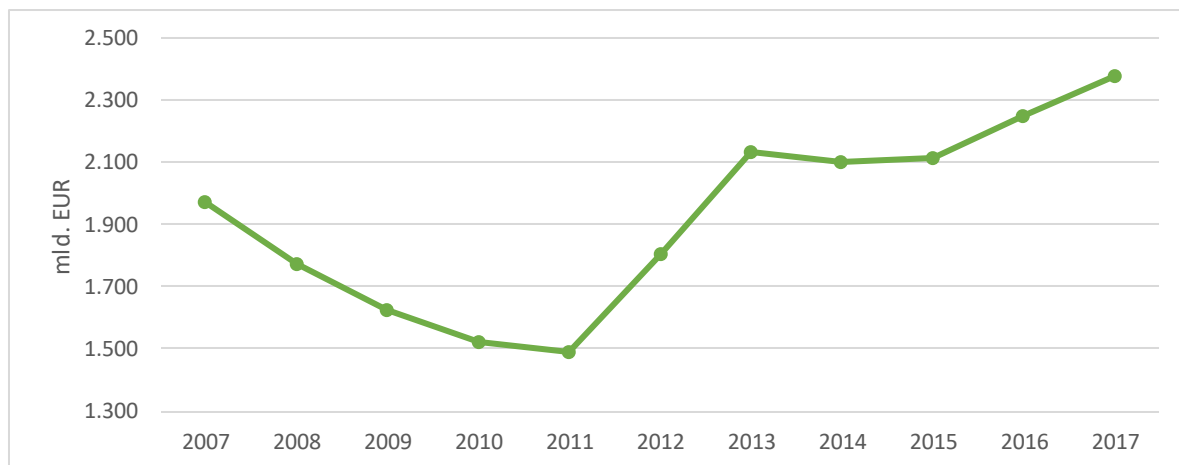
Attēls 2.17. SEB Banka kredītportfelis

Datu avots: autores veidots, izmantojot SEB Banka finanšu datus

⁸⁹ **Vīzija, misija, stratēģija** Pieejams: <https://www.seb.lv/par-seb/par-seb/seb-grupa/vizija-misija-strategija> [skatīts: 14.05.2018]

Kredītportfelis bankai ir mainīgiem līdzīgi kā aktīvi, taču izsniegto kredītu apjoms vislielākais bija 2008. gadā – 3,36 miljardi EUR. Tāpat kā aktīvi arī izsniegto kredītu apjoms turpmākajos gados samazinājās līdz 2012. un 2013. gadā tas palielinājās, pēc tam turpmākos 3 gadus atkal krītot. 2016. un 2017. gadā, kredītportfelis atkal palielinājās, sasniedzot 2,63 miljardus EUR. (*skat. Attēls. 1.17.*)

Apskatot to kā aktīvu apjoms un izsniegto kredītu apjoms gadu laikā ir mainījies salīdzinoši vienādi, var secināt, ka aktīvu apjoma izmaiņas ir cieši saistītas ar izsniegto kredītu apjomu, kas sastāda to lielāko daļu.

Attēls 2.18. SEB Banka noguldījumu apjoms

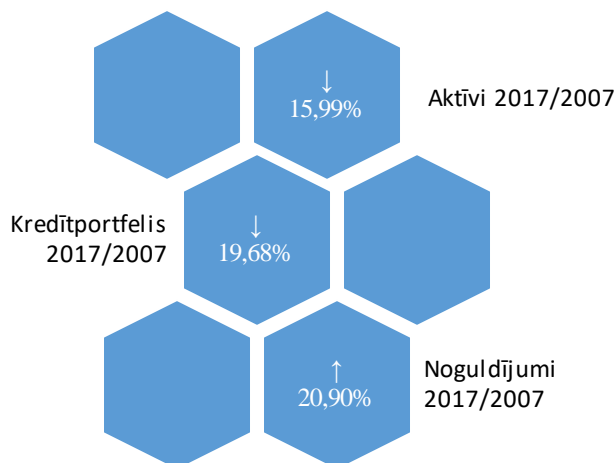
Datu avots: autores veidots, izmantojot SEB Banka finanšu datus

Noguldījumu apjoms bankai laika posmā no 2007. gada, kad noguldījumu apjoms bija 1,97 miljardi EUR, līdz 2011. gadam nokritās līdz 1,49 miljardiem EUR, kas ir zemākais noguldījumu apjoms SEB Bankai pēdējo desmit gadu laikā. Turpmākos divus gadus noguldījumi strauji auga 2013. gadā sasniedzot 2,14 miljardus EUR. Kopš tā laika noguldījumu katru gadu ir auguši pagājušajā gadā sasniedzot augstāko apjomu - 2,38 miljardi EUR, neskaitot 2014. gadu, kad apjoms samazinājās par 1,60 %.(*skat. Attēls 2.18.*)

SEB Bankas likviditātes rādītājs ir 35,65 %, kas ir tikai 5,65% lielāks nekā likumdošanā noteiktais minimālais rādītājs, kas nozīmē, ka likvidācijas gadījumā banka būs spējīga apmaksāt tikai 35,65 % no tās saistībām.⁹⁰

⁹⁰ **Finanšu rādītāji uz 31.12.2017** Pieejams: <https://www.lka.org.lv/wp-content/uploads/2018/03/Fin-rad-2017-Q4-LV.pdf> [skatīts: 15.05.2018]

Salīdzinot SEB Banka finanšu rādītāju izmaiņas 2007. un 2017. gadam, ir redzams, ka aktīvu apjoms šajā laika posmā ir samazinājies par 15,99 %, kredītportfelis 2017. gadā attiecībā pret 2007. gadu ir samazinājies par 19,68 %, taču piesaistīto noguldījumu apjoms 2017. gadā attiecībā pret 2007. gadu ir palielinājies par 20,90 %. (skat. Attēls 2.19.)

Attēls 2.19. SEB Banka 2007. un 2017. gada finanšu rādītāju salīdzinājums

Datu avots: autores veidots, izmantojot SEB Banka finanšu datus

SEB Banka uz 2017. gada beigām pēc aktīvu apjoma ir trešā lielākā banka Latvijā. Pēc bankas attīstības rādītāju analīzes ir iespējams novērot, kredītportfeļa un aktīvu ciešo saistību to izmaiņās.

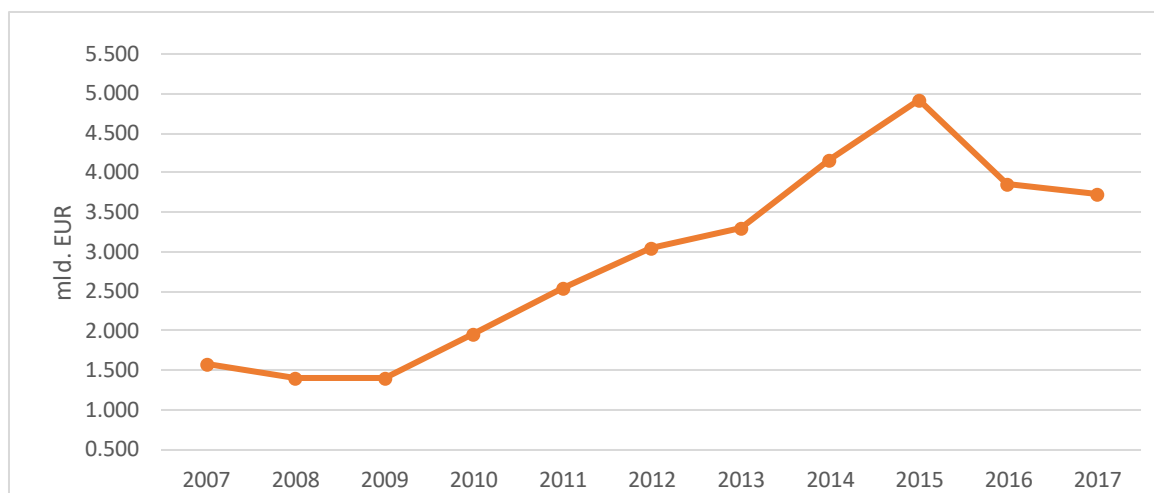
2.3.4. ABLV Bank AS

Lai arī pašlaik notiek bankas likvidācijas process, kas rezultējās saistībā ar ASV Finanšu ministrijas Finanšu noziegumu apkarošanas tīkla (FinCEN) ziņojumu, kurā banka tika apvainota nelikumīgās darbībās, kas tika sīkāk aprakstīta šīs nodaļas sākumā, ir nepieciešams apskatīt šīs bankas attīstību pēdējo desmit gadu laikā, jo ABLV Bank ir lielākā neatkarīgā privātā banka Latvijā.

Banka tika dibināta 1993. gadā, par pamatu tai kļuva Latvijas Bankas reģionālā nodaļa Aizkrauklē, tāpēc sākotnēji banka ieguva nosaukumu „Aizkraukles banka”. Akciju kontrolpakete pieder lielākajiem akcionāriem, kas ir Ernestam Bernim un Oļegam Fiļam. Pārējo akcionāru vidū ir bankas vadības pārstāvji, darbinieki, ilggadēji bankas sadarbības partneri un klienti.⁹¹

⁹¹ **Vēsture** Pieejams: <https://www.ablv.com/lv/about/history> [skatīts: 15.05.2018]

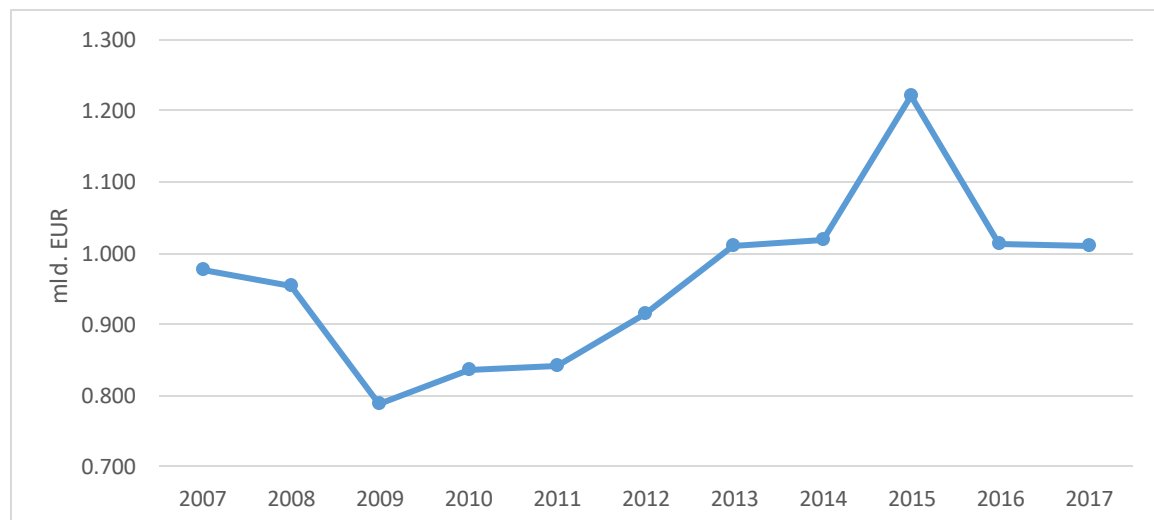
Pēc gada sākumā notikušās ažiotažas, banka, lai maksimāli aizsargātu klientu un kreditoru intereses, ārkārtas akcionāru sapulcē pieņēma lēmumu par pašlikvidāciju. ABLV Bank uzskata, ka šādā veidā vislabāk spēs nodrošināt savu aktīvu aizsardzību, lai norēķinātos ar visiem klientiem.

Attēls 2.20. ABLV Bank aktīvu apjoms

Datu avots: autores veidots, izmantojot ABLV Bank finanšu datus

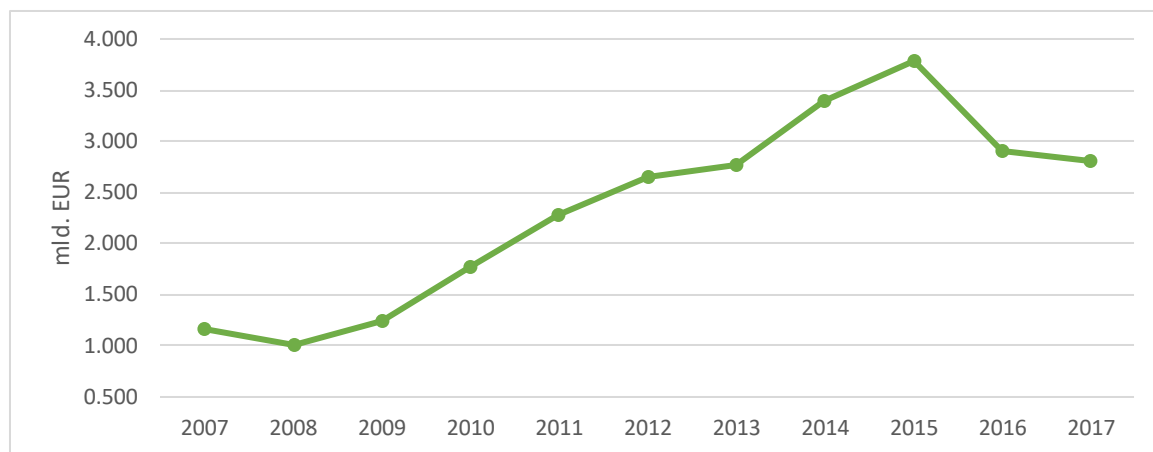
Apskatot ABLV Bank aktīvu apjomu, ir redzama atšķirība starp to kā iepriekš apskatītajām bankām aktīvu apjoms ir mainījies atšķirībā pret to kā tas mainījies ABLV Bank. Atšķirībā no citām bankām sākoties pasaules ekonomiskajai krīzei, bankas aktīvi tik būtiski nekritās kā citām bankām, vienīgie gadi, kad bankas aktīvi ir samazinājušies ir 2008. gads, kur tas sasniedza zemāko punktu desmit gadu laikā – 1,40 miljardi EUR, 2016, un 2017. gads. Visus pārējos gadus bankas aktīvi ir stabili palielinājušies un 2015. gadā sasniedz pēdējo desmit gadu lielāko aktīvu apjomu – 4,93 miljardi EUR. Bankas pasīvi attiecīgajā laika periodā mainījās tādā pašā veidā. (skat. Attēls 2.20.)

Attēls 2.21. ABLV Bank kredītportfelis

Datu avots: autores veidots, izmantojot ABLV Bank finanšu datus

Bankas kredītportfelis, skatoties pēdējo desmit gadu griezumā, ir mainīgies salīdzinoši nevienmērīgi. No 2007. līdz 2009. gadam iesniegto kredītu apjoms samazinājās un 2009. gadā sasniedza tā zemāko punktu – 0,788 miljardus EUR. Turpmākos sešus gadus kredītportfelis palielinājās, 2015. gadā sasniedzot lielāko iesniegto kredītu apjomu – 1,22 miljardi EUR. 2016. un 2017. gadā šis apjoms atkal samazinājās. (skat. Attēls. 2.21.)

Attēls 2.22. ABLV Bank noguldījumu apjoms

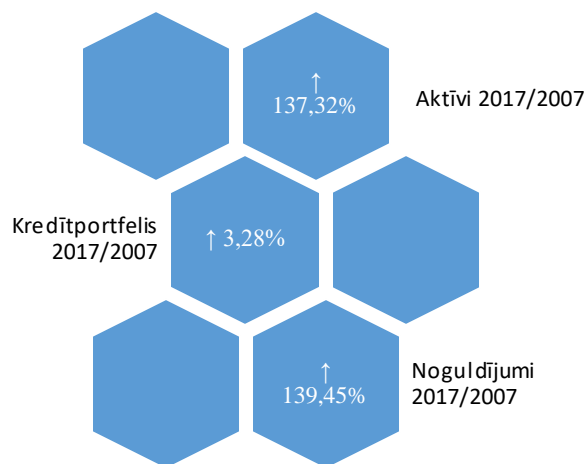
Datu avots: autores veidots, izmantojot ABLV Bank finanšu datus

No darbā apskatītā laika perioda, ir trīs gadi, kad ABLV Bank noguldījumu apjoms samazinājās – 2008. gads samazinoties līdz 1,02 miljardiem EUR, kas ir zemākais apjoms pēdējo desmit gadu laikā, 2016, un 2017. gads. 2016. gadā noguldījumu apjoms samazinājās par 23,50 % no lielākā noguldījumu apjoma – 3,79 miljardi EUR -, kāds tas ir bijis pēdējos desmit gados. Laika posmā no 2008. gada līdz 2015 gadam noguldījumi ABLV Bank rīcībā vienmērīgi palielinājās. (skat. Attēls 2.22.)

Apskatot bankas likviditātes rādītāju uz 2017. gada 31. decembri, var teikt ka tas ir salīdzinoši augsts rādītājs 81,05 %, kas ir ļoti labi ņemot vērā, ka bankai tika uzsākts likvidācijas process.⁹²

Salīdzinot ABLV Bank finanšu rādītāju izmaiņas 2007. un 2017. gadam, ir redzams, ka aktīvu apjoms šajā laika posmā ir palielinājies par 137,32 %, kredītportfelis 2017. gadā attiecībā pret 2007. gadu ir palielinājies par 3,28 % un piesaistīto noguldījumu apjoms 2017. gadā attiecībā pret 2007. gadu ir palielinājies par 139,45 %. (skat. Attēls 2.23.)

⁹² Finanšu rādītāji uz 31.12.2017 Pieejams: <https://www.lka.org.lv/wp-content/uploads/2018/03/Fin-rad-2017-Q4-LV.pdf> [skatīts: 15.05.2018]

Attēls 2.23. ABLV Bank 2007. un 2017. gada finanšu rādītāju salīdzinājums

Datu avots: autores veidots, izmantojot ABLV Bank finanšu datus

Kopumā Latvijas lielākā neatkarīgā privātā banka bija attīstības spējīga un stabila, taču dēļ gada sākumā notikušās ažiotažas banka nespēja atgūties un bija spiesta uzsākt likvidācijas procesu, tādā veidā aizsargājot klientus un kreditorus.

2.3.5. Rietumu Banka AS

Rietumu Banka ir viena no lielākajām bankām Baltijas reģionā ar specializāciju lielu uzņēmumu un turīgu privātpersonu apkalpošanā, kas tika dibināta 1992. gadā. Banka strādā starptautiskajos tirgos un piedāvā pilnu finanšu pakalpojumu klāstu saviem klientiem gan Baltijas valstīs, gan Krievijā, Baltkrievijā, Ukrainā, Eiropas valstīs citos reģionos.⁹³

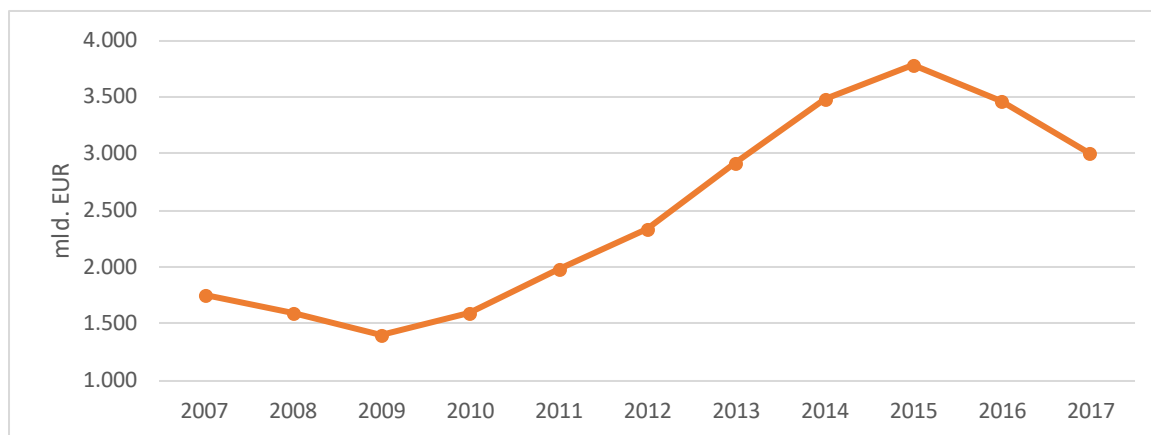
Rietumu Bankas akcionāru struktūra sadalās šādi – 33,11 % akciju pieder Boswell (International) Consulting Limited, kas pieder īru finansistam un miljardierim Dermotam Desmondam, 33,12 % akciju pieder SIA "Esterkin Family Investments", kura vienīgais īpašnieks ir Leonids Esterkins un 17,34 % akciju pieder SIA "Suharenko Family Investments", kas pieder Arkādijam Suharenko un atlikušās akcijas (16,43 %) pieder dažādiem citiem mazākiem akcionāriem. Leonīds Esterkins un Arkādijs Suharenko ir galvenie Rietumu Bankas dibinātāji un nemainīgie vadītāji.⁹⁴

Apskatot Rietumu Bankai aktīvu apjomus pēdējo desmit gadu laikā, var teikt, ka zemākais aktīvu apjoms bija 2009. gadā – 1,40 miljardi EUR. Turpmākos gadus notika vienmērīga aktīvu palielināšanās un 2015. gadā Rietumu Bankas aktīvi bija vislielākie kādi tie ir bijuši pēdējo desmit gadu laikā – 3,79 miljardi EUR. Taču pēdējos divus gadus -2016. un

⁹³ Par banku Pieejams: <http://www.rietumu.lv/bank> [skatīts:15.05.2018]

⁹⁴ Īpašumtiesību akciju struktūra Pieejams: <https://www.rietumu.lv/investorrelations-shareholders> [skatīts: 15.05.2018]

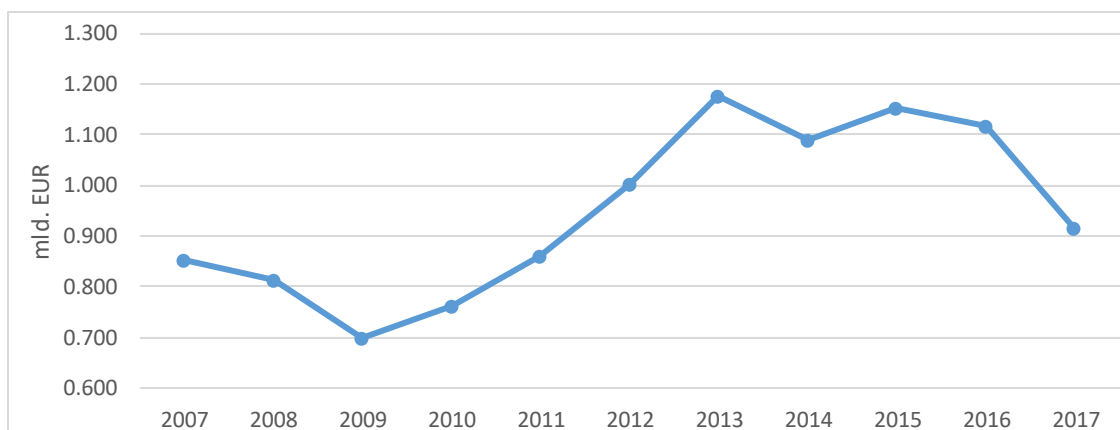
2017. – aktīvu apjoms ir samazinājies un 2017. gada beigās ir 3 miljardi EUR. Bankas pasīvi attiecīgajā laika periodā mainījās tādā pašā veidā. (skat. Attēls 2.24.)

Attēls 2.24. Rietumu Banka aktīvu apjoms

Datu avots: autores veidots, izmantojot Rietumu Banka finanšu datus

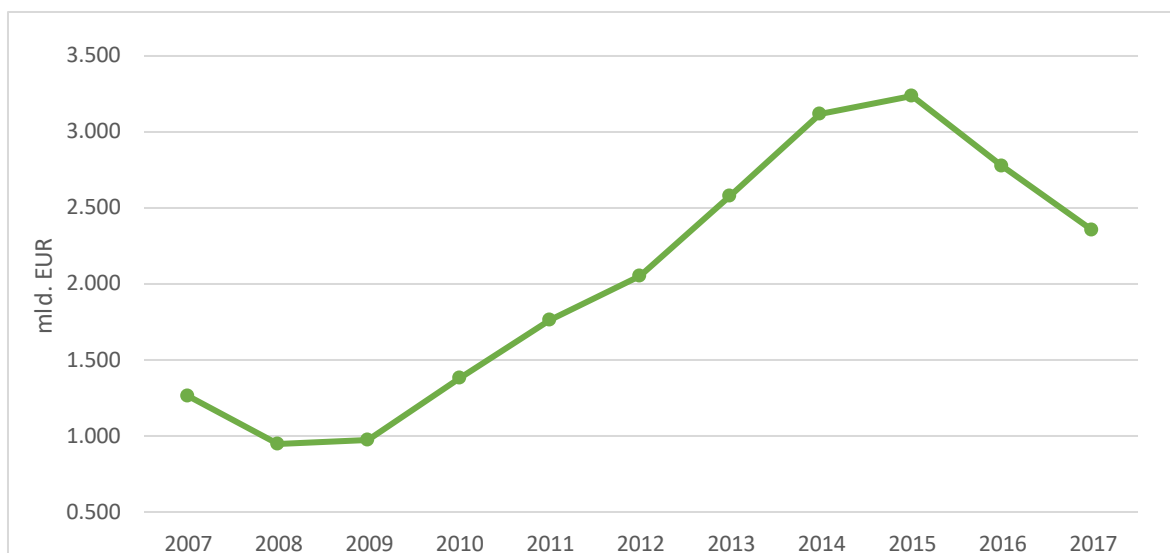
Apskatot bankas kredītportfeli periodā no 2007. gada līdz 2017. gadam, iespējams novērot, ka, kā vairumam citu banku, kas tika apskatītas, kredītportfelis bija vismazākais 2009. gadā. Izsniegto kredītu apjoms tai gadā bija 0,698 miljardi EUR. Turpmākos 4 gadus kredītportfelis vienmērīgi palielinājās 2013. gadā tas bija vislielākais - 1,18 miljardi EUR. (skat. Attēls 2.25.)

Attēls 2.25. Rietumu Banka kredītportfelis

Datu avots: autores veidots, izmantojot Rietumu Banka finanšu datus

Rietumu Bankas noguldījumu apjoms viszemākais pēdējo desmit gadu laikā ir bijis 0,954 miljardi EUR, kas bija 2008. gadā. Kopš tā laika noguldījumu apjomi ir būtiski auguši un 2015. gadā sasniedz jau 3,23 miljardus EUR, taču pēdējo divu gadu laikā kā jau novērots citu banku analīzēs, noguldījumu apjoms atkal ir samazinājies. (skat. Attēls 2.26.)

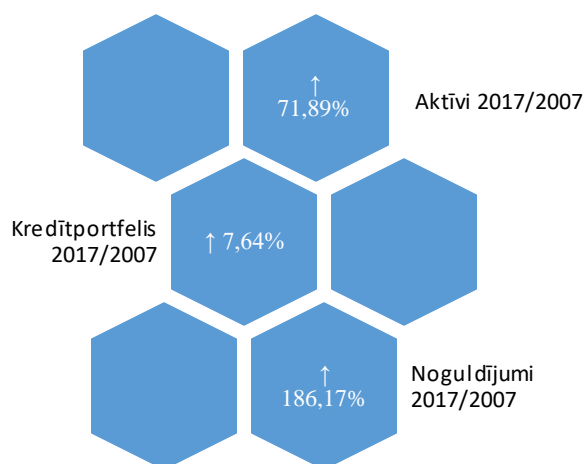

Attēls 2.26. Rietumu Banka noguldījumu apjoms

Datu avots: autores veidots, izmantojot Rietumu Banka finanšu datus

Likviditātes rādītājs bankai ir 83,50 %, kas ir salīdzinoši augsts rādītājs un parāda bankas spēju apmaksāt 83,50 % no savām saistībām un 2017. gada 31. decembri.⁹⁵

Salīdzinot Rietumu Bankas finanšu rādītāju izmaiņas 2007. un 2017. gadam, ir redzams, ka aktīvu apjoms šajā laika posmā ir palielinājies par 71,89 %, kredītportfelis 2017. gadā attiecībā pret 2007. gadu ir palielinājies par 7,64 % un piesaistīto noguldījumu apjoms 2017. gadā attiecībā pret 2007. gadu ir palielinājies par 186,17 %. (skat. Attēls 2.27.)

Attēls 2.27. Rietumu Banka 2007. un 2017. gada finanšu rādītāju salīdzinājums

Datu avots: autores veidots, izmantojot Rietumu Banka finanšu datus

⁹⁵ Finanšu rādītāji uz 31.12.2017 Pieejams: <https://www.lka.org.lv/wp-content/uploads/2018/03/Fin-rad-2017-Q4-LV.pdf> [skatīts: 15.05.2018]

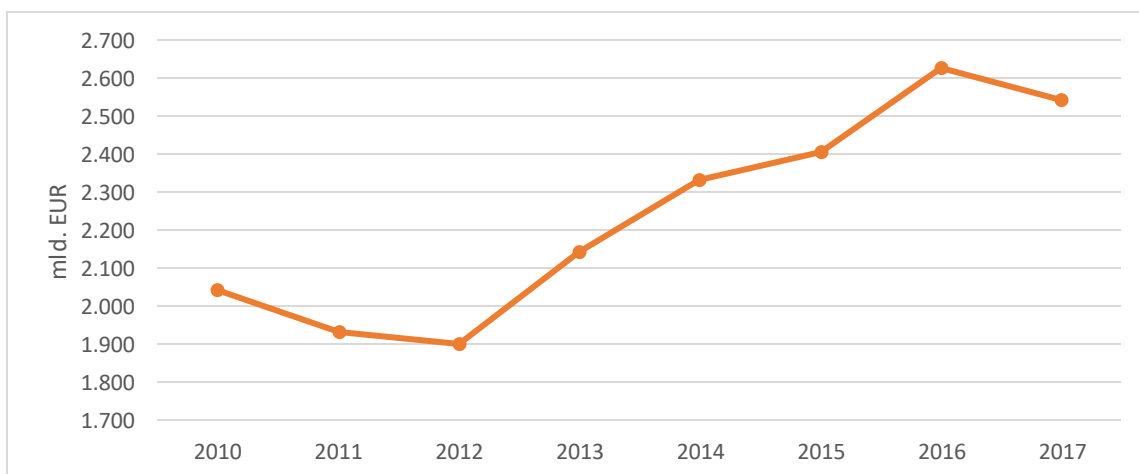
Rietumu banka ir banka, kas vairāk fokusējas uz starptautiskajiem tirgiem un klientiem, it īpaši uz lieliem uzņēmumiem un turīgākiem klientiem. Banka savas darbības laikā ir attīstījusies un augusi, ko var spriest pēc kredītportfeļa lielās izaugsmes pēdējo desmit gadu laikā.

2.3.6. Citadele Banka AS

AS “Citadele Banka” ir uzņēmumu grupa, kas dibināta 2010. gadā, kad notika uzņēmuma pāreja. Citadele tika dibināta, īstenojot 2010. gada pavasarī Latvijas Republikas Ministru kabineta apstiprināto Eiropas Komisijas restrukturizācijas plānu, saskaņā ar kuru tika paredzēts, ka AS „Citadele banka” pārņem atsevišķus AS „Parex banka” aktīvus un saistības, kā arī citas lietas.⁹⁶

Citadele akcionāri ir starptautiska un daudznacionāla grupa ar pieredzi banku sektorā visā pasaulē. 75% plus viena akcija pieder grupai starptautisku investoru, kurus pārstāv investīciju kompānija „Ripplewood Advisors LLC”, pārējās akcijas ir Eiropas Rekonstrukcijas un Attīstības bankas (ERAB) īpašumā.⁹⁷

Citadeles mērķis ir kļūt par „primārās izvēles banku” privātpersonām un mazajiem, vidējiem uzņēmumiem visā Baltijā, kā arī turpināt uzlabot produktus un pakalpojumus klientiem korporatīvo un privātā kapitāla pārvaldības segmentos.⁹⁸

Attēls 2.28. Citadele Banka aktīvu apjoms

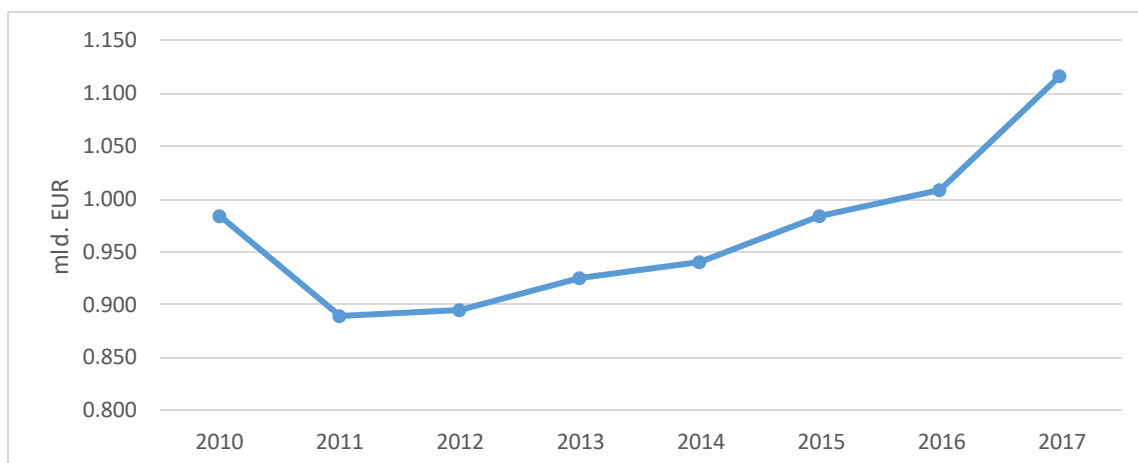
Datu avots: autores veidots, izmantojot Citadele Bankas finanšu datus

⁹⁶ Par mums, Vēsture. Pieejams: <https://www.cblgroup.com/lv/par-mums/vesture/> [skatīts: 15.05.2018]

⁹⁷ Turpat.

⁹⁸ Par mums Vērtības un stratēģija. Pieejams: <https://www.cblgroup.com/lv/par-mums/vertibas-un-strategija/> [skatīts: 15.05.2018]

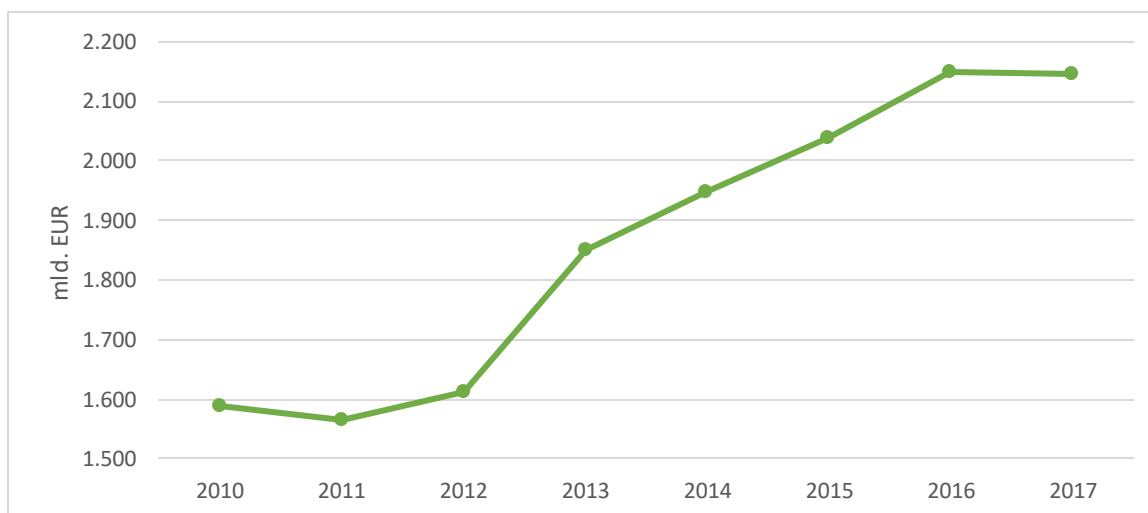
Bankas aktīvu apjoms tās darbības laikā viszemākais bija 2012. gadā, kas tas nokritās no 1,93 miljardiem EUR uz 1,90 miljardiem EUR. Laika posmā no 2012. gada līdz 2016. gadam ir lielākoties vienmērīgi auguši, 2016. gadā sasniedzot lielāko aktīvu apjomu – 2,63 miljardi EUR, taču pagājušo gan apjoms samazinājās par 3,20 % jeb 0,084 miljardiem EUR. Bankas pasīvi attiecīgajā laika periodā mainījās tādā pašā veidā. (skat. Attēls 2.28.)

Attēls 2.29. Citadele Banka kredītportfelis

Datu avots: autores veidots, izmantojot Citadele Bankas finanšu datus

Banka savu darbību sāka ar 0,983 miljardu EUR lielu kredītportfeli, kas nākamajā darbības gadā samazinājās līdz 0,890 miljardiem EUR, taču kopš 2011. gada bankas izsniegto kredītu apjoms katru gadu ir audzis, 2017. gadā sasniedzot 1,12 miljardus EUR, kas ir lielākais izsniegto kredītu apjoms, kopš bankas darbības sākuma. (skat. Attēls 2.29.)

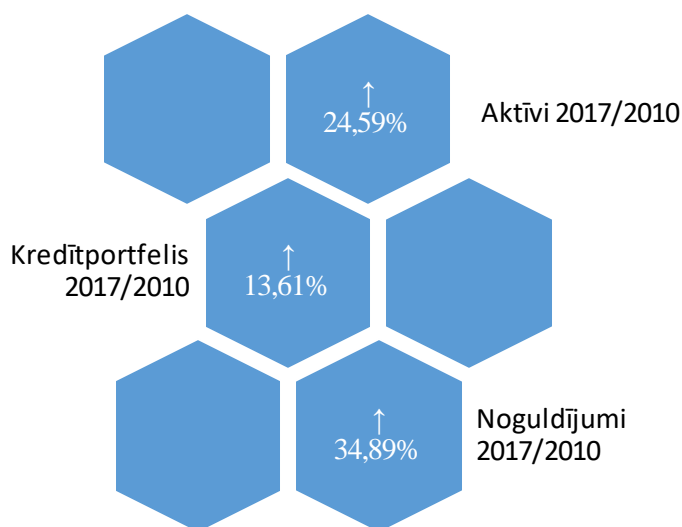
Attēls 2.30. Citadele Banka noguldījumu apjoms

Datu avots: autores veidots, izmantojot Citadele Bankas finanšu datus

Noguldījumu apjoms bankas darbības sākumā 2010. gadā bija 1,59 miljardi EUR, nākošajā gadā tas mazliet samazinājās par 1,61 % un bija 1,56 miljardi EUR, kas ir zemākais noguldījumu apjoms bankas darbības laikā. Kopš tā brīža noguldījumi bankai ir auguši 2016.

gadā sasniedzot lielāko apjomu 2,15 miljardi EUR – lielākais Citadele Bankas darbības laikā, kas 2017. gadā mazliet samazinājās līdz 2,14 miljardiem EUR. (skat. Attēls 2.30.)

Likviditātes rādītājs uz 2017. gada 31. decembri Citadele Bankai bija 61,46 %, kas parād to, ka likviditātes gadījumā banka spētu nosegt vairāk kā pusi saistību, kas bija uz 2017. gada beigām.⁹⁹

Attēls 2.31. Citadele Banka 2010. un 2017. gada finanšu rādītāju salīdzinājums

Datu avots: autores veidots, izmantojot Citadele Bankas finanšu datus

Salīdzinot Citadele Bankas finanšu rādītāju izmaiņas 2010. un 2017. gadam, ir redzams, ka aktīvu apjoms bankas darbības laikā ir palielinājies par 24,59 %, kredītportfelis ir palielinājies par 13,61 % un piesaistīto noguldījumu apjoms 2017. gadā attiecībā pret 2010. gadu ir palielinājies par 34,89 %. (skat. Attēls 2.31.)

Citadele ir viena no jaunākajām Latvijas bankām, kas savā darbības laikā ir spējusi attīstīties un kļūt par vienu no lielākajām Latvijas bankām.

2.3.7. Norvik Banka AS

Norvik Banka ir vien no vecākajām bankām Latvijā un tā ir dibināta 1992. gadā. Norvik Banka ir Norvik Group sastāvdaļa, kurā ietilpst arī Norvik Banka UK Limited Lielbritānijā. 2014.gadā par Norvik Bankas vairākuma akcionāru kļuva uzņēmējs un finansists Grigorijs Guseļņikovs, kas uzņēmumam aizsāka jaunu attīstības posmu.¹⁰⁰

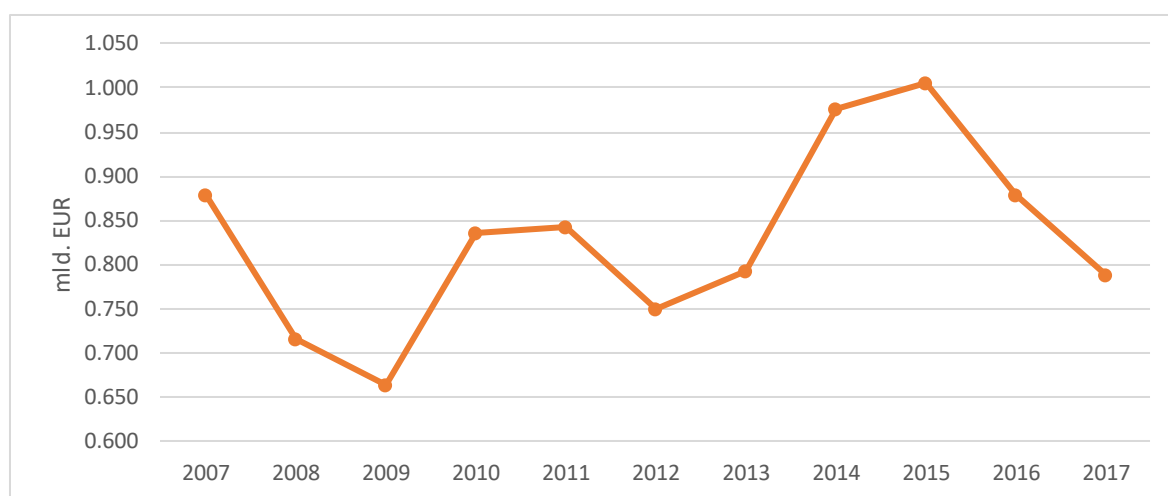
Norvik Banka kā savas pamatvērtības ir uzstādījusi apmierinātus klientus un augstu apkalpošanas kvalitāti. Bankas mērķis ir kļūt par veiksmīgu un stabilu universālu banku ar

^{99 99} **Finanšu rādītāji uz 31.12.2017** Pieejams: <https://www.lka.org.lv/wp-content/uploads/2018/03/Fin-rad-2017-Q4-LV.pdf> [skatīts: 15.05.2018]

¹⁰⁰ **Norvik Banka Latvijā** Pieejams: <https://www.norvik.eu/lv/corporate> [skatīts: 16.05.2018]

plašu pakalpojumu sniegšanas tīklu Latvijā, iekļaujot daudzpusīgu pakalpojumu pieejamību izmantojot attālinātos pakalpojumus, kā sasniegšanai tiek izmantota stratēģija, kas balstīta uz klientu vajadzību izprašanu, ilgtermiņa vērtības radīšanu mūsu klientiem, darbiniekiem, akcionāriem un sabiedrībai.¹⁰¹

Apskatot Norvik Bankas aktīvu izmaiņas pēdējo desmit gadu laikā, var teikt, ka tās ir ļoti svārstīgas ar konstantiem kritumiem un kāpumiem. Zemākais aktīvu apjoms bankai bija 2008. gadā un tas bija 0,663 miljardi EUR, kamēr bankas lielākais aktīvu apjoms 1,01 miljards EUR tika sasniegts 2015. gadā, kas varētu būt dēļ jaunās vadības maiņas, kas notika 2014. gadā. Bankas pasīvi attiecīgajā laika periodā mainījās tādā pašā veidā. (skat. Attēls 2.32.)

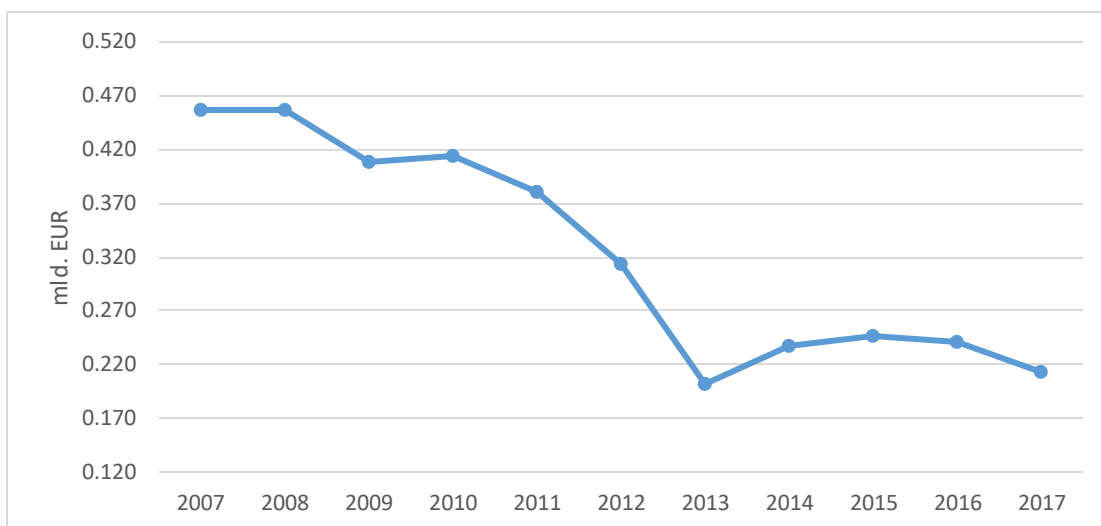

Attēls 2.32. Norvik Banka aktīvu apjoms

Datu avots: autores veidots, izmantojot Norvik Bankas finanšu datus

Bankas kredītportfelis ir salīdzinoši mazs un tam lielākoties ir tendence samazināties. Mazākais tas ir bijis 2013. gadā samazinoties līdz 0,203 miljardiem EUR. Norvik Bankai lielākais izsniegto kredītu apjoms pēdējo desmit gadu laikā redzams 2007. un 2008. gadā, kad apjoms bija 0,460 miljardi EUR., ko banka līdz šim vēl nav sasniegusi. (skat. Attēls 2.33.)

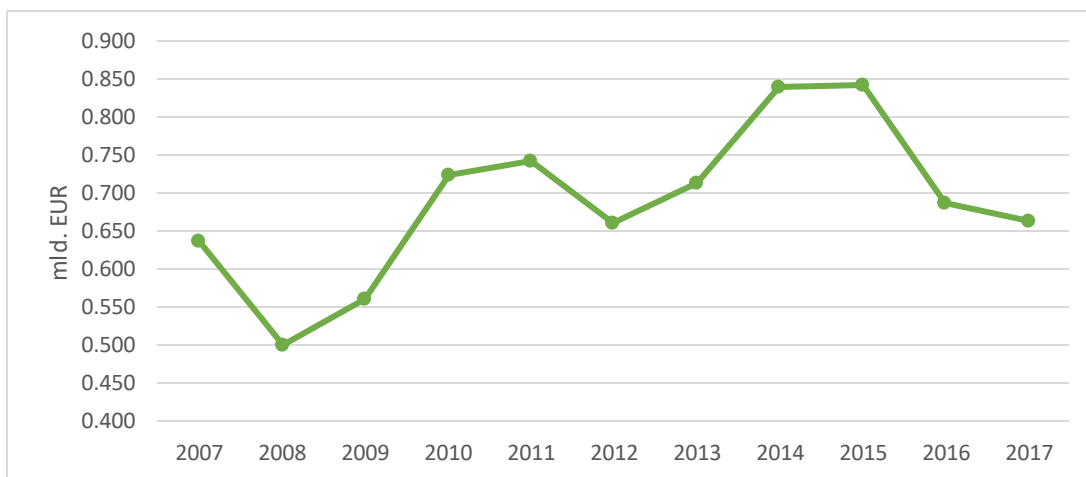
¹⁰¹ AS „Norvik Banka” publiskais pārskats 2017. gada 1. ceturksnī Pieejams: https://www.norvik.eu/finance/2017_1_cet_lv.pdf [skatīts: 16.05.2018]

Attēls 2.34. Norvik Banka kredītportfelis

Datu avots: autores veidots, izmantojot Norvik Bankas finanšu datus

Tā pat kā par bankas aktīvu apjomu, arī par noguldījumiem var teikt, ka tie attiecīgajā laika periodā desmit gadu griezumā ir bijuši diezgan svārstīgi. Noguldījumu apjoms savu zemāko punktu sasniedza 2008 gadā, kad tas bija 0,500 miljardi EUR.. Šis rādītājs vislielākais bankai bija 2015. gadā apjomam sasniedzot 0,841 miljardu EUR. (*skat. Attēls 2.34.*)

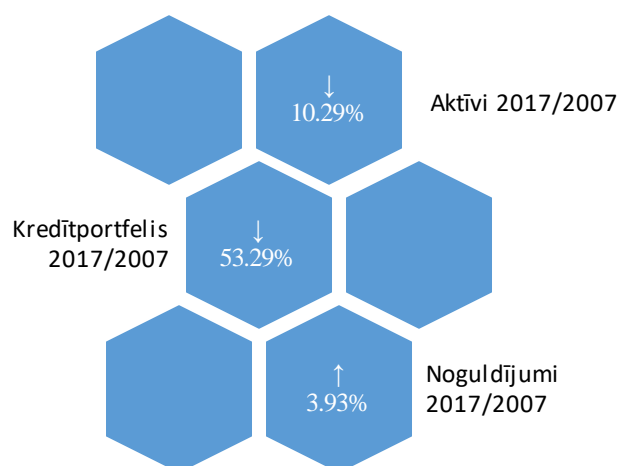
Attēls 2.33. Norvik Banka noguldījumu apjoms

Datu avots: autores veidots, izmantojot Norvik Bankas finanšu datus

Uz 2017. gada 31. decembri bankas likviditātes rādītājs bija 61,33 %, parādot, ka tik procentus no savām saistībām banka spētu nosegt likviditātes gadījumā.¹⁰²

Salīdzinot Norvik Bankas finanšu rādītāju izmaiņas 2007. un 2017. gadam, ir redzams, ka aktīvu apjoms attiecīgajā laika periodā ir samazinājies par 10,29 %, kredītportfelis ir samazinājies par 13,61 % un piesaistīto noguldījumu apjoms 2017. gadā attiecībā pret 2007. gadu ir palielinājies par 3,93 %. (*skat. Attēls 2.35.*)

¹⁰² **Finanšu rādītāji uz 31.12.2017** Pieejams: <https://www.lka.org.lv/wp-content/uploads/2018/03/Fin-rad-2017-Q4-LV.pdf> [skatīts: 16.05.2018]

Attēls 2.35. Norvik Banka 2007. un 2017. gada finanšu rādītāju salīdzinājums

Datu avots: autores veidots, izmantojot Norvik Bankas finanšu datus

Lai arī šie rādītāji bankai nav tik slikti, banka pēdējos gados ir cietusi lielus zaudējumus un banka strādā pie tā, lai piesaistītu investorus un palielinātu akcionāru kapitālu. Lai stiprinātu kapitālu bankas vadība apsver iespēju apvienoties ar kādu citu kredītiestādi Latvijā, teikts bankas pārskatā.¹⁰³ Šis parād, ka bankai ir problēmas ar kapitāla pietiekamību un tai nerīkojoties var rasties problēmas turpināt darbību.

Norvik Banka ir maza banka salīdzinot ar iepriekš analizētajām bankām, taču tā ir spējusi noturēt savu vietu Latvijas banku nozarē.

2.3.8. BlueOrange Bank AS

BlueOrange Bank ir 2001. gadā dibināta Latvijas izcelsmes banka, kuras īpašnieki ir Latvijas Republikas rezidenti. Precīzāk banka pieder Latvijā dibinātam holdingam BBG AS, kuras akcionāri ir SIA „Alexander Peshkov Family Holdings”, SIA „Andrey Kochetkov Holdings”, SIA „Oleg Chepulsky Holdings”, SIA „Sergey Peshkov Holdings” un 2 privātpersonām - Aleksandram un Sergejam Peškoviem.¹⁰⁴

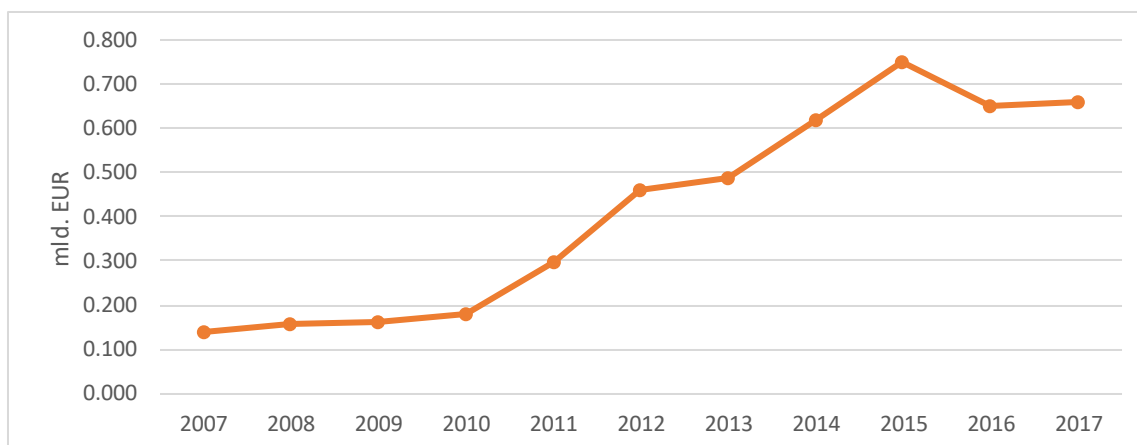
Banka sevi pozicionē, kā uz klientiem orientētu banku, kas spēj izzināt un pielāgoties klientu vajadzībām, sniedz ātrus un efektīvus risinājumus globālajai uzņēmējdarbībai un nodrošina individuālu apkalpošanu klientam, veidojot ilgtermiņa attiecības.¹⁰⁵

¹⁰³ **Norvik Bankas zaudējumi pērn - 43,4 miljonus eiro; vadība apsver apvienošanās iespēju,** 03.04.2018 Pieejams: <http://www.db.lv/zinas/norvik-bankas-zaudejumi-pern-434-miljonus-eiro-vadiba-apsver-apvienosanas-iespeju-473624> [skatīts: 17.05.2018]

¹⁰⁴ **AS BlueOrange Bank 2017. gada 4 ceturkšņa finanšu pārskats** Pieejams: [file:///C:/Users/Sabine/Downloads/4_Cet_parskats_LV_2017%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/Sabine/Downloads/4_Cet_parskats_LV_2017%20(1).pdf) [skatīts:16.05.2018]

¹⁰⁵ **Misija un vērtības Nosaka mūsu attīstību** Pieejams: <https://www.blueorangebank.com/lv/misija-un-vertibas> [skatīts:16.05.2018]

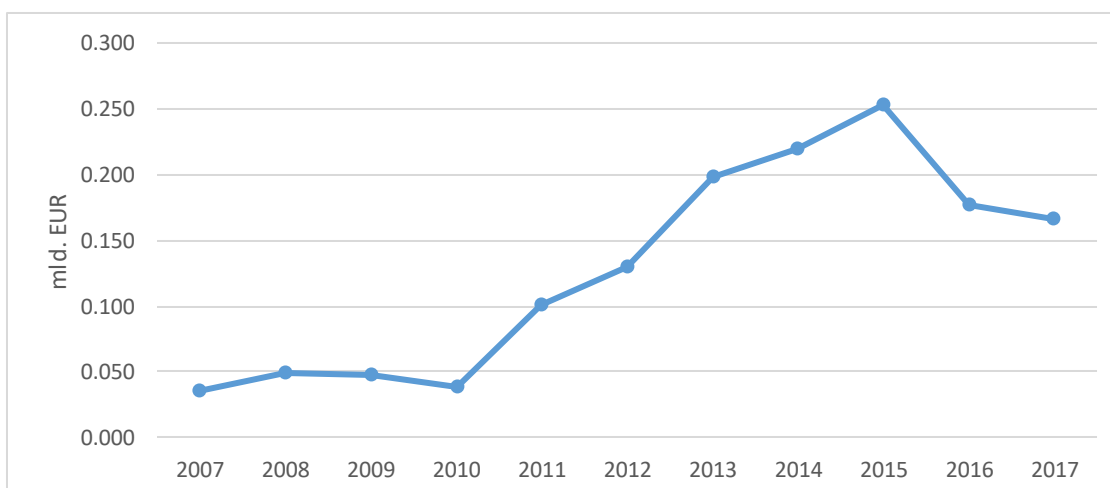
Skatoties uz BlueOrange Bank aktīvu mainību pēdējos desmit gados ir iespējams novērot vienmērīgu aktīvu pieaugumu gandrīz katru gadu, izņemot 2016. gadu kad aktīvi samazinājās. To ņemot vērā, bankai mazākais aktīvu apjoms bija 2007. gadā – 0,139 miljardi EUR. Savu aktīvu lielāko apjomu banka sasniedza 2015. gadā, kad apjoms pieauga līdz 0,753 miljardiem EUR. Bankas pasīvi attiecīgajā laika periodā mainījās tādā pašā veidā. (skat. Attēls 2.36.)

Attēls 2.36. BlueOrange Bank aktīvu apjoms

Datu avots: autores veidots, izmantojot BlueOrange Bank finanšu datus

Kredītportfelim tāpat kā aktīvu apjomam ir iespējams novērot tendenci augt. Izsniegto kredītu apjomu kritumus ir iespējams novērot 2010., 2016. un 2017. gadā. Vismazākais kredītportfelis bankai bija 2007. gadā un tas bija 0,035 miljardi EUR. Lielākais izsniegto kredītu apjoms bankai novērojās 0,253 miljardi EUR, ko tā sasniedza 2015. gadā. (skat. Attēls 2.37.)

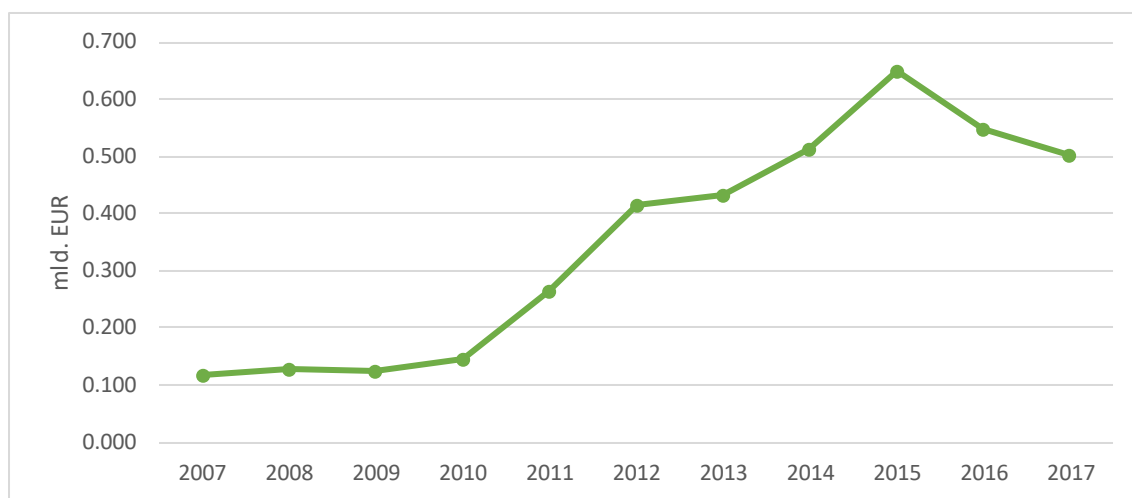

Attēls 2.37. BlueOrange Bank kredītportfelis

Datu avots: autores veidots, izmantojot BlueOrange Bank finanšu datus

Bankas noguldījumi, kuriem novērojama tendence augt, mainās atbilstoši pasīvu izmaiņām, kas ir tādas pašas kā aktīvu izmaiņas (skat. Attēls 2.32.). Noguldījumu apjoms

bankai ir vismazākais 2007. gadā - 0,118 miljardi EUR un vislielākais, kas ir 0,648 miljardi EUR, ir sasniegts 2015. gadā. (skat. Attēls 2.38.)

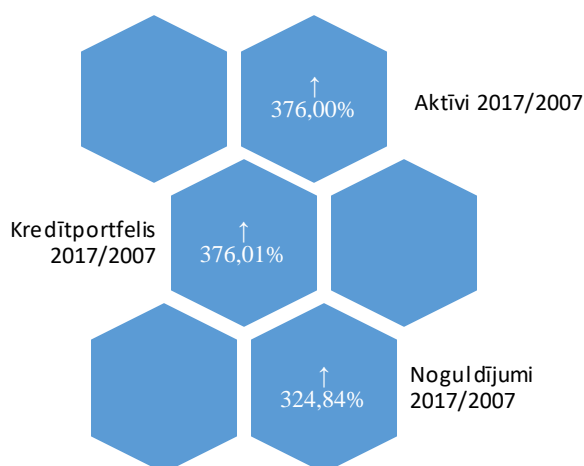

Attēls 2.38. BlueOrange Bank noguldījumu apjoms

Datu avots: autores veidots, izmantojot BlueOrange Bank finanšu datus

Apskatot BlueOrange Bank likviditātes rādītāju uz 2017. gada beigām, tas ir 78,72 %, kas ir salīdzinoši augsts rādītājs un parāda, ka banka likviditātes gadījumā spēs dzēs gandrīz 80 % saistību.¹⁰⁶

Salīdzinot BlueOrange Bank finanšu rādītāju izmaiņas 2007. un 2017. gadam, ir redzams, ka aktīvu apjoms šajā laika posmā ir palielinājies par 376,00 %, kredītportfelis 2017. gadā attiecībā pret 2007. gadu ir palielinājies par 376,01 % un piesaistīto noguldījumu apjoms 2017. gadā attiecībā pret 2007. gadu ir palielinājies par 324,84 %. (skat. Attēls 2.39.)

Attēls 2.39. BlueORange Bank 2007. un 2017. gada finanšu rādītāju salīdzinājums

Datu avots: autores veidots, izmantojot BlueOrange Bank finanšu datus

¹⁰⁶ Finanšu rādītāji uz 31.12.2017 Pieejams: <https://www.lka.org.lv/wp-content/uploads/2018/03/Fin-rad-2017-Q4-LV.pdf> [skatīts: 16.05.2018]

Kopumā BlueOrange Bank ir maza Latvijas banka, kurai kopējā rādītāju tendence apskatot datus ir pieaugt.

Analizējot astoņas pēc aktīvu apjoma lielākās Latvijas nozarē strādājošās bankas var secināt, ka katrai no tām ir sava specifika un veids kā tā sevi pasniedz sabiedrībai. Apskatītie rādītāji bankām ir mainījušies ļoti dažādi. Lielajām bankām kuru aktīvu, izsniegto kredītu un noguldījumu rādītāji ir vairākos miljardos EUR pasaules ekonomiskās krīzes rezultātā ir novērojama tendence, ka šie rādītāji būtiski samazinājās un bankas ar laiku atguvās un joprojām turpina atgūties, taču mazajām, piemēram, BlueOrange Bank, kritums krīzes rezultātā nebija tik būtisks. Novērojams arī tas, ka visiem apskatītajiem rādītājiem lielākoties visās analizētajās bankās pēdējos divus gadus ir tendence samazināties. Izņēmuma gadījumus iespējams novērot Citadele Banka, SEB Banka un Swedbank rādītājos.

Protams nepieciešams ņemt vērā faktu, ka ABLV Bank pašlaik ir pašlikvidācijas procesā un šis banku sagrupējums pēc lielākajiem aktīvu apjomiem pašlaik jau ir mainījies, taču pēc darba autores domām, lai izprastu līdzšinējo banku nozares attīstību pēc tajā strādājošajām bankām šīs bankas analīze bija neieciešama.

3. BANKAS NOZARES RĀDĪTĀJU PROGNOZĒŠANA

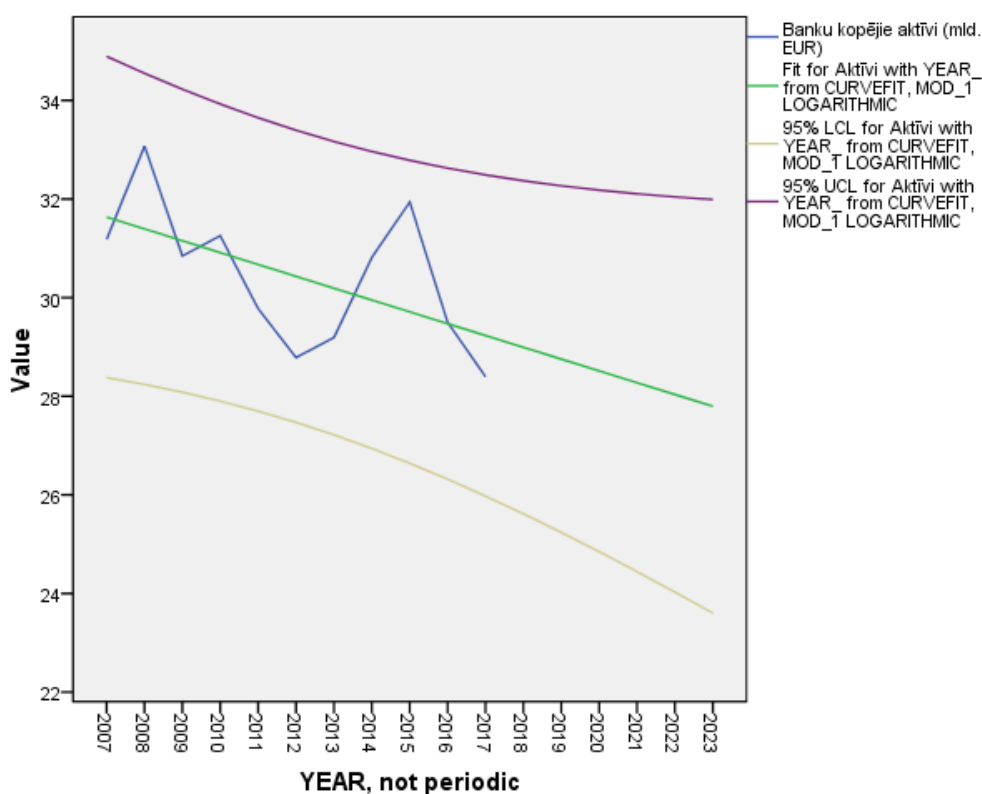
3. nodaļā tiks aprakstītas un izskaidrotas darba autores veiktās prognozes SPSS programmā trīs galvenajiem banku nozares attīstību atspoguļošajiem rādītājiem, tiks izanalizētas darba autores veiktās ekspertaptaujas, kas tālāk tiks apvienotas ar statistiskajām prognozēm un tiks izveidotas kombinētās prognozes.

Sākuma posmā darba autore visiem trim rādītājiem vēlējās izmantot vienu metodi ar ko prognozēt rādītājus, kas bija ARIMA modeli, taču ņemot vērā, ka banku nozares kopīgais aktīvu apjoms ir salīdzinoši svārstīgs un ARIMA ir modelis, kas labāk darbojas stabilās datu svārstībās, šī metode nebija piemērota aktīvu apjoma prognozēšanai tālākajiem gadiem. Kā rezultātā, ar SPSS programmu tika veiktas nelineāro trendu modeļu prognozes. Autores izvēlētie trīs trendi bija logaritmiskais, pakāpes un eksponenciālais trends, ar kuriem tika veiktas prognozes. Šie trendi tika izvēlēti, jo Atlikušajiem diviem rādītājiem tika izmantots ARIMA modelis.

Veicot prognozes banku nozares kopīgajiem aktīviem un salīdzinot to cik labi katrs no trendiem raksturo datu svārstības, darba autore nonāca pie secinājuma, ar pakāpes un eksponenciālo trenda modeli datu svārstības tika raksturotas vislabāk. Šie trendi raksturoja 55,94 % no datu svārstībām, kamēr logaritmiskais trends raksturoja 55,68 %. Iespējams redzēt, ka visi trīs trendi raksturoja pagātnes datus diezgan līdzīgi. Tā kā divi no trendiem raksturoja datu svārstības vienādā apmērā, darba autore izvēlējās eksponenciālā trenda modeli nākotnes prognožu izteikšanai. Lai papildinātu eksponenciālā trenda modeli, tika noteikta augšējā un apakšējā ticamības robeža. (*skat. 1. pielikums*)

Ja saglabāsies līdzšinējās tendences pēc eksponenciālā trenda modeļa, tad Latvijas banku nozares kopējais aktīvu apjoms 2020. gadā tiek prognozēts 28,54 miljardi EUR. Latvijas banku nozares kopējais aktīvu apjoms 2020. gadā tiek prognozēts no 25,32 līdz 32,17 miljardiem EUR ar varbūtību 0,95 jeb 95 %, ja saglabāsies līdzšinējās svārstības ap eksponenciālo trendu. (*skat. 1. pielikums*)

Ja saglabāsies līdzšinējās tendences pēc eksponenciālā trenda modeļa, tad Latvijas banku nozares kopējais aktīvu apjoms 2023. gadā tiek prognozēts 27,87 miljardi EUR. Latvijas banku nozares kopējais aktīvu apjoms 2023. gadā tiek prognozēts no 24,30 līdz 31,97 miljardiem EUR ar varbūtību 0,95 jeb 95 %, ja saglabāsies līdzšinējās svārstības ap eksponenciālo trendu. (*skat. 1. pielikums*)

Attēls 3.1. Latvijas banku nozares kopējo aktīvu eksponenciālā trenda modeļa prognozes un intervālprognozes

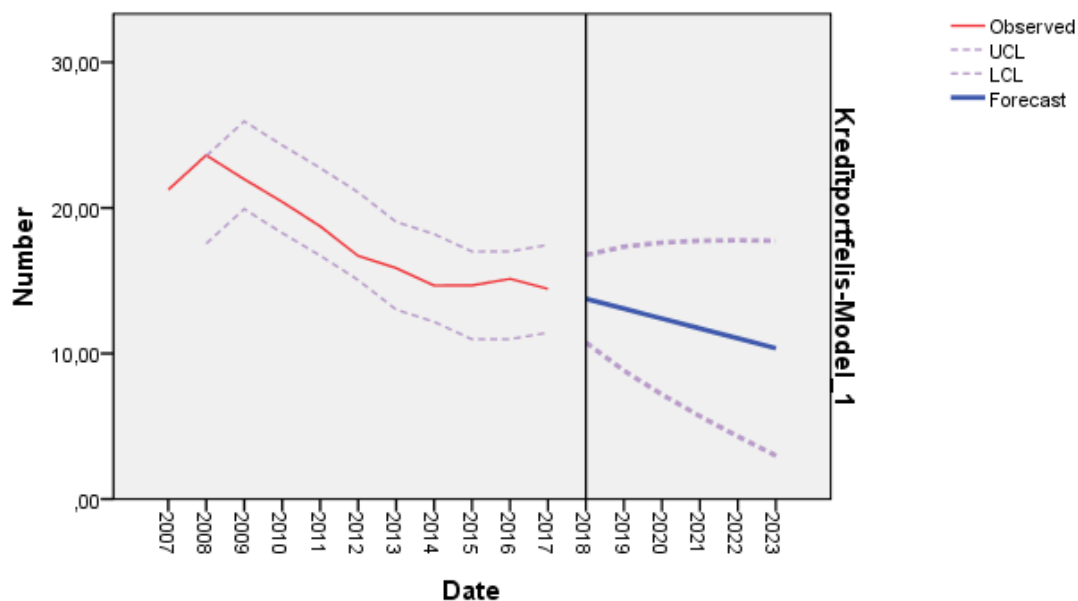
Datu avots: autores veidots, izmantojot FKTK datus

Attēlā 3.1. redzams, ka dati ir svārstīgi, taču kopējā tendence ir vērsta uz samazināšanos, ko arī attēlo turpmāko sešu gadu prognozes izmantojot pakāpes trenda modeli.

Prognozējot banku nozares kredītportfeļi tika izmantota ARIMA modelis. Modelis raksturo 91,82 % no banku nozares kopējā kredītportfeļa svārstībām. Lai papildinātu ARIMA modeli, šim trendam tika noteikta augšējā un apakšējā ticamības robeža. (*skat. 2. pielikums*)

Ja saglabāsies līdzšinējās tendences pēc ARIMA modeļa, tad Latvijas banku nozares kopējais kredītportfelis 2020. gadā tiek prognozēts 12,40 miljardi EUR. Latvijas banku nozares kopējais kredītportfelis 2020. gadā tiek prognozēts no 7,18 līdz 17,62 miljardiem EUR ar varbūtību 0.95 jeb 95 %, ja saglabāsies līdzšinējās svārstības ap ARIMA trendu. (*skat. 2. pielikums*)

Ja saglabāsies līdzšinējās tendences pēc ARIMA modeļa, tad Latvijas banku nozares kopējais kredītportfelis 2023. gadā tiek prognozēts 10,36 miljardi EUR. Latvijas banku nozares kopējais kredītportfelis 2023. gadā tiek prognozēts no 2,98 līdz 17,74 miljardiem EUR ar varbūtību 0.95 jeb 95 %, ja saglabāsies līdzšinējās svārstības ap ARIMA trendu. (*skat. 2. pielikums*)

Attēls 3.2. Latvijas banku nozares kredītportfeļa ARIMA modeļa prognozes un intervālprognozes

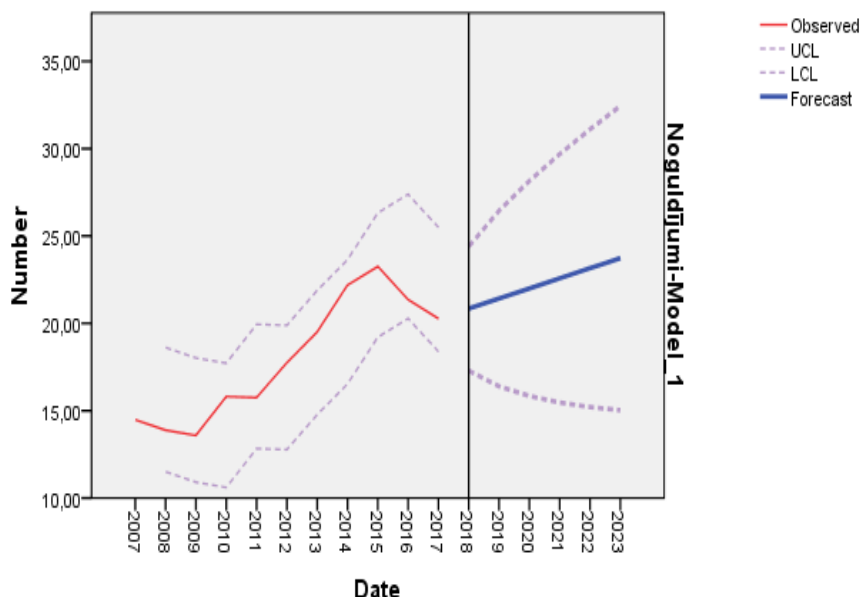
Datu avots: autores veidots, izmantojot FKTK datus

Attēlā 3.2. redzamajā grafikā ir attēloti reālie dati, izveidotais trenda modelis un intervālprognozes Latvijas banku nozares kredītportfelim. Ir redzams, ka arī šim rādītājam, tā pat kā aktīvu apjomam ir tendence samazināties.

Trešais rādītājs, kas ir banku nozares kopējais noguldījumu apjoms, tika prognozēts izmantojot ARIMA trenda modeli. Šis modelis izskaidroja 89,22 % no banku nozares kopējā noguldījumu apjoma svārstībām attiecīgajā laika periodā. Lai papildinātu ARIMA modeli, šim trendam tika noteikta augšējā un apakšējā ticamības robeža. (skat. 3. pielikums)

Ja saglabāsies līdzšinējās tendences pēc ARIMA modeļa, tad Latvijas banku nozares kopējais noguldījumu apjoms 2020. gadā tiek prognozēts 22,00 miljardi EUR. Latvijas banku nozares kopējais noguldījumu apjoms 2020. gadā tiek prognozēts no 15,84 līdz 28,16 miljardiem EUR ar varbūtību 0.95 jeb 95 %, ja saglabāsies līdzšinējās svārstības ap ARIMA trendu. (skat. 3. pielikums)

Ja saglabāsies līdzšinējās tendences pēc ARIMA modeļa, tad Latvijas banku nozares kopējais noguldījumu apjoms 2023. gadā tiek prognozēts 23,74 miljardi EUR. Latvijas banku nozares kopējais noguldījumu apjoms 2023. gadā tiek prognozēts no 15,03 līdz 32,45 miljardiem EUR ar varbūtību 0.95 jeb 95 %, ja saglabāsies līdzšinējās svārstības ap ARIMA trendu. (skat. 3. pielikums)

Attēls 3.3. Latvijas banku nozares kopējā noguldījumu apjoma ARIMA modeļa prognozes un intervālprognozes

Datu avots: autorei veidots, izmantojot FKTK datus

Attēlā 3.3. iespējams redzēt, ka lai arī dati mazliet svārstās, galvenā tendence banku nozares kopējo noguldījumu apjomam ir pieaugt.

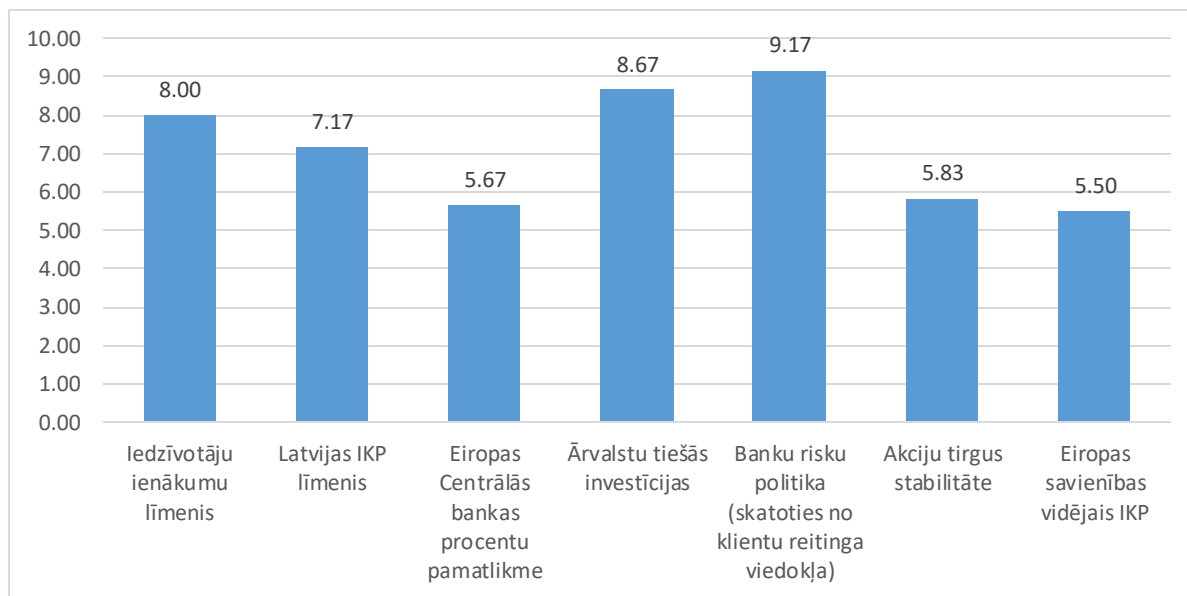
Kā nākamā soli darba autore laika periodā no aprīļa vidus līdz maija sākuma veica ekspertaptaujas. Anкета sastāvēja no sešiem slēgtā tipa jautājumiem, kuru lielākajai daļai mērķis bija uzzināt banku nozares darbinieku subjektīvo viedokli, veicot aptuvenas prognozes par katru no rādītājiem 2020. un 2023. gadam. Papildus tika uzdoti jautājumi, kas mazliet izskaidro rādītāju ietekmējošos faktoros. (*skat. 4. pielikums*) Tika aptaujāti sešas banku nozarē strādājošas personas – līzings menedžeris, finanšu vadītājs, kredītēšanas menedžeris, divi dažādu filiāļu vadītāji un finanšu konsultants Tālāk tiks apskatīts katrs anketas jautājums individuāli.

Pirmais jautājums – Lūdzu prognozējiet 2020. un 2023. – Latvijas bankas nozares kopējos aktīvus pamatojoties uz iepriekšējo desmit gadu datiem – tika veidots ar mērķi noskaidrot kādu turpmāko rādītāja izaugsmi banku nozares eksperti redz kopējo aktīvu apjomam. Analizējot rezultātus ir iespējams secināt, ka, pēc ekspertu domāt, līdz 2020. gadam banku nozares kopējo aktīvu apjoms kritīsies taču līdz 2023. gadam, tie atkal pieaugs. (*skat. Attēls 3.4*)

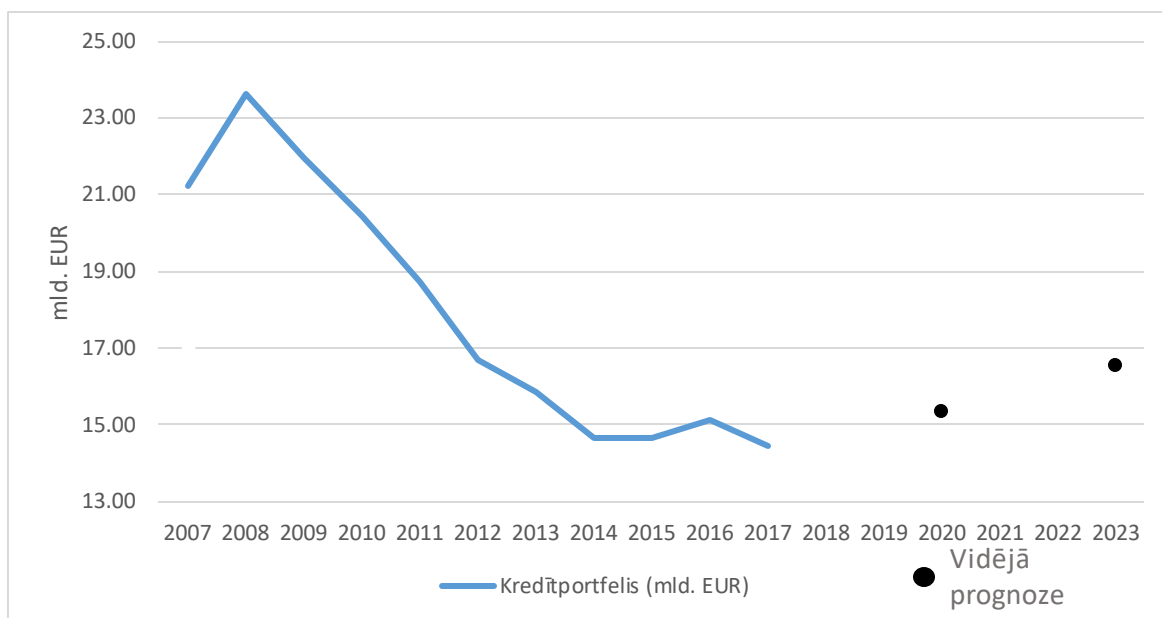
Attēls 3.4. Ekspertu vidējās prognozes Latvijas banku nozares aktīvu apjomam

Otrais jautājums – Tabulā apkopoti faktori, kas varētu ietekmēt banku nozares kopējo aktīvu apjomu. Lūdzu, novērtējiet katru faktoru ballēs (no 0 – pilnībā neietekmē līdz 10 – stipri ietekmē) pēc tā ietekmes pakāpes – tiks uzdots, lai darba autore skaidrāk saprast, kas ir nozīmīgākie faktori, kas ietekmē aktīvu apjomu izmaiņas banku nozarē. Pēc datu analīzes var secināt, ka top trīs galvenie faktori, kas ietekmē banku nozares aktīvus ir banku risku politika, ārvalstu tiešās investīcijas un iedzīvotāju ienākumu līmenis. (skat. Attēls 3.5.)

Attēls 3.5. Vidējais ekspertu aktīvus ietekmējošo faktoru vērtējums

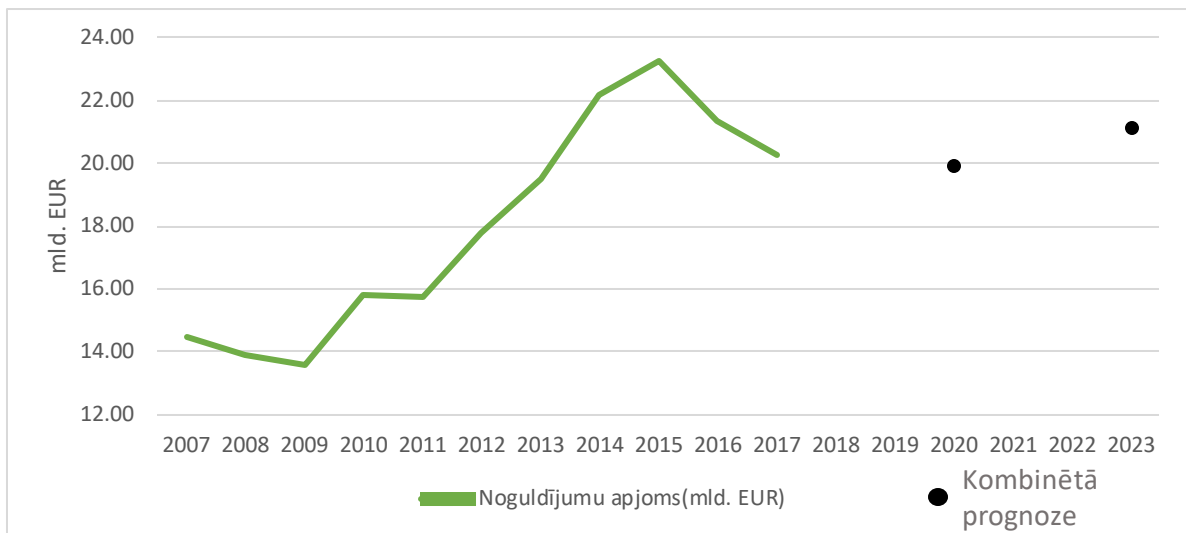
Trešais jautājums - Lūdzu prognozējiet 2020. un 2023. – Latvijas bankas nozares kopējo kredītportfeli pamatojoties uz iepriekšējo desmit gadu datiem – tika veidots ar mērķi, kādas turpmākās nozares izsniegto kredītu apjoma izmaiņas eksperti paredz. Pēc datu apkopošanas iespējams secināt, ka eksperti uzskata, ka laika periodā līdz 2023. gadam Latvijas banku nozares kopējais kredītportfelis augs tajā gadā sasniedzot 16,58 miljardus EUR. (skat. Attēls 3.6.)

Attēls 3.6. Ekspertu vidējās prognozes Latvijas banku nozares kredītportfelim

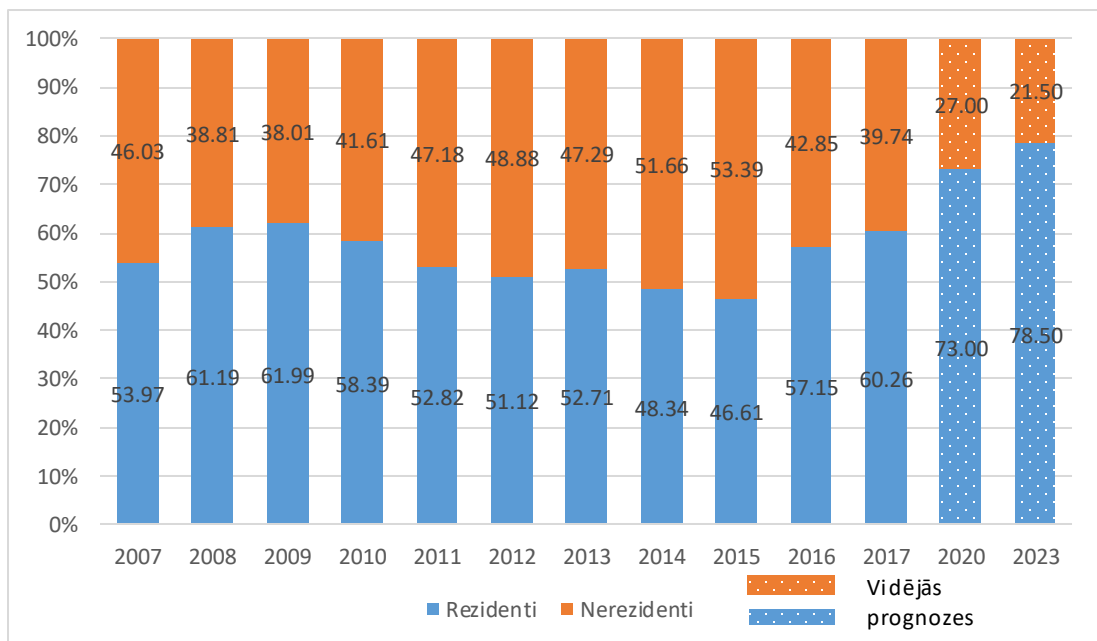
Ceturtais jautājums – Tabulā nosaukti iespējamie veidi, kā palielināt banku nozares kopējo kredītportfeli. Lūdzu saranžējiet no 1 līdz 4 šos veidus pēc to ilgtspējības pakāpes. (1 – nav ilgtspējīgs veids, 4 – visilgtspējīgākais veids) – kas tika veidots ar mērķi lai noskaidrotu kurš no autores dotajiem kredītportfeļa palielināšanas veidiem ir visilgtspējīgākais. Dotie veidi bija – nozares dalībnieku plaša mārketinga projektu rīkošana; zemu procentu likmju noteikšana; izdevīgāku darījumu piedāvāšana klientiem un nozares banku risku politikas izmaiņas par labu nedrošajiem klientiem. Pēc ekspertu viedokļa visilgtspējīgākais no iepriekš nosauktajiem trim veidiem ir nozares banku risku politikas izmaiņas par labu nedrošākiem klientiem, un kā veids, kas nav ilgtspējīgs, pēc ekspertu domām ir nozares dalībnieku plaša mārketinga projektu rīkošana.

Piektais jautājums – Lūdzu prognozējiet 2020. un 2023. – Latvijas bankas nozares kopējo noguldījumu apjomu pamatojoties uz iepriekšējo desmit gadu datiem – tika veidots ar lai noskaidrotu ekspertu prognozes par nozares kopējo noguldījumu izmaiņām. Analizējot ekspertu sniegtās atbildes, var secināt, ka eksperti uzskata, ka nozares kopējais noguldījumu apmērs periodā līdz 2020. gadam samazināsies, taču 2023. gadā atkal pieaugs. (skat. Attēls 3.7.)

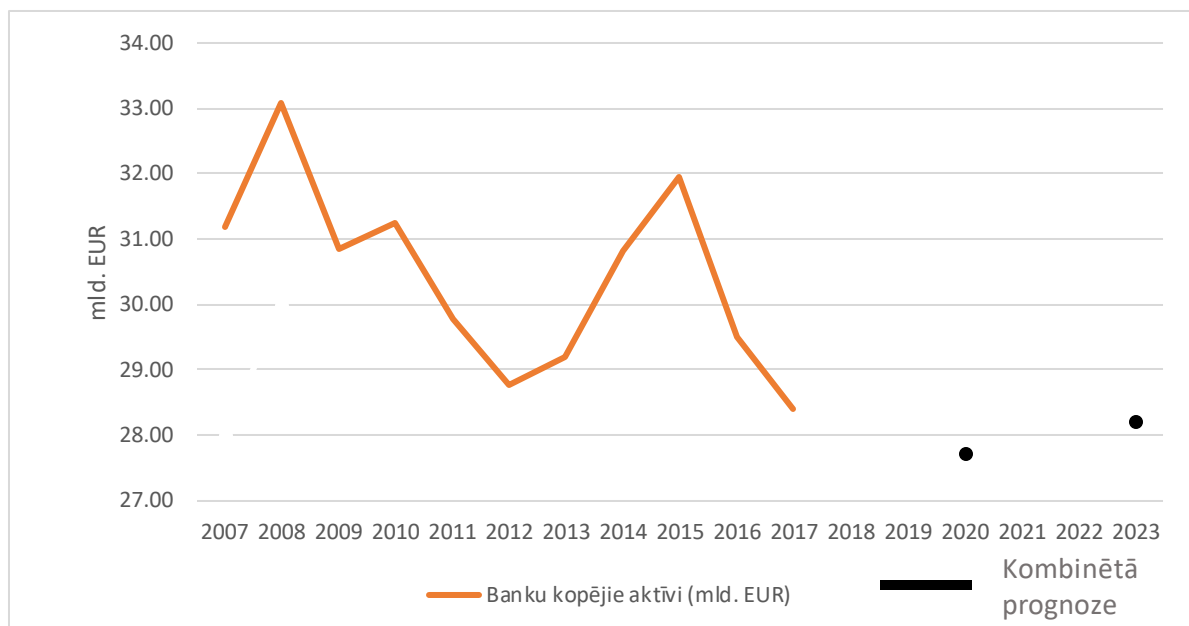
Attēls 3.7. Ekspertu vidējās prognozes Latvijas banku nozares kopējo noguldījumu apmēram

Lai noskaidrotu nozares ekspertu viedokli, par šī gada sākumā radušos situāciju un uzzinātu viņu prognozes par noguldījumu struktūru skatoties no sadalījuma – rezidentu nerezidentu noguldījumi, darba autore izveidoja sesto jautājumu – Skatoties uz šī brīža situāciju valstī saistībā ar valdības veiktajām darbībām pēc *ABLV Bank* problēmām un likvidācijas uzsākšanas, kā Jūs vērtējat turpmāko nozares noguldījumu struktūras izmaiņas, skatoties sadalījumā rezidenti-nerezidenti? Izzanalizējot iegūtos rezultātus, var secināt, ka eksperti uzskata, ka gan 2020., gan 2023. gadā nerezidentu un rezidentu struktūrā nerezidentu procentuālais apjoms samazināsies, līdz ar ko rezidentu apjoms palielināsies. (skat. Attēls 3.8.)

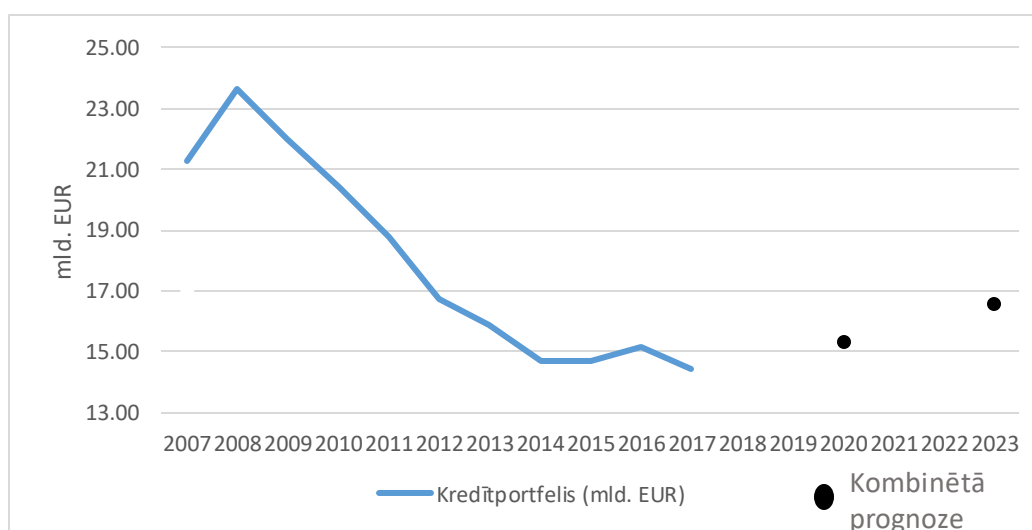
Attēls 3.8. Ekspertu vidējās prognozes Latvijas banku nozares kopējo noguldījumu struktūrai

Pēc statistiskās prognozēšanas un ekspertaptauju analīzes, darba autore veica kombinēto prognozi visiem trim apskatītajiem rādītājiem. Lai iegūtu kombinēto prognozi, autore no iepriekš iegūtajām prognozēm ieguva aritmētisko vidējo.

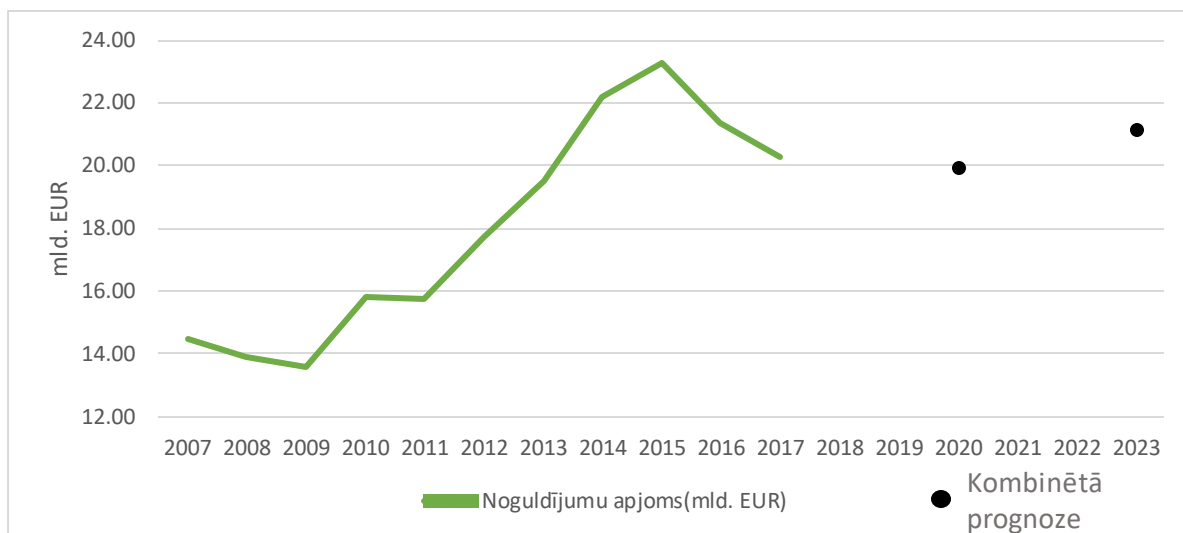
Attēls 3.9. Latvijas banku nozares aktīvu apjoma kombinētā prognoze

Apvienojot abas prognozes par Latvijas banku nozares aktīvu apjomu, kombinētā prognoze līdzīgi kā statistiskā prognoze parāda aktīvu apjoma samazināšanos 2020. un 2023. gadā. Ja saglabāsies līdzšinējās tendences pēc kombinētās metodes, tad Latvijas banku nozares kopējais aktīvu apjoms 2020. gadā tiek prognozēts 28,13 miljardi EUR. Ja saglabāsies līdzšinējās tendences pēc kombinētās metodes, tad Latvijas banku nozares kopējais aktīvu apjoms 2023. gadā tiek prognozēts 28,04 miljardi EUR. (skat. Attēls 3.9.)

Attēls 3.10. Latvijas banku nozares kopējā kredītportfeļa kombinētā prognoze

Sakombinējot banku nozares kredītportfeļa statistisko un ekspetrprogozi, ar kombinēto metodi, tiek prognozēts, ka kredītportfeļa apjoms 2020. un 2023. gadā samazināsies. Ja saglabāsies līdzšinējās tendences pēc kombinētās metodes, tad Latvijas banku nozares kopējais kredītportfelis 2020. gadā tiek prognozēts 13,88 miljardi EUR. Ja saglabāsies līdzšinējās tendences pēc kombinētās metodes, tad Latvijas banku nozares kopējais kredītportfelis 2023. gadā tiek prognozēts 13,47 miljardi EUR. (skat. Attēls 3.10.)

Attēls 3.11. Latvijas banku nozares kopīgo noguldījumu apjoma kombinētā prognoze

Pēc kombinētās metodes tiek prognozēts, ka Latvijas banku nozares kopējais noguldījumu apjoms palielināsies. Ja saglabāsies līdzšinējās tendences pēc kombinētās metodes, tad Latvijas banku nozares kopējais noguldījumu apjoms 2020. gadā tiek prognozēts 20,98 miljardi EUR. Ja saglabāsies līdzšinējās tendences pēc kombinētās metodes, tad Latvijas banku nozares kopējais noguldījumu apjoms 2023. gadā tiek prognozēts 22,45 miljardi EUR. (skat. Attēls 3.11.)

Kopumā pēc visu prognožu veikšanas, var secināt, ka nozarei ir iespējas sašaurināties, ne tikai sarūk izsniegto kredītu apjomi ar tādu pašu tendenci arī turpmāk, bet neseno notikumu iespaidā, sašaurinās un turpinās sašaurināties arī nerezidentu noguldījumu apjomi, kas ir liela tirgus daļa.

SECINĀJUMI

1. Kreditēšana ir svarīgākā aktīvu operācija bankas panākumos un attīstībā. Izsniegto kredītu apjoms ir lielākais bankas ieņēmumu avots, tajā pašā laikā radot arī lielākos riskus bankām kopumā.
2. Noguldījumi, ko sniedz klienti ar naudas pārpalikumu, ir bankas galvenie resursi no kā tiek finansēti tie klienti, kuriem naudas resurss ir nepietiekams.
3. Prognozēšana ir veids kā balstoties uz pagātnes datus novēroto tendenci tiek ekstrapolēti nākotnes minējumi, ar kuru palīdzību iespējams samazināt nenoteiktību par turpmāko attīstību un palīdz veidot nākotnes soļus, balstoties uz šo prognozi.
4. Latvijas banku nozarē laika periodā no 2007. gada līdz 2017. gadam ir novērojami dažādi kāpumi un kritumi, kas ļāva Latvijai gan būt par starptautisko finanšu centru Baltijā, gan piedzīvot vienu no smagākajām ekonomiskajām krīzēm valsts vēsturē.
5. Dēļ 2018. gada sākumā tikušajām spekulācijām saistībā ar ASV apsūdzībām pret ABLV Bank par naudas apmazgāšanas shēmu organizēšanu, valdība ir izveidojusi plānu kā samazināt naudas atmazgāšanas risku, kā rezultātā Latvijā strādājošajām komercbankām būs nepieciešams veikt izmaiņas un pielāgoties pašreiz tirgū notiekošajām izmaiņām.
6. Latvijas banku kopējie aktīvi darbā apskatītajā laika periodā tie ir bijuši diezgan svārstīgi. Vislielākie tie bija 2008. gadā sasniedzot 33,07 miljardus EUR, taču zemākais apjoms pēdējo gadu laikā tas bija 2012. gadā, kad kopējais aktīvu skaits nokritās līdz 28,78 miljardiem EUR. Šo pašu informāciju var attiecināt uz banku nozares kopējo pasīvu apjomu attiecīgajā laika periodā.
7. Banku nozares kredītportfelis 2008. gadā sasniedza savu visu laiku augstāko punktu pēdējo desmit gadu laikā, kas bija 23,62 miljardi EUR, 2017. gadā izsniegto kredītu apjoms sasniedza pēdējo desmit gadu mazāko apjomu – 14,44 miljardi EUR.
8. Kopējais nozares noguldījumu apjoms bija viszemākais 2009. gadā – 13,59 miljardi EUR, taču kopš tā laika līdz 2015. gadam lielākoties pakāpeniski palielinājušies, sasniedzot 23,26 miljardus EUR. Taču ņemot vērā pašreizējo situāciju Latvijas banku nozarē, noguldījumu apjoms būtiski samazinās.
9. 2017. gadā un 2018. gada sākumā notika būtiskas izmaiņas banku nozares sastāvā. 2017. gada beigās nozarē ienāca jauna bankas Luminor Bank, kas izveidojās DNB Bank un Nordea Bank apvienošanās rezultātā un 2018. gada sākumā par pašlikvidācijas procesa uzsākšanu paziņoja ABLV Bank.

10. Latvijas banku nozares 8 lielāko banku rādītāji laika posmā no 2007. līdz 2017. gadam ir mainījušies dažādi, taču lielākoties to zemākais rādītāju apjoms tika novērots laika periodā no 2008. līdz 2009. gadam. Pārsvārā rādītāju labākais rezultāts bankām bija novērojams 2015. gadā.
11. Pēc kombinētās metodes tiek prognozēts, ka Latvijas banku nozares kopējais aktīvu apjoms samazināsies. Ja saglabāsies līdzšinējās tendences pēc kombinētās metodes, tad Latvijas banku nozares kopējais aktīvu apjoms 2020. gadā tiek prognozēts 28,13 miljardi EUR. Ja saglabāsies līdzšinējās tendences pēc kombinētās metodes, tad Latvijas banku nozares kopējais aktīvu apjoms 2023. gadā tiek prognozēts 28,04 miljardi EUR.
12. Pēc kombinētās metodes tiek prognozēts, ka Latvijas banku nozares kopējais kredītportfelis samazināsies. Ja saglabāsies līdzšinējās tendences pēc kombinētās metodes, tad Latvijas banku nozares kopējais kredītportfelis 2020. gadā tiek prognozēts 13,88 miljardi EUR. Ja saglabāsies līdzšinējās tendences pēc kombinētās metodes, tad Latvijas banku nozares kopējais kredītportfelis 2023. gadā tiek prognozēts 13,47 miljardi EUR.
13. Pēc kombinētās metodes tiek prognozēts, ka Latvijas banku nozares kopējais noguldījumu apjoms palielināsies. Ja saglabāsies līdzšinējās tendences pēc kombinētās metodes, tad Latvijas banku nozares kopējais noguldījumu apjoms 2020. gadā tiek prognozēts 20,98 miljardi EUR. Ja saglabāsies līdzšinējās tendences pēc kombinētās metodes, tad Latvijas banku nozares kopējais noguldījumu apjoms 2023. gadā tiek prognozēts 22,45 miljardi EUR.
14. Kopumā nozare sašaurinās, ne tikai sarūkot izsniegto kredītu apjomam ar tādu pašu tendenci arī turpmāk, bet neseno notikumu iespaidā, sašaurinās starptautiskais tirgus, skatoties no nerezidentu apkalpošanas samazinājuma viedokļa.
15. Turpinoties pašreizējām tendencēm, bankas pilnvērtīgi neturpinās savus uzdevumus kā starpnieki, dēļ tā, ka noguldījumi augs, taču iegūtos resursus bankas nenovirzīs tālāk aizņēmējiem un to izaugsmei par cik ir prognozēts, ka kredītportfelis samazināsies.

PRIEKŠLIKUMI

1. Sakarā ar naudas atmazgāšanas apsūdzībām ABLV Bank, nozarē strādājošajām bankām būtu nepieciešams pārskatīt savas procedūras un darbību kopumā saistībā ar šiem jautājumiem, un ieviest izmaiņas kādu nepilnību gadījumā, tādā veidā samazinot risku tikt apsūdzētām vai turētām aizdomās saistībā ar regulu un starptautisko noteikumu pārkāpumiem.
2. Bankām nepieciešams atkārtoti izvērtēt savus klientus, kas ir nerezidenti, vai tie atbilst visiem jaunajiem valdības veiktajiem grozījumiem NILLTFN likumā saistībā banku sadarbību ar uzņēmumiem, kas atbilst čaulu kompāniju pazīmēm.
3. Ņemot vērā Rietumu Bankas fokusu uz starptautisko tirgu, tai nepieciešams padziļināt klientu vai topošo klientu nerezidentu izpēti, lai neradītu aizdomas par bankas starpniecību nelikumīgos darījumos vai tādu gadījumā spētu aizdomas kategoriski noraidīt ar stingriem pierādījumiem.
4. Atsaucoties uz Norvik Bankas pieminētajām problēmām, bankai būtu nepieciešams izveidot ilgtspējīgu stratēģiju, kas fokusējas uz kapitāla stabilitāti, lai iespējamiem investoriem būtu vēlme piesaistīt savus resursus bankai un tā kļūtu stabila.
5. Veikt padziļinātu izpēti par 2015. gada Latvijas banku nozares darbību, lai konkrēti saprastu kāpēc šis gads bija tik ienesīgs un labs, attiecībā pret citiem, un kā pamata iespējams izveidot plānu, kas palīdzēs nozares dalībniekiem izvirzīt prioritātes lai rādītāji palielinātos 2015. gada līmenī.
6. Ņemot vērā aktīvu apjoma lielās svārstības gadu gaitā būtu nepieciešams izpētīt iemeslus no kā aktīvu apjomam ir tendence tiks krasi mainīties, kas palīdzēs labāk saprast notikumus un rādītāju izmaiņas banku nozarēs, lai domājot stratēģiju bankām būtu iespējams ņemt vērā iemeslus un pamatojumu aktīvu izmaiņām.
7. FKTK un Latvijas Komerčbanku asociācijai būtu nepieciešams izpētīt iemeslus kāpēc pēdējo gadu laikā banku nozares kredītportfelim ir tendence samazināties, kas palīdzēs nozares dalībniekiem izveidot plānu kā mainīt pašreizējo situāciju.
8. Lai palielinātu savu kredītportfeli, kas nes bankām vislielāko peļņu, tām būtu nepieciešams izveidot ilgtspējīgu stratēģiju, kas ir vērsta uz iesniegto kredītu apjoma palielināšanu. Atsaucoties uz ekspertaptauju rezultātiem, iespējams virziens uz ko bankām vajadzētu iet ir risku politikas izmaiņas par labu nedrošākiem klientiem, respektīvi slēgt darījumus ar mazliet nedrošākiem klientiem un uzņemties mazliet lielāku risku.

9. Ņemot vērā nerezidentu noguldījumu samazināšanos, bankām ir nepieciešams izveidot plānu kā piesaistīt iekšējos noguldījumus, lai kopējais noguldījumu apjoms pašlaik stabilizētos un nākotnē palielinātos.
10. Sakarā ar tirgus samazināšanos, bankām nepieciešams izveidot stratēģiju, kas spētu tās noturēt tirgū un tās padarītu konkurētspējīgākas par citām, jo tirgum sašaurinoties ir iespēja, ka kāda no pašreiz strādājošajām bankām var zaudēt savas pozīcijas, ņemot vērā tirgus piesātinājumu.

IZMANTOTĀ LITERATŪRA UN AVOTI

Grāmatas:

1. **A. Adam** „Handbook of Asset and Liability Management”, England, Josh Wiley & Sons Ltd, 2007, 550. lpp.
2. **A.N. Berger, P. Molyneux, J. O. S. Wilson** „*The Oxford Handbook of Banking*”, Great Britain, Oxford University press, 2010, 993. lpp.
3. **D. R. Anderson, D. J. Sweeney, T. A. Williams** „*Statistics for bussines and economics*”, Sixth edition USA, 1998, 876.lpp, 701. lpp.
4. **E. Vesermanis, D. Šķiltere, J. Krasts** „*Prognozēšanas metodes. Otrais izdevums*”, Rīga, Latvijas Universitāte, 2003, 129. lpp.
5. **F. S. Mishkin** „*The economics of Money, Banking anf Financial Markets*”, ASV, Pearson Education Inc, 2006, 660. lpp. 221. lpp.
6. **S. Saksonova** „*Banku darbība*”, Rīga, Latvijas Komerčbanku asociācijas Konsultāciju un mācību centrs, 2006, 196. lpp.
7. **S. Saksonova** „*Latvijas komercbanku aktīvi – attīstība, struktūras pārvaldības iespējas*”, Rīga, Latvijas Zinātņu akadēmijas Ekonomikas institūts, 2003, 223. lpp
8. **T. Black, D. Daniel** „*Money and Banking Contemporary Practices, Policies, and Issues*”, Buusiness Publications INC, Homewood, Third Edition, 1988, 552. lpp

Interneta resursi:

9. **A. Ādamsons**, *Noguldījumu apmērs bankās divos mēnešos samazinājies par 2,5 miljardiem eiro*, 13.04.2018 Pieejams: http://www.delfi.lv/bizness/bankas_un_finanses/noguldijumu-apmers-bankas-divos-menesos-samazinajies-par-2-5-miljardiem-eiro.d?id=49936443 [Skatīts: 22.04.2018]
10. **ABLV Bank, AS pašlikvidācija klientu un kreditoru interešu aizstāvībai** Pieejams: <https://www.ablv.com/lv/legal-latest-news/voluntary-liquidation-of-ablv-bank-as-to-protect-the-interests-of-clients-and-creditors/> [skatīts: .15.05.2018]
11. **AS BlueOrange Bank 2017. gada 4 ceturkšņa finanšu pārskats** Pieejams: [file:///C:/Users/Sabine/Downloads/4_Cet_parskats_LV_2017%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/Sabine/Downloads/4_Cet_parskats_LV_2017%20(1).pdf) [skatīts:16.05.2018]
12. **AS Luminor Bank Konsolidētais un Bankas gada pārskats par gadu, kas beidzās 2017. gada 31. decembrī** Pieejams: <https://www.luminor.lt/sites/default/files/documents/luminor-lv-annual-report-2017-lv.pdf> [skatīts: 14.05.2018]

13. **AS „Norvik Banka” publiskais pārskats 2017. gada 1. ceturksnī** Pieejams:
https://www.norvik.eu/finance/2017_1_cet_lv.pdf [skatīts: 16.05.2018]
14. **AS „SEB Banka” 2017. gada pārskats** Pieejams:
https://www.seb.lv/sites/default/files/web/files/webstorage/Parskati/2017_GADA_PARSKATS_latv.pdf [skatīts: 14.05.2017]
15. **Banku darbība Latvijā 2017. gadā.** Pieejams:
http://www.fktk.lv/attachments/article/6970/FINAL_Infografika_Banku_rezult%C4%81ti_2017_28-03..pdf [Skatīts: 21.04.2018]
16. **Bankas 1990-2011** Pieejams: <https://www.letonika.lv/groups/?title=Bankas/32614>
[skatīts:22.4.2018]
17. **Choosing the best trendline for your data** Pieejams: <https://support.office.com/en-us/article/choosing-the-best-trendline-for-your-data-1bb3c9e7-0280-45b5-9ab0-d0c93161daa8> [skatīts: 09.05.2018]
18. **Finanšu rādītāji uz 31.12.2017** Pieejams: <https://www.lka.org.lv/wp-content/uploads/2018/03/Fin-rad-2017-Q4-LV.pdf> [skatīts: 15.05.2018]
19. **I. Nagle, ASV par naudas atmazgāšanu vēršas pret Latvijas «ABLV Bank»,**
13.02.2018 Pieejams: <https://www.lsm.lv/raksts/zinas/ekonomika/asv-par-naudas-atmazgasanu-versas-pret-latvijas-ablv-bank.a267768/> [skatīts: 22.04.2018]
20. **K. Žukova, A. Ādamsons, Bankas nedrīkstēs apkalpot īpaši riskantus čaulas veidojumus, nolemj valdība,** 10.04.2018 Pieejams:
http://www.delfi.lv/business/bankas_un_finanses/bankas-nedrikstes-apkalpot-ipasi-riskantus-caulas-veidojumus-nolemj-valdiba.d?id=49923419 [skatīts: 22.04.2018]
21. **Latvijas komercbanku darbības rezultāti 2017. gada 4. ceturkšņa kopsavilkums**
Pieejams: <https://www.lka.org.lv/nozares-dati/> [Skatīts: 23.04.2018]
22. **Latvijas maksājumu statistika** Pieejams:
<https://www.lsm.lv/raksts/zinas/ekonomika/pekn-banku-sektors-sasaurinajies-pelnasamazinajusies-gandrizz-uz-pusi.a273111/> [skatīts: 17.05.2018]
23. **L. Frinberga-Tuklere „Finanšu nozares sasniegumi digitālās transformācijas jomā un inovatīvu risinājumu ieviešanā”,** 25.08.2017 Pieejams:
<http://www.investeriga.lv/finansu-nozares-sasnigumi-digitalas-transformacijas-joma-un-inovativu-risinajumu-ieviesana/> [skatīts:16.05.2018]
24. **Lsm.lv ziņu redakcija, Klientu un kreditoru interešu aizstāvībai «ABLV Bank» nolemj pašlikvidēties** 26.02.2018 Pieejams:
<https://www.lsm.lv/raksts/zinas/ekonomika/klientu-un-kreditoru-interesu-aizstavibai-ablv-bank-nolemj-paslikvideties.a269478/> [skatīts: 22.04.2018]

25. **Luminor stāsts** Pieejams: <https://www.luminor.lv/lv/luminor-stasts> [skatīts: 14.05.2018]
26. **Misija un vērtības Nosaka mūsu attīstību** Pieejams: <https://www.blueorangebank.com/lv/misija-un-vertibas> [skatīts:16.05.2018]
27. **Norvik Banka Latvijā** Pieejams: <https://www.norvik.eu/lv/corporate> [skatīts: 16.05.2018]
28. **Norvik Bankas zaudējumi pērn - 43,4 miljonus eiro; vadība apsver apvienošanās iespēju**, 03.04.2018 Pieejams: <http://www.db.lv/zinas/norvik-bankas-zaudejumi-pern-434-miljonus-eiro-vadiba-apsver-apvienosanas-iespeju-473624> [skatīts: 17.05.2018]
29. **Par banku** Pieejams: <http://www.rietumu.lv/bank> [skatīts:15.05.2018]
30. **Par Finanšu sektora attīstības plānu 2017. – 2019. gadam** Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/289590-par-finansu-sektora-attistibas-planu-2017-2019-gadam> [skatīts: 16.02.2018]
31. **Par mums Vērtības un stratēģija.** Pieejams: <https://www.cblgroup.com/lv/par-mums/vertibas-un-strategija/> [skatīts: 15.05.2018]
32. **Par mums, Vēsture.** Pieejams: <https://www.cblgroup.com/lv/par-mums/vesture/> [skatīts: 15.05.2018]
33. **R. Dalinina** „Introduction to Forecasting with ARIMA in R”, 01.10.2017 Pieejams: <https://www.datascience.com/blog/introduction-to-forecasting-with-arima-in-r-learn-data-science-tutorials> [Skatīts: 09.05.2018]
34. **Swedbank AS Konsolidētais un Bankas pārskats par 2017. gadu.** Pieejams: https://www.swedbank.lv/static/pdf/reports/annual/swedbank_gada_finansu_parskats_2017_LAT.pdf
35. **Swedbank Latvija** Pieejams: <https://www.swedbank.lv/about/swedbank?language=LAT#> [skatītas: 14.05.2018]
36. **Vēsture** Pieejams: <https://www.ablv.com/lv/about/history> [skatīts: 15.05.2018]
37. **Vīzija, misija, stratēģija** Pieejams: <https://www.seb.lv/par-seb/par-seb/seb-grupa/vizija-misija-strategija> [skatīts: 14.05.2018]

PIELIKUMI

1. pielikums Latvijas banku nozares kopējā aktīvu apjoma prognozēšana

Model Description		
Model Name	MOD_1	
Dependent Variable	1	Banku kopējie aktīvi (mld. EUR)
Equation	1	Logarithmic
	2	Growth ^a
	3	Exponential ^a
Independent Variable	YEAR, not periodic	
Constant	Included	
Variable Whose Values Label	Unspecified	

Case Processing Summary	
	N
Total Cases	17
Excluded Cases ^a	6
Forecasted Cases	0
Newly Created Cases	0

Variable Processing Summary			
		Variables	
		Dependent	Independent
		Banku kopējie aktīvi (mld. EUR)	YEAR, not periodic
Number of Positive Values		11	17
Number of Zeros		0	0
Number of Negative Values		0	0
Number of Missing Values	User-Missing	0	0
	System-Missing	6	0

Model Summary and Parameter Estimates							
Dependent Variable: Banku kopējie aktīvi (mld. EUR)							
Equation	Model Summary					Parameter Estimates	
	R Square	F	df1	df2	Sig.	Constant	b1
Logarithmic	.310	4.039	1	9	.075	3707.787	-4.834E+02
Growth	.313	4.101	1	9	.074	19.320	-7.905E-03
Exponential	.313	4.101	1	9	.074	2.459E+08	-7.905E-03

2. pielikums Latvijas banku nozares kredītportfeļa prognozēšana

Model Description			
Model ID		Model_1	Model Type
	Kopējais kredītportfelis mld. EUR		ARIMA(0,1,0)

Model Fit											
Fit Statistic	Mean	SE	Minimum	Maximum	Percentile						
					5	10	25	50	75	90	95
Stationary R-squared	.000		.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000
R-squared	.843		.843	.843	.843	.843	.843	.843	.843	.843	.843
RMSE	1.331		1.331	1.331	1.331	1.331	1.331	1.331	1.331	1.331	1.331
MAPE	5.189		5.189	5.189	5.189	5.189	5.189	5.189	5.189	5.189	5.189
MaxAPE	12.951		12.951	12.951	12.951	12.951	12.951	12.951	12.951	12.951	12.951
MAE	.977		.977	.977	.977	.977	.977	.977	.977	.977	.977
MaxAE	3.059		3.059	3.059	3.059	3.059	3.059	3.059	3.059	3.059	3.059
Normalized BIC	.803		.803	.803	.803	.803	.803	.803	.803	.803	.803

Model Statistics							
Model	Number of Predictors	Model Fit statistics		Ljung-Box Q(18)			Number of Outliers
		Stationary R-squared	R-squared	Statistics	DF	Sig.	
Kopējais kredītportfelis mld. EUR-Model_1	0	.000	.843		0		0

Forecast							
Model		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Kopējais kredītportfelis mld. EUR-Model_1	Forecast	13.76	13.08	12.40	11.72	11.04	10.36
	UCL	16.77	17.34	17.62	17.74	17.77	17.74
	LCL	10.75	8.82	7.18	5.70	4.31	2.98

3. pielikums Latvijas banku nozares kopējo aktīvu apjoma prognozēšana

Model Description			
Model ID		Model_1	Model Type
	Kopējie noguldījumi mld. EUR		ARIMA(0,1,0)

Model Fit											
Fit Statistic	Mean	SE	Minimum	Maximum	Percentile						
					5	10	25	50	75	90	95
Stationary R-squared	.000	.	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000
R-squared	.796	.	.796	.796	.796	.796	.796	.796	.796	.796	.796
RMSE	1.572	.	1.572	1.572	1.572	1.572	1.572	1.572	1.572	1.572	1.572
MAPE	7.476	.	7.476	7.476	7.476	7.476	7.476	7.476	7.476	7.476	7.476
MaxAPE	11.590	.	11.590	11.590	11.590	11.590	11.590	11.590	11.590	11.590	11.590
MAE	1.366	.	1.366	1.366	1.366	1.366	1.366	1.366	1.366	1.366	1.366
MaxAE	2.475	.	2.475	2.475	2.475	2.475	2.475	2.475	2.475	2.475	2.475
Normalized BIC	1.135	.	1.135	1.135	1.135	1.135	1.135	1.135	1.135	1.135	1.135

Model Statistics							
Model	Number of Predictors	Model Fit statistics		Ljung-Box Q(18)			Number of Outliers
		Stationary R-squared	R-squared	Statistics	DF	Sig.	
Kopējie noguldījumi mld. EUR-Model_1	0	.000	.796	.	0	.	0

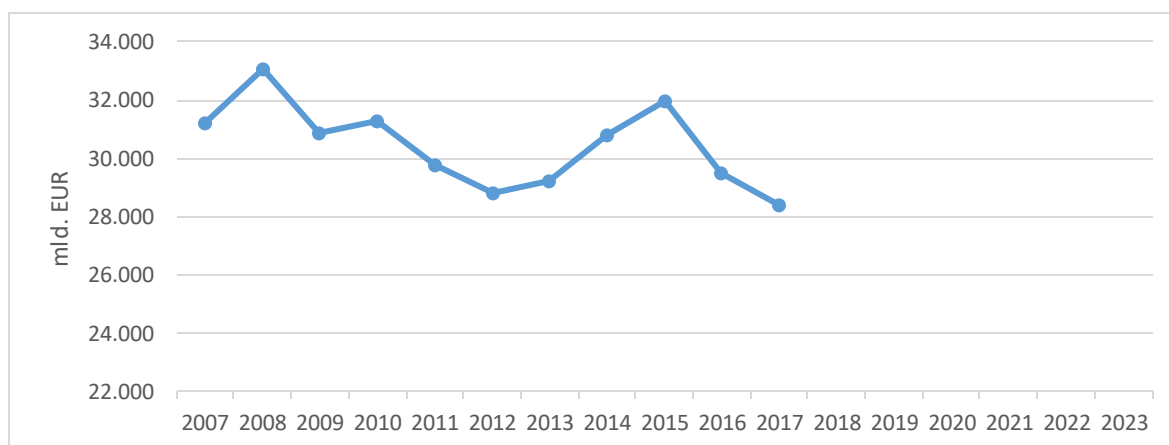
Forecast							
Model		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Kopējie noguldījumi mld. EUR-Model_1	Forecast	20.85	21.42	22.00	22.58	23.16	23.74
	UCL	24.40	26.45	28.16	29.69	31.11	32.45
	LCL	17.29	16.40	15.84	15.47	15.21	15.03

ANKETA

Anketas mērķis – noskaidrot banku nozares ekspertu viedokli par Latvijas banku nozares attīstības tendencēm 2020. un 2023. gadā jeb nākamajos 6 gados un to ietekmējošiem faktoriem.

1. Lūdzu prognozēties 2020. un 2023. – Latvijas bankas nozares kopējos aktīvus pamatojoties uz iepriekšējo desmit gadu datiem.

Gads	Banku kopējie aktīvi (mld. EUR)
2007	31,184
2008	33,072
2009	30,845
2010	31,256
2011	29,776
2012	28,784
2013	29,192
2014	30,815
2015	31,938
2016	29,496
2017	28,397
2020	
2023	

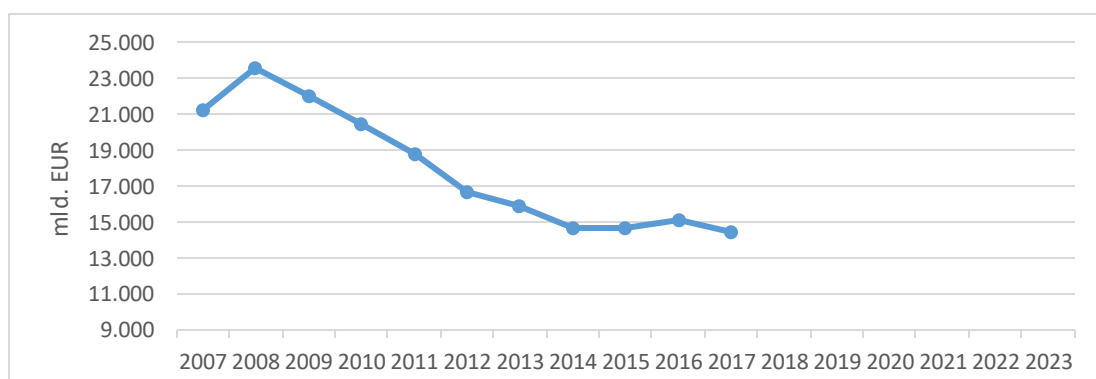

2. Tabulā apkopoti faktori, kas varētu ietekmēt banku nozares **kopējo aktīvu apjomu**. Lūdzu, novērtējiet katru faktoru ballēs (no 0 – pilnībā neietekmē līdz 10 – stipri ietekmē) pēc tā ietekmes pakāpes.

	Ietekmējošie faktori	Novērtējums ballēs
1.	Iedzīvotāju ienākumu līmenis	
2.	Latvijas IKP līmenis	
3.	Eiropas Centrālās bankas procentu pamatlikme	
4.	Ārvalstu tiešās investīcijas	
5.	Banku risku politika (skatoties no klientu reitinga viedokļa)	
6.	Akciju tirgus stabilitāte	
7.	Eiropas savienības vidējais IKP	

3. Lūdzu prognozējiet 2020. un 2023. – Latvijas bankas nozares kopējo kredītportfeli pamatojoties uz iepriekšējo desmit gadu datiem.

Gads	Kredītportfeli s (mld. EUR)
2007	21,241
2008	23,620
2009	21,970
2010	20,416
2011	18,740
2012	16,704
2013	15,868
2014	14,666
2015	14,676
2016	15,130
2017	14,440
2020	
2023	

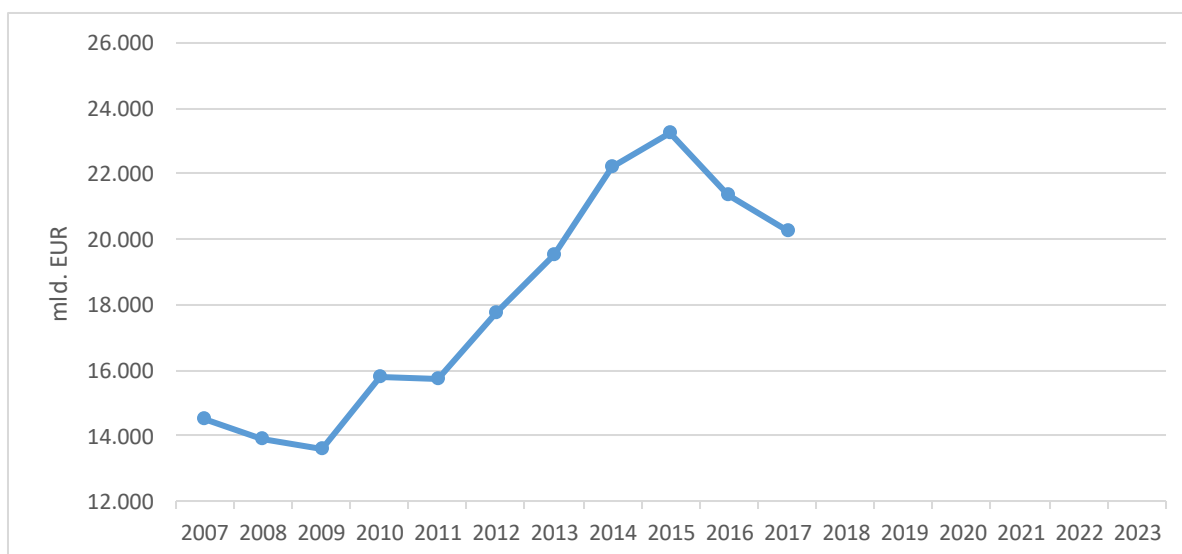

4. Tabulā nosaukti iespējamie veidi, kā palielināt banku nozares kopējo kredītportfeli. Lūdzu saražējiet no 1. līdz 4. šos veidus pēc to ilgtspējības pakāpes. (1. – nav ilgtspējīgs veids, 4. – visilgtspējīgākais veids)

	Nozares dalībnieku plaša mārketinga projektu rīkošana
	Zemu procentu likmju noteikšana
	Izdevīgāku darījumu piedāvāšana klientiem
	Nozares banku risku politikas izmaiņas par labu nedrošākiem klientiem

5. Lūdzu prognozējiet 2020. un 2023. – Latvijas bankas nozares kopējo noguldījumu apjomu pamatojoties uz iepriekšējo desmit gadu datiem.

Gads	Noguldījumi (mld. EUR)
2007	14,483
2008	13,887
2009	13,588
2010	15,809
2011	15,754
2012	17,755
2013	19,508
2014	22,191
2015	23,255
2016	21,358
2017	20,267
2020	
2023	

6. Skatoties uz šī brīža situāciju valstī saistībā ar valdības veiktajām darbībām pēc *ABLV Bank* problēmām un likvidācijas uzsākšanas, kā Jūs vērtējat turpmāko nozares noguldījumu struktūras izmaiņas, skatoties sadalījumā rezidenti-nerezidenti?

Gads	Rezidenti	Nerezidenti
2007	53.97%	46.03%
2008	61.19%	38.81%
2009	61.99%	38.01%
2010	58.39%	41.61%
2011	52.82%	47.18%
2012	51.12%	48.88%
2013	52.71%	47.29%
2014	48.34%	51.66%
2015	46.61%	53.39%
2016	57.15%	42.85%
2017	60.26%	39.74%
2020		
2023		

